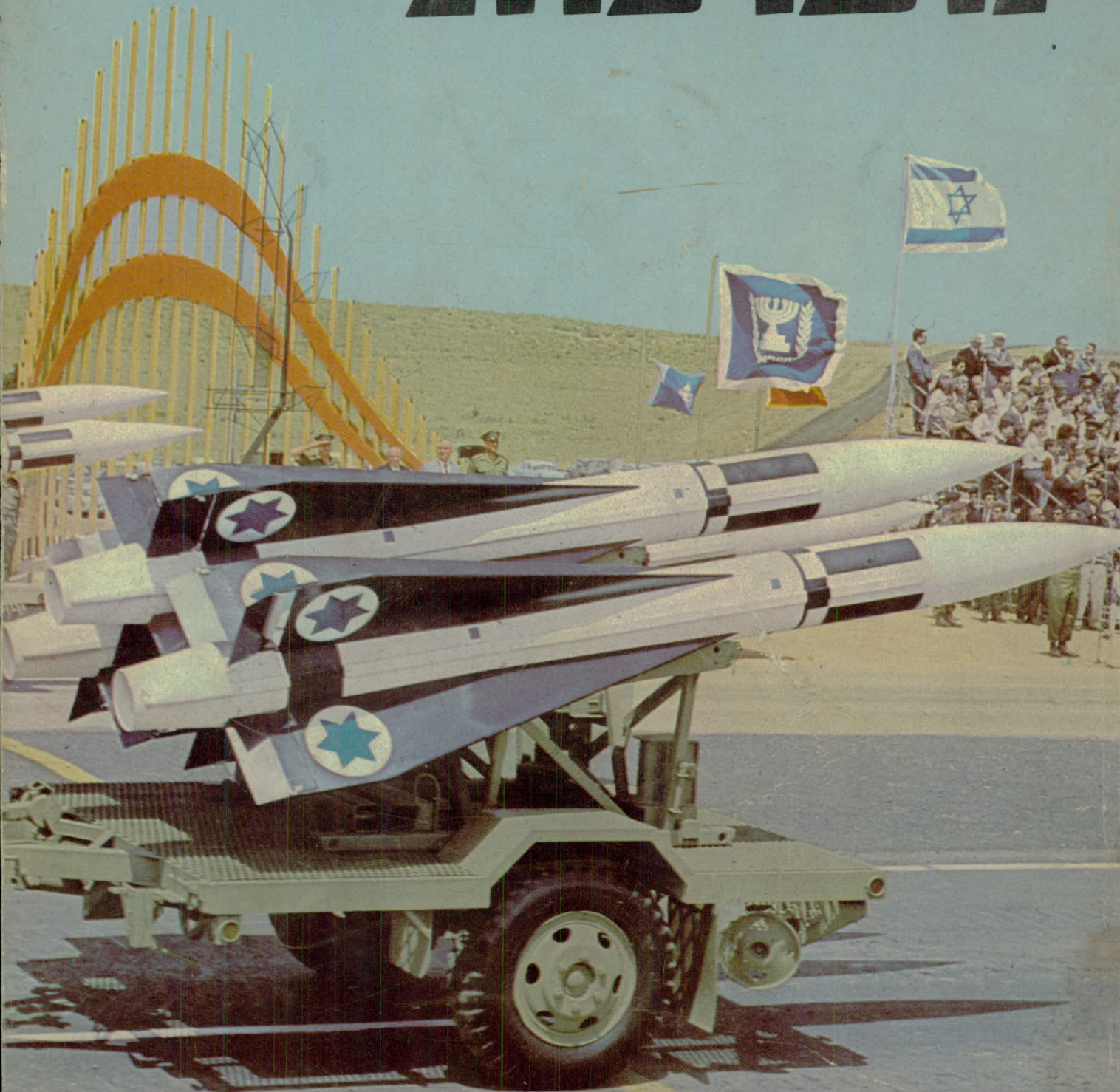

מערכות

אייר תשנ"ה • נואי 1965 • קס"ז

מערכות

תוכן הענינים

3	<u>ציונים לשבח</u>
4	<u>מי ומה בחוברת?</u>
5	<u>טילי נ"מ "הוק"</u> <u>מה באופק?</u>
10	בעיות, פתרונות, תמיהות — „על הפרק" בצבאות מאת „סוקר" מונט'מת את-החירי אליפלסטיניה
15	„ארגון השחרור הפלשתינאי" (א. סודאי)
20	<u>מערכת בקרת ירי חדישה למטוסים</u>
22	<u>מערך סיור דיביזיוני</u>
27	<u>מה חדש בספרי „מערכות"?</u>
27	<u>מה צפוי בחוברות „מערכות"</u>
	<u>מפקדים ופקודים</u>
28	קפיטן מ' קפ' ו. מ. סאמרס
29	„הדים" — אבידות המסוקים בויאט-נאם — מה הם?
30	<u>הקישב!</u> — הרס-רים משיחים עיבוד ת. זאבי
35	<u>„אל תסתכל בכובע אלא במה שיש עליו"</u> (קריקטורות) א. פת
	<u>בשדה ההדרכה</u>
36	<u>ממצפה מה"ד</u> — השירות המקוצר ובעיותיו אלוף י. גביש
38	בטימן התחפרות — על אימוני מילואים — שיחת מפקדים
42	על עבודת מטה סא"ל נפתלי
45	<u>אווירית מלחמה</u>
46	<u>בלשון נקיה</u>
47	<u>הפשיטה על תחנת השידור ברמאללה</u> סא"ל מ. צפורי
50	דפי חי"ר
51	התקני הטסה רקטיים קפיטן ל. ג. הולט
54	<u>היודושי נשק ומכניקה</u>
55	<u>פינת השריונאי</u> — טנק צולל
56	<u>מה בצבאות?</u>
	<u>צקלון</u> לקט תרגומים (נספח)

עריכה גרפית: דב קרפטי תמונת השער: נחום גוטמן

מערכות

בית ההוצאה של
צבא הגנה לישראל

עורך ראשי: אל"מ אלעזר גלילי
סגן עורך ראשי: סא"ל גרשון ריבלין
קציני המערכת: רב-סרן ל. מרחב
סרן נסים סלומון
שרגא גסני
מרים נתנאל

„מערכות-שיריון": קצין עריכה רביסרן סיומה שורק
„מערכות-הפלס": קצין-עריכה רביסרן ברוך ספיר
„מערכות-חימוש": קצין-עריכה רביסרן יעקב להט
„מערכות-ים": קצין-עריכה רביסרן עזריאל טל

המערכת והמנהלה: הקריה — ת"א, רח' ג' מס' 1, טל' 69237

הודפס באמצעות משרד הבטחון — ההוצאה לאור

„הדפיס החדש" בע"מ

העורך: סגן-אלוף צבי סיני

עורך-עוזר: סגן-משנה שמואל בולוצקי

להלן ציונים לשבח שניתנו על-ידי ראש המטה הכללי:

הנני לציין לשבח את:

לוי שנואל ז"ל 498421 טור'

על גילוי אומץ לב ודביקות במטרה נוכח פני האויב.

להלן סיפור המעשה:

ביום 16 מרס 65, בעת עיבוד אדמות כורזים, הפעיל הנ"ל טרקטור באגף המזרחי של החלקה סמוך לשפת הירדן, במקום שעמדות סוריות קרובות אליו. על אף שידע, כי בימים שקדמו לתקרית זו ניתכה אש סורית כבדה באותו מקום, נכנס לשטח, פילס דרך ועיבד את השטח. בעת עבודתו נורה לעברו פגז תול"ר, שפגע בטרקטור וגרם למותו.

יצחק רבין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

כ"ה אדר ב' תשכ"ה
(1 אפר' 65)

הנני לציין לשבח את:

פרבדה פנחס 489661 רב"ט

על גילוי אומץ לב ודביקות במטרה נוכח פני האויב.

להלן תיאור המעשה:

בימים 2 ו-3 מרס 65, בעת עיבוד אדמות כורזים, הפעיל הנ"ל טרקטור באגף המזרחי של החלקה, סמוך לשפת הירדן, תחת אש מקלעים סורית ונפגע על-ידי רסיסי פגז תול"ר. על אף שנפגע בפניו ובצוארו המשיך בחילוץ הטרקטור שנפגע. ביום 16 מרס 65 חזר להפעיל טרקטור באותו מקום תחת אש מרגמות סוריות. לאחר שהטרקטור, אותו הפעיל, נפגע, המשיך בעבודה, תחת האש הנמשכת, על טרקטור אחר, והתמיד בחריש עד סיום העבודה באותו יום.

יצחק רבין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

כ"ה אדר ב' תשכ"ה
(1 אפר' 65)

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

כמה וכמה פנים — וכמה רמות — ל"מצואות הערביות" בתוכה אנו חיים. כך, במישור האחד שלה, מטפח אחד אש"שוקייר את "ארגון השחרור הפלשתינאי", ואת שלוחתו, הצבא הפלשתינאי. במישור האחר מעלה בורגיבה סיסמאות בניב מחשבותי שונה לחלוטין: לא לשחוט את מדינת ישראל, בכלינשק חדים, כי אם להחניקה בשרוך-המשי שבמסורת התורכית. עלידי ריכוז תמיכה מדינית בעולם לכך, ש"ישראל" רק" תידחק אל תוך גבולות "חלוקת 1947"; גבולות שסומנו בשעתם על-סמך ההנחה של קיום בצותא ושיחוף-פעולה בין שני העמים — ושממילא נפחו נשמתם עם התנפלות ערביי הארץ וערביי-החוץ בשנת תש"ח. על הנסיון להשיל את ה"סכין" מסופר בסקירה שב'עמ' 15; על ענין "שרוך-החניקה" של בורגיבה — ואל השאלה, הישנם סיכויים למתוח אותו, ואולי לשנות לטובה את תכליתו המיכרות — עוד יהיה צורך לחזור בגליונות הבאים של "מערכות".

אחד הקצינים הראשיים במטהו של קרובואל היה ה"סקאוטימסטר" ("ראש-הסיירים"), עליו נהג לומר: "הוא — עיניו של המצביא". חלפו 300 שנה — ו"ראש-הסיירים" אינו עוד, כאן, פרש. אך הנגמ"ש והגייס, הטנקקהל והסיור-הרגלי, המסוק והמטוס, גלייהמכ"מ והקרנים האינפרא-אדומות מוסיפים — בצירופם, ובשילובם ההדדי — לעשות מלאכתו: להיות "עיניו של המצביא" (ועיני כל מפקד הפועל בשדה). כיצד עושים זאת כיום — לכך ישנן גירסאות שונות בצבאות שונים. והם לומדים זה מזה. בחוברת זו, בעמוד 22 מתפרסמת סקירה על סיור דיביזיה מערב-גרמנית. "מערכי-סיור דיביזיוני" כולל גופים שונים הלוקחים חלק בסיור — החל בצופים אותם מציבה פלוגת-הרובאים וכלה בגדוד הסיור הדיביזיוני; החל בווגיעיניים וכלה בכמ"מ. עובדה מאלפת: סקירה זו מקורה בתיאור שהופיע בפברואר 1965, בירחון קצינים סובייטי.

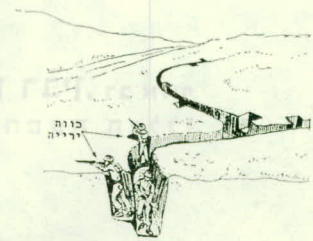
על שוסימה ניתן הפעם ב"מערכות" (עמ' 28) קטע של סיפור-הרהור על אופיו, הופעתו ונוהגו של קצין אמריקאי שהוא, כנראה, לא אוסיני ביותר לזמננו? נראה שקצינים למדי-נסיון בצבא-ארה"ב סבורים שהקצינים הצעירים שלהם יפיקו תועלת, אם יתבוננו בדמותו, וידעו ללמוד ממנה משהו; ואולי גם אנו נחכים במקצת? "סדנא דארעא חד הוא" — לכל הצבאות לא מעט בעיות דומות, על אף המרחקים וההבדלים הגדולים; ואת זאת תוכיח ספרות-הביוריה-הרהורים (מאמרים ורשימות) של קצינים אמריקאיים ורוסיים, בריטיים וצרפתיים. — שמה אף זוטרי קצינינו-אנו ידעו להפיק דבר מהתבוננות בדמות זו, לכאורה כה בלתי מרשימה? מכל מקום, נוכחנו כי לפחות קצין-בכיר אחד, האחראי להכשרת צוערי הקצונה שלנו, סבור כך. ואפשר כי לפחות חלק מחניכיו ירהרו היטב בהגדרה עליה סובבת רשימה זו: "העיקר הוא לא מה שהוא עשה — אלא מה שהוא היה".

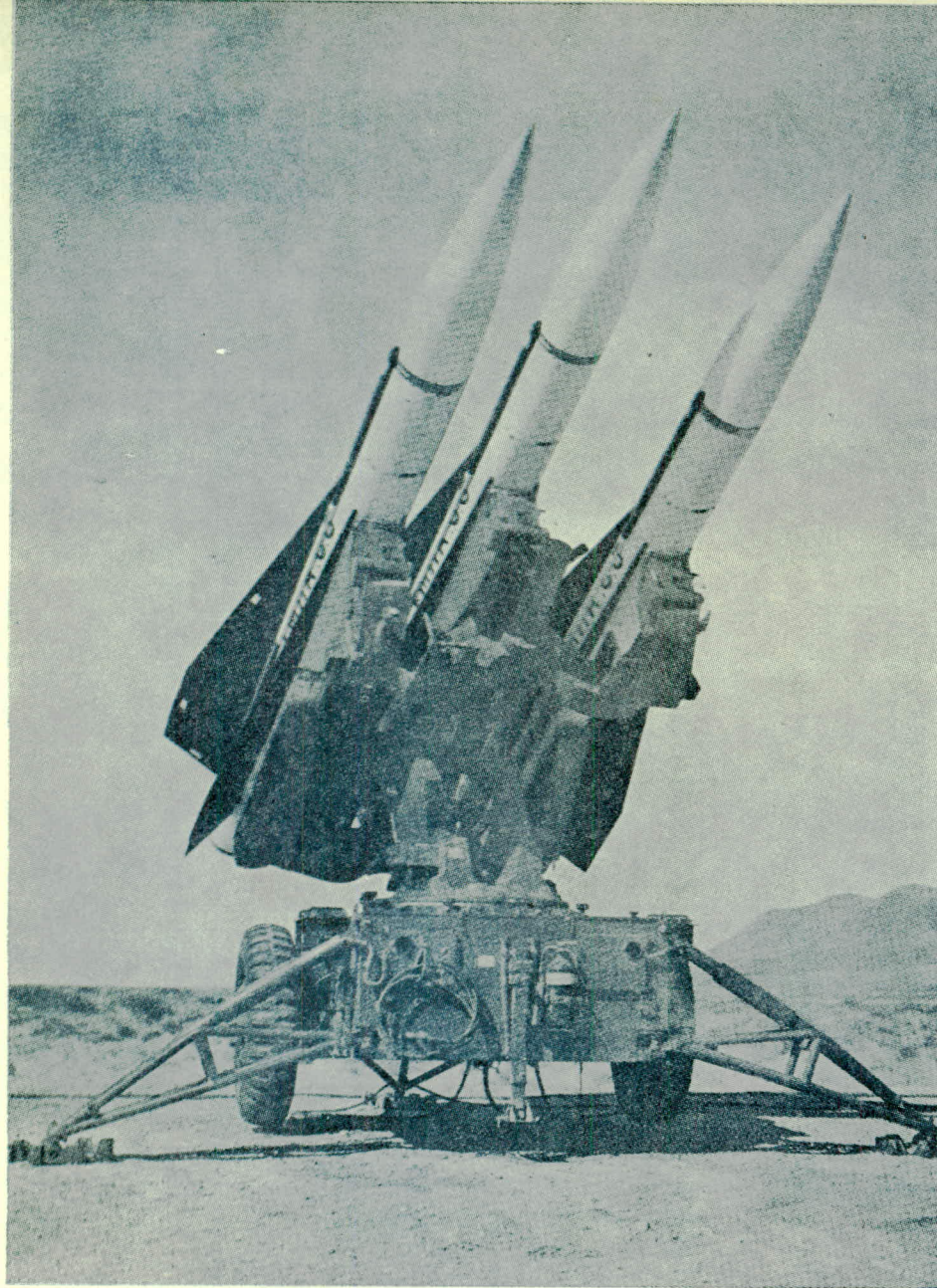
הרישום מתוך "שיחות-רס"רים" (עמ' 30) מוכטא בעיה — אך גם מעורר, בצדה, בעיה נוספת. הבעיה הנשמעת מפי משתתפי השיחה היא שמצבו של הרס"ר (ושל כל נגד בכיר) הנה, כביכול, "בין הריחיים"; מצד אחד — ההכרח להחזיר הרגלי משמעת מושרשים בקרב החיילים; ומצד השני — אורחנו ה"לא פורמלית" וה"לא איכפתית" (ולעתים — אף ההפקרית) הכללית, המוצאת לה תכופות ביטוי — להנתם של רבייה-סמלים, בראש וראשונה — גם בקרב ציבור הקצינים, וביחוד הוטרנים. מבחינה זו, המסופר בשיחה מאלף יותר; אף שאיננו, עדיין, בגדר סיכום מכוון, מגובש ומאוזן; וההצעה לקוראי "מערכות", בסיימם את הקריאה ב"שיחה", כי עתה דעתם-הם — מתבקשת ממש מאליה! ורצוי ביותר שהכותבים-המקווים יעמדו גם על הבעיה שלא נשמעה: תפקידו של רבייה-סמל ברגע-יקרב בהם קציני היחידה, "יצאו מכלל שימוש" (וכזאת הרי קרה — ויקרה; ואף לקה-סיני, על אחוזה הנפגעים במפקדים, יוכיח) וכאשר מוטל עליו להיות המפקד; וכרבייה-סמל — כן שאר המש"קים, בכיריה-יותר או בכיריה-פחות. כיצד מכשיר ומכין אותם שירותם הנוכחי לקראת תפקיד אפשרי זה?

זכורה מימי מלחמת-הקוממויות הסיסמחה; "זיעה חוסכת רב". אך יש להו סיף — "אם ניתנה בעתה". שוחה העתידה להחפר אינה מצילה מרסיסי פגז; וחפירה שרק הוחלט לכרותה אינה מהווה עדיין קריהגנה. בעצם, כדאי לנסח סיסמה שונה-במקצת: "האת-בעתו". הגיון פשוט זה — קל להסבירו אך לא קל להנשיתו. איירגילותם של חיילים רבים לעבודת הפירה מיגעת; התרגשות בשעת התקפה ("תרגילית" או אמיתית); סתם רישול ו"אופטימיות" מרתי-סוד — כל אלה הם לרועץ לקיום מהירותם של ציוויי ההת-חפרות. על-יכן הבעיה הניצבת בפני כל מאמרגייסות (ושבעתיים) — כשהוא מפקד בכוחות מילואים) היא לא כלי-כך בעיה של "מה", כי אם, קודם-כל, של "כיצד". על כך, על המעשה עצמו, ועל הדרכים לעשיתו, אפשר ללמוד לא-מעט מן ה"שיחה עם המפקד", הכלולה בסימן "התחפרות" שבחוב' זו (עמ' 38).

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

הוק

תיאור המערכת

מערכת ה"הוק" מורכבת מארבע יחידות. כל אחת מהן ממלאת תפקיד מיוחד ועל-ידי כך מאפשרת למערכת כולה לבצע את משימותיה.

יחידת גילוי ובקרת-ירי

הנתונים הדרושים לגילוי המטרה, לזיהוייה ולהערכתה מתקבלים לים מ"מכ"מ גילוי מתקפים* הבודק את המרחב, ומ"מכ"מ גילוי גל-רצוף, הסורק את האופק. בקרת הסוללה כולה, וכל פלגת-ירי בנפרד, נעשית ממרכז בקרה סוללתי. מכ"מ מד-טוחים מוסר ידיעות על טווח המטרה במקרה שמופעלים אמצעי-נגד אלקטרוניים.

* מתקף — pulse.

בחוברת "מערכות" קנ"ז כבר הבאנו מאמר על ה"הוק". במאמר זה, נשתדל לתת דברים נוספים על ה"הוק", אם כי אין כל אפשרות להימנע מלחזור במקצת על החומר שהופיע בזמנו.

ה"הוק" הוא טיל מבצעי שתפקידו לספק הגנה נגד התקפות של מטוסי אויב. הוא תוכנן כך, שיהיה יעיל במיוחד ברום מועט, וצויד לשם-כך במערכת משוכללת של ביות על-ידי מכ"מ גל-רצוף, המסוגלת לסלק את ההפרעות הנגרמות על-ידי פני הקרקע, ולהשיג יירוט יעיל של מטרות הטסות ברום מועט ביותר. מהירות הפגיעה של ה"הוק" היא על-קולית, ועל כן פגיעתו היא מכת-מות לכל מטוס תוקף, בכל מהירות ורום מבצעיים וכנגד מספר רב של אמצעי-נגד אלקטרוניים. המערכת היא ניידת, וניתן להעבירה באמצעות מסוק. היא תוכננה כך, שאפשר יהיה להפעילה בתנאים קשים.

יחידת הנוחיה

ה"מכ"מ המאיר של מכ"מ גילוי גל-רצוף מגלה את המטרה, עוקב אחריה, מאיר אותה, ומעביר אל הטיל המבוית-למחצה אות יחוס. הטיל מירט את המטרה כשהוא מבוית על-ידי האנרגיה המוחזרת ממנה. גם ה"מכ"מ המאיר וגם הטיל מגלים את הסטייה הנגרמת על-ידי תנועת המטרה, מפרידים את ההפרעות הנגרמות על-ידי פני הקרקע ומתחשבים במהירויות.

יחידת שיגור וחפעול

כך-השיגור מפעיל את הטיל, מכונו לנתיב פגיעה במטרה ומשגר אותו. טען-זחלי מאפשר טעינה מהירה של כן-השיגור. הדוכן מאפשר אחסנה של טילים מוכנים.

יחידת ציוד בדיקה

ציוד בדיקה ואחזקה יחידתי מאפשר לצות הסוללה לבצע תיקונים בציוד, לנהל בדיקות שימושיות ולבודד יחידות-משנה פגומות. ציוד-בדיקה לאחזקה בתנאי שדה משמש לגילוי רכיבים פגומים ולתיקון יחידות-משנה. ציוד עזר, כגון: גנר-טורבידיוזל, כבלי חיבור ורכב ממונע, שייך גם כן לסוללה המבצעית.

היירוט

כאשר ה"מכ"מ מגלה מטרה, ומזהה אותה כ"טורף", נמסרת הידיעה אל אחת משתי יחידות הירי העצמאיות. ה"מכ"מ המאיר של אותה יחידה מופנה אל המטרה, קולט אותה ועוקב אחריה. לפקודת מרכז הבקרה של הסוללה משוגר טיל מבוית אל המטרה ומירט אותה. אחרי הערכת היירוט אפשר ליירט מטרה נוספת. מחזור פעולות זה חוזר שוב ושוב בהתאם למצב. כאשר כני השיגור מתרוקנים מטילים, הם נטענים מיד על-ידי הטען הזחלי. על-ידי כך שומרים על קצב-אש גבוה.

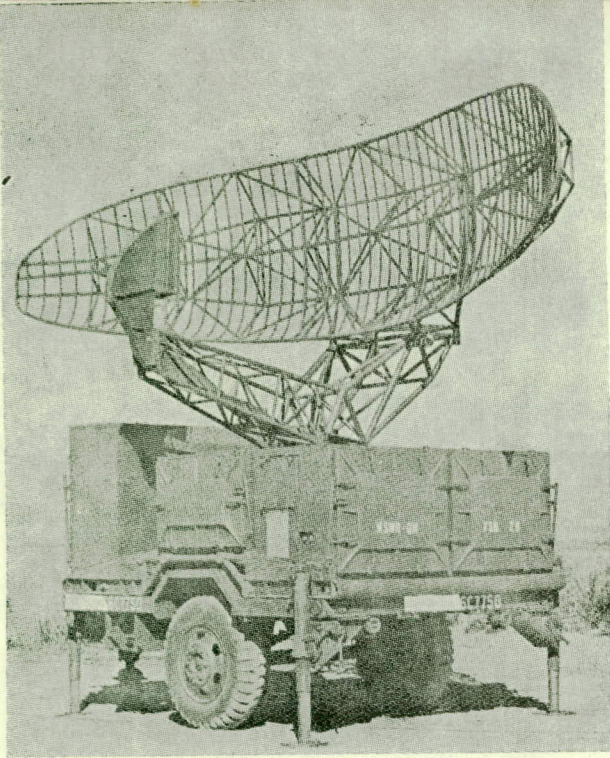
יחידת קליטה ובקרת-ירי

כדי לעמוד בהצלחה בהתקפה מהירה מאד מרום מועט, חייב ה"הוק" לפעול בצורה עצמאית ולהיות מצויד באפשרויות פיקוח ובציוד בקרת-ירי לתגובה מהירה. מכ"מ גילוי-מתקפים סורק את המרחב סביב הסוללה ומודיע על המטרות אותן הוא מגלה. מכ"מ גילוי גל-רצוף מגלה מטרות הטסות ברום מיני-מלי, גם כאשר פני הקרקע גורמים להפרעות קשות.

מרכז הבקרה הסוללתי בוחן את הנתונים המתקבלים ממכשירי ה"מכ"מ הקולטים, עוקב אחר המטרות ומזהה אותן, מעריך את האיום וקובע איזון פלגת-ירי תפעל. בקר הירי פועל בהתאם ומעריך את תוצאות היירוט.

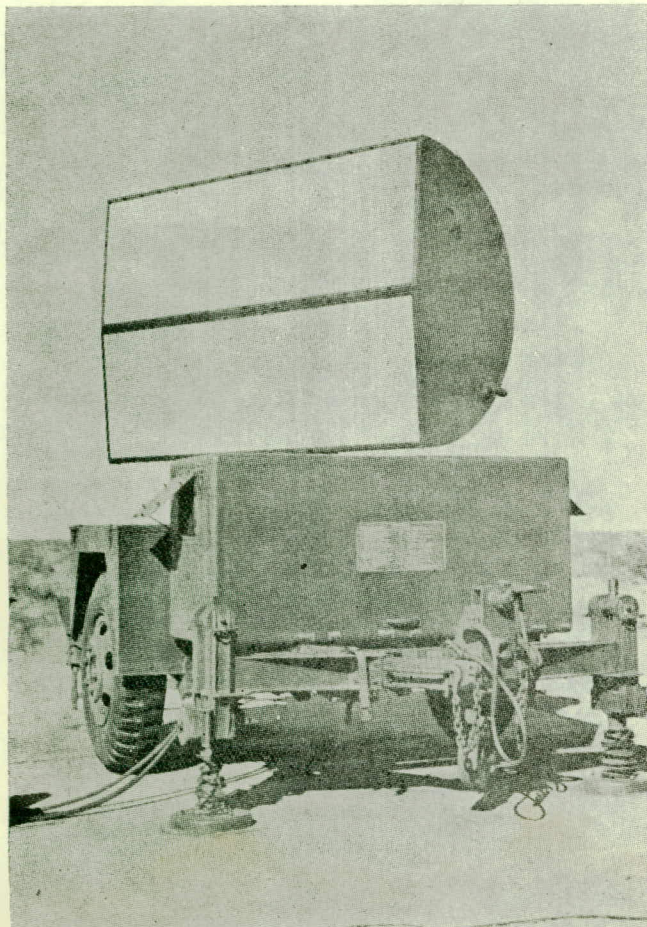
מכ"מ גילוי-מתקפים

סריקת המרחב סביב סוללת ה"הוק" נעשית באמצעות מכ"מ גילוי מתקפים. מכשירי ה"מכ"מ מותקן על גבי דוכן. את הדוכן ניתן להפריד מן הגורר כדי לאפשר הרמת ה"מכ"מ והגורר בנפרד על-ידי מסוק.

מכ"מ גילוי-מתקפים

מכ"מ גילוי גל-רצוף

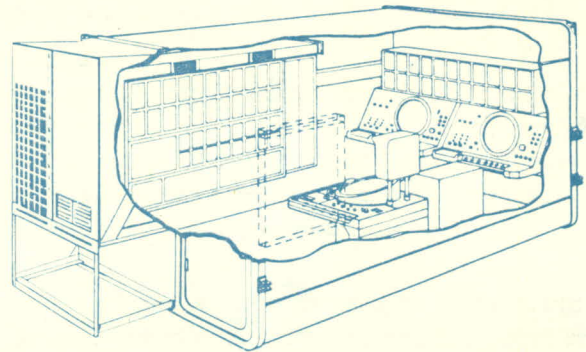
מכ"מ גילוי גל-רצוף

מכ"מ גילוי גל-רצוף מאפשר גילוי מידי של מטרה מנמיכת-טווח על-ידי שימוש בטכניקה של מכ"מ גל-רצוף. סיבובי מכ"מ זה וסיבובי המכ"מ גילוי-מתקפים מסונכרנים ועל-ידי כך מתקבלים נתוני המטרה על מסכים משולבים, דבר המקל את השואתם.

מרכז בקרה סוללתי

הבקרה על סוללת "הוק" נעשית על-ידי חמשה מפעילים ממרכז בקרה סוללתי.

קצין בקרה מבצעי (TCO*) מחליט על תקיפת מטרות. לקצין הבקרה שני עוזרים: האחד מסייע לו בכל הקשור לגילוי, לזיהוי, להערכה ולתיאום עם גורמים בדרג גבוה יותר. שידת** הבקרה המבצעית מספקת למפעילים אלה ידיעות באשר למצב המטרות והסוללה, וכן את הבקרות הדרושות. תפקידו של

מרכז בקרה סוללתי

העוזר השני הוא גלגות מטרות מנמיכות-טווח בעזרת הנתונים המתקבלים על המסך של מכ"מ גילוי גל-רצוף. מטרות שנבחרו על-ידי קצין הבקרה המבצעי מועברות אל בקרי הירי (FCO)*** לכל בקרי-ירי יש מסך ושידת-בקרה משלו, כדי שיוכל לבצע במהירות את התפקידים של קליטת מטרה, שיגור טיל והערכת היירוט.

הציוד האלקטרוני והסגל המפעיל את מרכז הבקרה הסוללתי ממוקמים בתא קל-משקל המצויד במיזוג-אוויר, אותו אפשר להעביר במשאית או במסוק, או על עגלה נמוכה, המיועדת להסעה למרחקים קצרים.

מכ"מ מד-טוחים

מכ"מ מד-טוחים הנו מכ"מ למדידת טוחים בעל תגובה מהירה, הפועל על תחום תדרים שונה מזה של שתי מערכות המכ"מ האחרות. אפשר לכוון מכשיר זה לזווית שתתאים לכל אחד משני מכשירי המכ"מ המאיר, לפי הצורך. ממכשיר זה עוברים נתוני המטרה אל מרכז הבקרה הסוללתי ואל בקר הירי, המעביר אותם כנתוני טוח וכשיעור הטוח אל המכ"מ המאיר.

יחידת הנחיה

יחידת ההנחיה של מערכת ה"הוק" כוללת מכ"מ מאיר גל-רצוף וטיל מבוית-למחצה על גל-רצוף. מכ"מ גל-רצוף אינו מושפע מהפרעות הנגרמות על-ידי פני הקרקע, תכונה שהיא הכרחית לפעולה ברום מועט. הביות

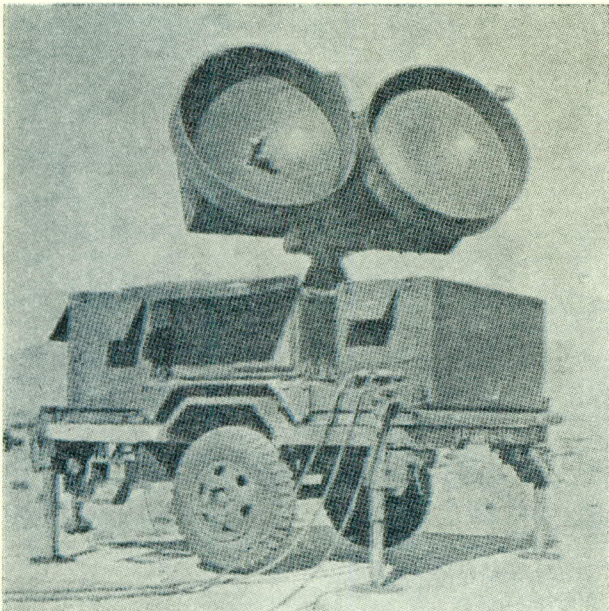
מספק את דיוק היירוט ההכרחי להשגת השמדה מידית. שיטת ביות זו (פעילה-למחצה) מאפשרת את הפשטות שבהנחיה "עד המטרה".

מכ"מ מאיר גל-רצוף קולט את המטרות, עוקב אחריהן ומאיר אותן. הוא מחפש את המטרה על האזימות המסומן באופן אוטומטי עד לקליטתה, ואז עוקב אחריה אוטומטית, לפי הצורך.

נוסף על כך מספק המכ"מ המאיר לטיל אות-ייחוס. הטיל מכיל מקלט מכ"מ בעל אנטנת עקיבה ומערכת טייס אוטומטי סגורה. הידיעות המתקבלות על-ידי האנרגיה הנקלטת משמשות לביות הטיל עד ליירוט המטרה ולפיצוץ ראש-הנפץ ממוך מאד אל המטרה.

מכ"מ מאיר

התפקידים העיקריים של המכ"מ המאיר הם: הארת המטרה והעברת אות-ייחוס אל הטיל. כדי לבצע תפקידים אלה, מסוגל המכ"מ המאיר לחפש אחר מטרות באזור מיועד, להינעל על האנרגיה המוקרנת מן המטרה ולעקוב אחר מהירות המטרה וכיוונה. תפקידי משנה של המכ"מ המאיר הם: הכונת כן-השיגור והעברת ידיעות על המטרה אל מרכז בקרה סוללתי. שני מכשירי מכ"מ מאיר, הפועלים באותה צורה, פותחו עבור מערכת ה"הוק", כאשר כל אחד מהם מפעיל עצמה שונה. הפעלת מכ"מ מאיר רבי-עוצמה מגדילה בצורה ניכרת את הטוח של הטיל ושל המכ"מ המאיר, ומאפשרת גילוי מטרות קטנות הרבה יותר העוברות באזור.

מכ"מ מאיר רבי-עוצמה

טיל

ה"הוק" הוא טיל על-קולי, ותצורתו — צלב מחודד. קוטרו 35 ס"מ; אורכו כ-5.5 מ'; משקלו בזמן השיגור — 650 ק"ג בערך. הטיל מתחלק ל-4 מערכות (פירוט — ראה ציור).

* TCO — Tactical Control Officer
** שידה — Console
*** FCO — Fire Control Officer

כִּי־שִׁיגוּר

כִּי־שִׁיגוּר, בעל שלשה נושאי הטילים, ניתן להכונה אנכית ואופקית. אחרי נעילת ה"מכ"מ המאיר על המטרה משועבד הכן לזווית המכ"מ המאיר, ומכוון את הטיל אל המטרה. עם קבלת פקודת־אש ממרכז הבקרה הסוללתי בורר הכן טיל מוכן, מפעיל את מערכות הכוח שלו, מאפשר את ייצוב האנטנה ומתרומם לזווית ההטיה הנמסרת לו על־ידי המכ"מ המאיר. אחרי קביעת זווית ההטיה, מוצת המנוע הרקטי והטיל משוגר.

ציוד לתפעול הטיל

בתוך אזור הסוללה נעשה תפעול ה"הוק" באמצעות הטען. הטילים מגיעים אל אזור הסוללה בתוך מיכלים (מיכל לכל טיל). בשטח הסוללה מוציאים אותם מן המיכלים ומעבירים אותם אל כני־השיגור, או מאחסנים אותם על דוכנים כשהם מוכנים לירי.

מיכל הטיל

מיכל הטיל הוא בעל מסגרת פנימית, מתלי כנפיים ומכסה עליון. המסגרת הפנימית מחליקה אל תוך המיכל ותומכת בגוף הטיל. הכנפיים והאלוונים* מאוחסנים על מדף הנמצא בחלקו העליון של המיכל. מנגנוני הנצירה והחימוש, מצת המנוע הרקטי וספר הטיל מאוחסנים בתאים נפרדים, הנמצאים על מכסה המיכל.

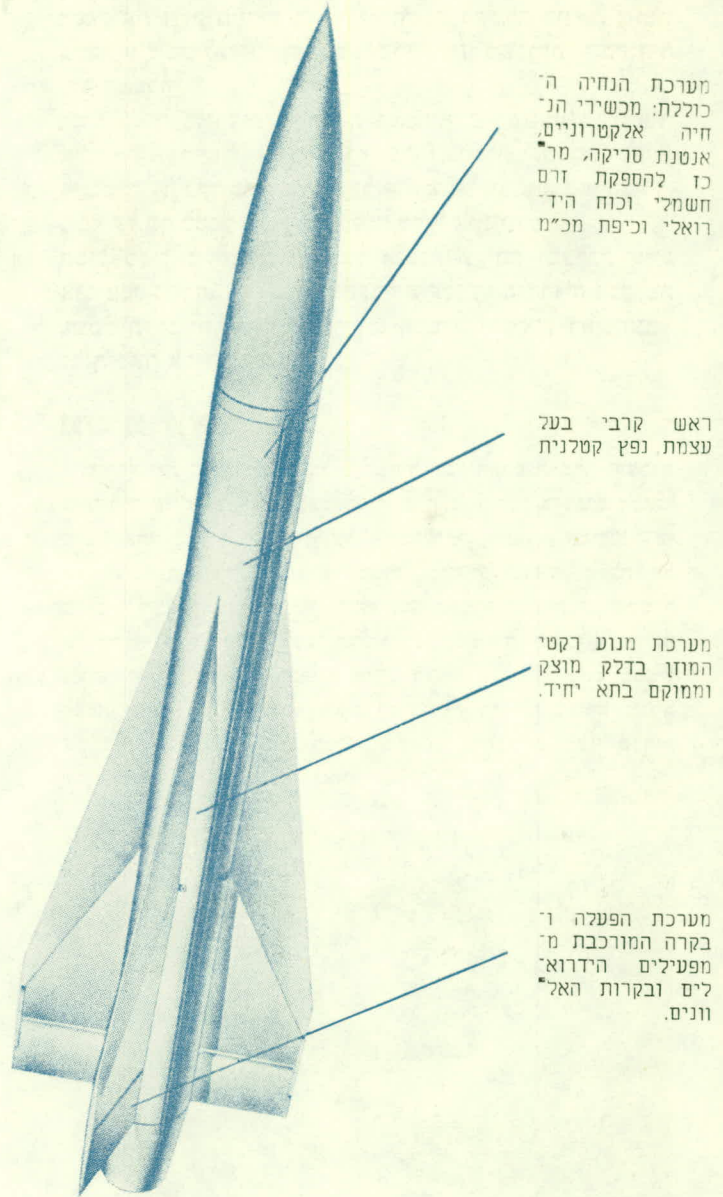
טען

טען ה"הוק" מקיים את כושר ההטענה מחדש, הדרוש לשמירה על קצב האש. בהפעלה רגילה מעביר הטען מטענים של שלשה טילים, בפעם אחת. הטען הוא כלי־רכב זחלי, עליו קבוע מבנה נייד של תמוכות טילים. התמוכות מבוקרות מתא הנהג. במשך הטעינה מתחבר הטען אל הדוכן, או אל כני־השיגור, כדי לתמוך במטען בזמן ההעברה.

דוכן

הדוכן משמש לאחסנה ולהעברה של טילים מוכנים. אפשר להציבו על הקרקע, על נגרר, או על משאית. שלשה טילים על דוכן מהווים את המטען הבסיסי להעברה על־ידי מסוקים.

* אלוון — החלק הנע של הכנף, המשמש להיגוי.

מערכת הנחיה הכוללת: מכשירי הנ"חיה אלקטרוניים, אנטנת טריקה, מ"כז להספקת זרם חשמלי וכוח היד"רואלי וכיפת מכ"מ

ראש קרבי בעל עצמת נפץ קטלנית

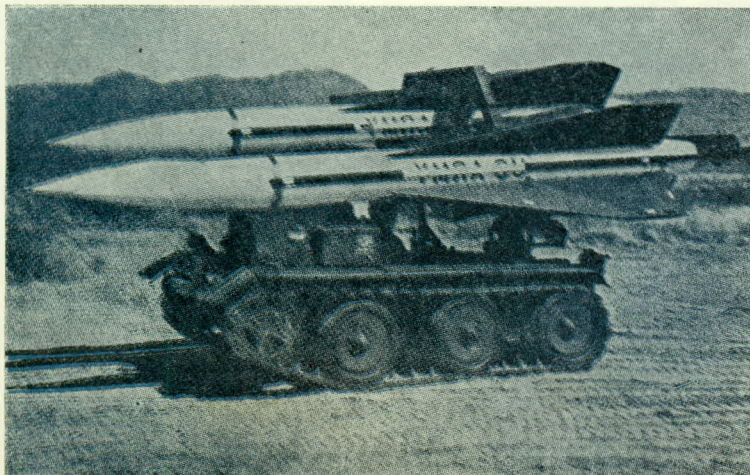
מערכת מנוע רקטי המחוון בדלק מוצק וממוקם בתא יחיד.

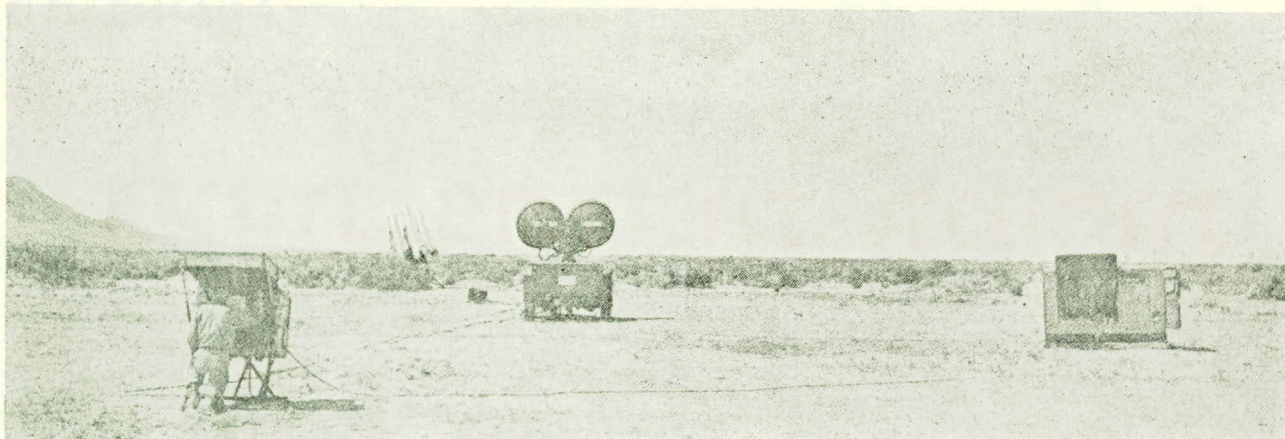
מערכת הפעלה בקרה המורכבת מפעילים הידווא"לים ובקורות האלוונים.

טיל ה"הוק"

יחידות שיגור ותפעול

יחידת השיגור והתפעול מאפשרת שיגור, טעינה, תפעול, אחסנה והעברה של טילים. הטיל השלם מגיע אל סוללת הירי בתוך מיכל אטום. הוא מוצא מן המיכל על־ידי טען זחלי הפועל כמנוף, ומועבר אל דוכן האחסנה או ההעברה, או אל כן השיגור. כִּי־שִׁיגוּר מפעיל, מכוון ומשגר את הטיל לפי עקודה המתקבלת ממרכז בקרת הסוללה. במשך הירי, כאשר הכן מתרוקן מטיליו, מעביר הטען הזחלי טילים מוכנים מאזור האחסנה ומטעין את הכן. ביצוע ההעמסה מחדש נמשך זמן קצר, כך שאפשר לשמור על קצב־אש קבוע.

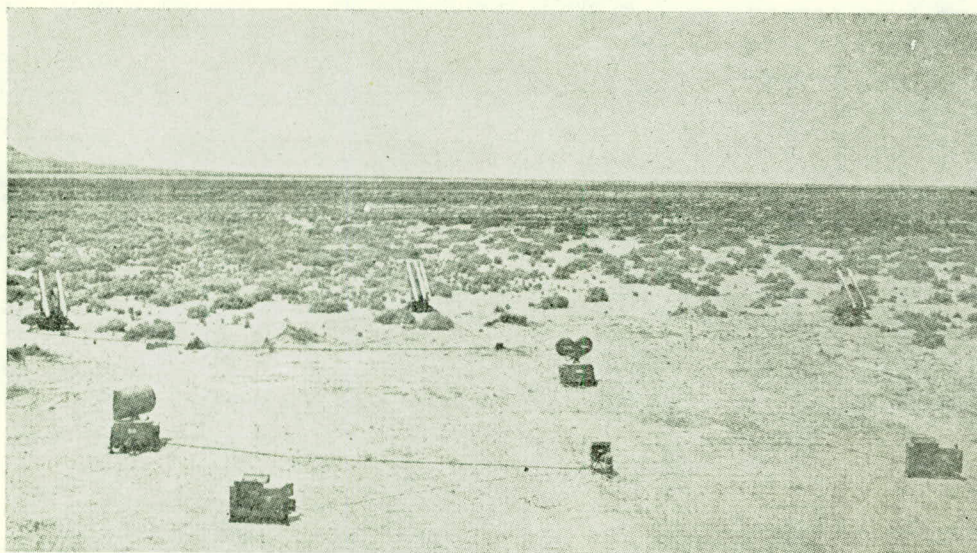
פלגת ירי

שידת בקרה היא יחידת בקרת־אש קלת־משקל, המסוגלת לבקר פלגת ירי ו־מכ"מ גילוי גל־רצוף. כאשר אין בנמצא מכשיר מכ"מ גילוי גל־רצוף, מסוגל ה־מכ"מ המאיר לחפש מטרות באזור מסוים.

יחידה בסיסית המוגדרת כפלגת ירי כוללת מכ"מ־מאיר, כן שיגור, שידת בקרה, גנרטור, טען ודוכן. ציוד זה מאפשר תפעול הטיל במלוא כושר הקטילה שלו ולכל טוה היעילות שלו נגד מטרות שנתגלו ונקלטו על־ידי ה־מכ"מ המאיר בשטח החיפוש המסוים שלו.

מיקום והעברה

התפיסה המונחת ביסוד התכנון של סוללת ה־הוק" אומרת שיש להציב, קודם כל, יחידה בסיסית ולהפעילה, ורק אז יש לתגבר אותה עד אשר הסוללה כולה ניתנת להפעלה. אם יש צורך בכיסוי מלא, בעצמת אש ובפעולה משולבת — יש להפעיל את כל הסוללה. אף־על־פי־כן, בתנאים של ניידות גבוהה, יכול איש אחד בלבד, המשתמש ב־מכ"מ מאיר ובשידת בקרה, לשגר טיל מכ־השיגור שלו.

פלגת ירי מתוגברת במכ"מ גילוי גל־רצוף וכני שיגור נוספים

בעיות, פתרונות, תמיהות

„על הפרק" בצבאות

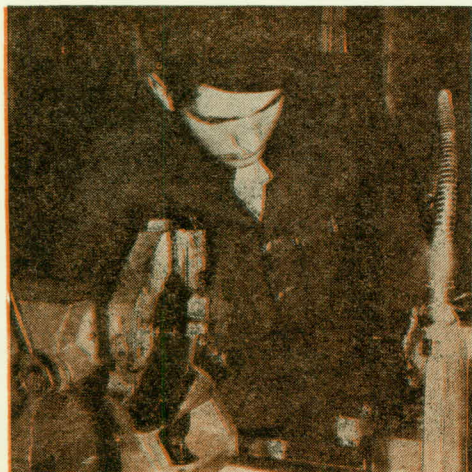
בגיוס-המיליונים במסגרת מלחמה עולמית, אך גם במהלך שתי עשרות-השנים האחרונות של „כמעט-שלום" (תקופה הכוללת גם את מלחמת-קוריאה). היסוד הראשון הוא חיילים המשרתים בצבא משום שזהו משלח-ידם; היסוד השני הם משרתי-חובה, שיהוו רק חלק מן החיילים — חלק, הנקבע לפי סימני-היכר משפחתיים, סוציאליים, השכלתיים וכו', או לפי צורה זו או אחרת של הפלת גורל (או לפי „מיווג" מסוים של שתי שיטות אלו).

אנשי „משלח-היד הצבאי", החותמים עם התיצבותם לשירות על התחייבות לשלוש שנים, יקבלו, לפי הודעה זו, מענק-התחילות התחלי, ואח"כ — שכר-חודשי הגבוה מזה של משרתי-החובה. מניחים שמספר המתנדבים יעלה בהדרגה, ושתחילה הצי והילה-אוויר, ואח"כ כל הגייסות-הממוכנים (שיכללו אף-הם ב„כוח המקצועי המובחר", בדומה לשתי הזרועות ה„בלתי-קרקעיות") יועמדו לחלוטין על בסיס של „מתנדבים בלבד"; וסבורים כי מעבר זה יושלם תוך חמש-שש שנים. אך „משלח-יד" זה לא ימשך (פרט, כמובן, לקצינים, מש"קים בכירים ובעלי-מקצוע מעולים מסוגים מסוימים) לכל אורך „החיים הפעילים" של המתנדב. נראה שבהשפעת אופים הסכני ודרישותיהם האישיות של סוגי-שירות אלה בזמננו יועמד, לגבי הרוב, השירות הצבאי הממוצע על שבע שנים בערך. ואילו אחריו — אחד משני המשכים אפשריים: או

צרפת-לשילוב „צבא-נוקצועי" ו„שירות-סלקטיבי"

הרפובליקה הצרפתית היתה, לפני כמאה ושלוש-הרבעים, המעצמה האירופית הגדולה הראשונה בעת-החדשה אשר הנהיגה שירות-חובה כללי. מזה שנים אחדות (בעצם — מאז תום מלחמת-אלג'יריה) ניצבה היא בפני בעיה הפוכה מזו שבפניה ניצבה בריטניה בפרק-הזמן המקביל: לא מנין להשיג חיילים החסרים לצבא-הקבע, כי אם כיצד להעסיק את ה„מיו" תרים" שברשותה. מאז שהופיע ב-1934 ספרו של ג'ו דה-גול (או ספרו של קולונל בעל דעות צבאיות מהפכניות), נודעה מגמתו: למכן את צבאה של צרפת — ואגב-כך לצמצמו בהרבה. בשנים האחרונות החלה מגמה זו קורמת עור וגידים. צבא זה יועמד על שש דיביויות (חמש ממוכנות-משוריינות, ואחת „קלה", מוטסת). מסגרותיהן, אפילו יחד עם הבריגדות והרגימנטים-המחוייבים הרבים של „גייסות-הגנת-המרחב", לא יכולות להכיל את כל מחזורי-המגויסים לשנה של צרפת (ומה עוד שמאז סוף מלחמת-העולם עלה לפתע, במקביל לתמורות סוציאליות, שיעורי-הילודה בצרפת). לא לשוא נתמלאו עתונני-החיילים סקירות על העסקות בסגנון הנח"ל הישראלי (אף בכתבות נרחבות עליו עצמו!): עבודות-פיתוח ו„כיבוש-השמימה" בגויאנה הצרפתית או באיי-האנטילים, התנדבות להוראה, רכישת ידע טכני ברמה גבוהה וכיוצא-באלה. ועוד בחוברת מרס 1965 של „השקפת ההגנה-הלאומית" (ה„בטאון הרציני" של מערכת-הבטחון הצרפתית) הופיע מאמר-יסוד מאת גנרל-מנהלה חשוב על „האספקטים הבלתי-צבאיים של השירות-הלאומי", בו הוא מציג את הבעיה במלוא היקפה. נוסף לצורות ההעסקה שכבר הוזכרו, מדבר בעל-המאמר גם על „עזרה-טכנית" למדינות-חדשות (אלג'יריה!), על גיוסי-עבודה למשלח-יד ומקומות בהם יש צורך בעובדים (למשל — במכרות), על יחידות להגנה-אזרחית ועוד עצות ותחבולות, המיוסדות בין על התנדבות ובין על חוק-מחייב.

אלא שהודעתו של מיניסטר-ההגנה הצרפתי, פ'אר מסטר, בשלהי אפריל 1965 שמה, במידה רבה, קץ לדאגות אלו. שכן, הוא קבע כי מעתה יושתת הרכבו של צבא-צרפת על שני יסודות: האחד — בהתאם לרעיונותיו של קול' שארל דה-גול בספרו ה„נ"ל", „לקראת הצבא המקצועי" (Vers l'armée de métier); והאחר — בהתאם לנסיון שצברה ארה"ב, תחילה

חייל צרפתי —
בהכשרה לחיים
אזרחיים

לריבוי-הלקחים ולהברקות במחשבה-הצבאית; או, שמה — רק עתה בא המחזה הסמוי, המעיד בגלוי על סיום זה? ושאלה אחרת לגמרי היא, מה תהינה המסקנות ממאורע זה למדינות וצבאות אחרים, בהם שונים ואחרים הם הנתונים והמגמות — ובעיקר — הצרכים. גם זאת נדע במשך השנים הקרובות.

עוצבת סער אוירי כן או לא?

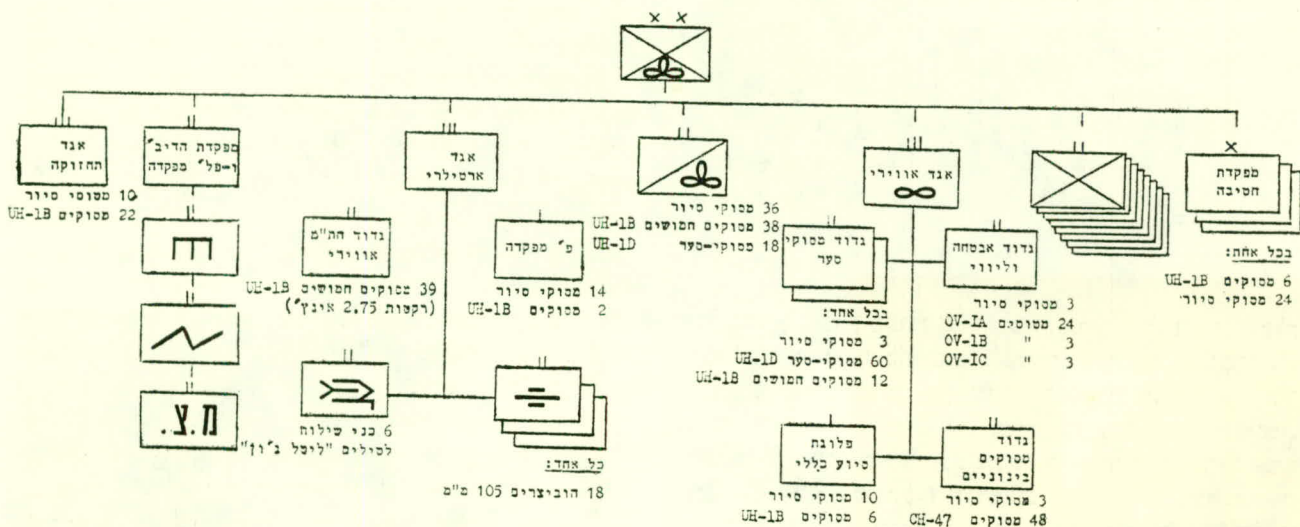
בין הסיסמאות שהתהלכו לפני שנתיים-שלוש בחוגים „שואפי-קידמה“ צבאית-מקצועית בקצונת צבא-ארה"ב, היתה סיסמת „דיביזית הסער האוירי“; לא כסתם תוספת עוצבה למערך הדיביזיות-המוטסות, כפי שנוצקו בדפוסים אשר לאחר מלחמה-ע השניה (כלומר, דיביזיה מושתתת על צנחנים — אך כבר בלי יהדות-הדאונים; ביסודן גועדו הדיביזיות למחזור המשולש: צניחה — לחימה — שיבה אל בסיסים, בהם אפשר להתארגן לקראת צניחה חדשה, אם תידרש). הכונה היתה, בעצם, לטפח סוג-חיל חדש, שביכולתו יהיה לפעול ברציפות, פעולה שתהיה „אוירית“ ו„קרקעית“ לסירוגין: בערך כפי שהחמ"ש פעול „אוירית“, וללא הפסקות להתארגנות-בעורף) „רגלית“ או (ברציפות, כשתי צורות-פעולה שנתמזגו בתוכו. והנה, סיסמה זו הפכה להחלטה — ודאי במידה מכרעת הודות לוועדה, בראשותו של גנ' האוז, שישבה על המדוכה של נייודות-אוירי לכוחות-הקרקע. ועדה זו המליצה על הקמת העוצבות מהטיי פוס החדש. עובדו תקנים — לכוח-אדם, לחימוש (בהתחשב ביכולת-ההיטס של ציוד כבד-יותר) ול„רכב-אויר“ (מטוסים ומסוקים למאות לדיביזיה). אלא שהעוצבה היתה נסיונית:

השתלמות, בעזרתו המלאה של הצבא, למקצוע אזרחי, או העסקת המשתחרר באחד מענפי השירות-הממשלתי (הפתרון האחרון יצריך, אולי, הרחבה מסוימת של המושג שירות-ממשלתי). ויש הסבורים, כי נוכח ההכרח הצפוי, בעשר עשרים השנים הקרובות, בהתאמתן של קבוצות גדולות באוכלוסיה להחלפת-מקצוע — כתוצאה מהתפשטות האוטו-מציה — ישתלבו תהליכים אלה, הקשורים ברבבות המשוחר-רים, בתוך זרם רחב הרבה יותר של תמורות דינמיות בהרכב האוכלוסיה לפי משלחיד ומקצועות.

חיי-החובה יוסיפו לשרת 18 חודשים; אך גם בשירות קצר-יחסית זה לא יהיה לאל-ידים של הכוחות המזוינים (לרבות יחידות הג'נדרמריה, ה„מעין-צבאית“) לקלוט את כולם. אך עם זאת לא יהיה מנוס מלקיים, לפחות, „שירות-סלקטיבי“ — על אף כל אי-הרצון בו נפגשת לרוב צורת-שירות זו. כמעט תמיד מתלוית לה הרגשה של הפליה, של הטלת עול בלתי-צודק על איש או קבוצה מסוימת; ויש אף האשמות במשוא-פנים וכיוצא-באלה (והלא גורמים אלה — הם שסיכלו כל הצעה על הנהגת צורה כלשהי של שיטה זו בבריטניה — על אף הצורך האוביקטיבי הרב). הסיבה להכרח בהנהגת „שי-רות-סלקטיבי“ פשוטה: אמנם, אי-אפשר, כאמור, לקלוט את כל המגויסים בשנה; אך עם זאת מניחים כי מספר המתנדבים לא יספיק בשביל לקיים את כל הכוחות הדרושים. בצרפת נקטו, כנראה, יותר ריאליזם ענייני מאשר בבריטניה — בפתרון האמור. ובקרוב נתבשר, ודאי, גם על האופן בו יסתדרו ויסופקו, במסגרת התקנות החדשות, ענייניהם וצרכיהם של כוחות-הגנת-המרחב.

מכל מקום, בא עתה סיום לתקופה היסטורית גדולה וארוכה בהתפתחות הצבאית, שמעטות היו כמותה לעשירות-התוכן,

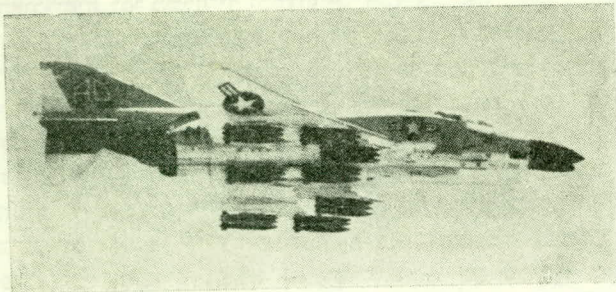
מבנה דיביזית הסער האוירי

סה"כ בדיביזיה

Iroquois UH-1B	106	1235	קצינים
Iroquois UH-1D	137	580	נגידים בכירים (W0)
Chinook CH-47	138	14139	חוגרים
Mohawk OV-1	48	15954	
	30		
	459		
	459		

המלכותי (שכן מטוס זה מצוי בגירסאות ימית ויבשתית). כ"חצי-נחמה", רכשו בינתיים כמאה מטוסי "בחצי-הדרך" — "הוקר" P 1127 (ראה "מערכות", כנ"ל) — בתור תחליף למטוסי-הקרב, "האנטר"; אך הקוץ שנמצא תקוע אף באליה זו הוא — הצורך הבלתי-צפוי הנגרם על-ידי "הודקנות" או "התיגעות" בטרם-עת של גופי מטוסי "האנטר"... ויש המחפ־ שים גם בצורך פתאומי זה הצדקה-פורתא, מחוסר-ברירה, לצעדים אלה של הממשלה — הגורמים לתוצאות חמורות

מטוס ה"פנטום"

לחרושת-התעופה הבריטית. ונפסח כאן על ביטול תכניות הפיתוח והבניה בתחום אוירית-תובלה צבאית. אך כבר בהור דעה ראשונה זו קוצצה לחצאין גם הבניה הצפויה של מטוס- המהלומה-והסויר-הרב-תכליתי, TSR-2, הנודע ועתיר-הויכוח חים; והיה זה קיצוץ-ביניים: עד שיתבררו דים יכולות, לעומת דגמים אחרים (קרי — אמריקאיים) ומחירו הסופי.

כעבור חודשיים וחצי, באפריל 1965, נפלה סכינה-הגילויטינה על המחצית השניה של TSR-2 — ויוזמנו תחתיו מטוסי- הקרב F-111 האמריקאיים, שכה נתפרסמו מאז נאום-הסנסציה

מטוס TSR-2

של הנשיא ג'ונסון בסתיו 1964, לפני הבחירות לנשיאות. שאלה טבעית היא, כיצד מחליפים, לכאורה, מטוס שלא בבן-סוגו: כלומר: מטוס שנועד, בין-השאר, להפצצות-לעומק אופרטי- ביות, ויתכן אף אסטרטגיות, בדרך של "התגנבות" (כלומר, מתחת למסכיה-המכ"מ) ובעזרת טיל אויר-קרקע בעל טוח ניכר — יוחלף במטוס המוגדר כמטוס קרב? אפשר ומקצת מן התשובה לכך מצויה בידיעה, מסוף פברואר, על פיתוחו בארה"ב של "טיל-התקפה קצר-טוח" (יתכן — "קצר" יח- סית?), אשר ישמש לחימושו של ה-F-111 בגלגולו כ-F-111B (היינו — כמפציץ). אך לא זה עיקר השאלה המדאיגה כיום את מחשבי חשבונותיה של בריטניה — ושל אירופה; שכן, יש להניח, ששמו לב מראש להתאמה טכנית כזאת, בין האמצעי ליעוד, ושקלו ובהרו בכלי המקביל פחות-אז יותר לזה

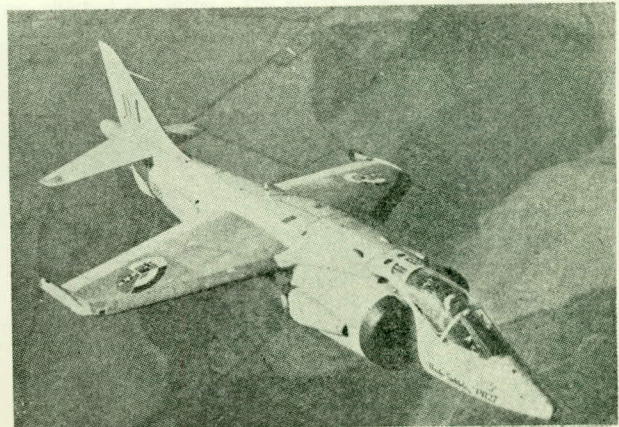
גם בכך שהוקמה מלכתחילה במתכונת מוקטנת, כמעין "דגם- לניסוי" (אם כי במשך הזמן הוגדלה), וגם בדחית ההחלטה הסופית עד לאחר השלמת הבחנים והניסויים. הקמת "עוצבת עובר" זו הייתה גלים בעולם. עתונים של צבאות שונים גילו בה ענין רב; וה"מבשר הצבאי" (ירחון למפקדים של צבא ברה"מ), למשל, פירסם סקירה ממצה בלוית דוגמאות לצורות תפעולה הטקטי של העוצבה ושל יחידותיה (פשיטות, מאר- בים, תקיפה מן העורף, תפיסת תואי חיוני, וכדומה). תקופת- הניסוי קרבה לסיימה — והחלה ההיאבקות על גורלו של היצור הרך: היחיה, או שיגור עליו להכנס לרשימת "נסיונות מענינים"? מתנהל ויכוח סביב נקודות שונות: לקחי התרגי- לים-הטקטיים, נסיון השתתפותה של העוצבה בתמרונים המשור לבים הגדולים, מחירה, גודל ההשקעות הנדרשות וכיוצא-באלה. אף ועידתה השנתית של "אגודת צבא ארה"ב" החליטה החל- טות בנדון, עקב החשש, שעם הקטנת השיאים לשנת-הכספים הנפתחת עתה, יתחסל עצם הבסיס (של כוח-אדם ש"הושאל") לקיום "דיביזית-הסער". בין הנימוקים לקיומה-העתיד גם הנימוק של רמת-האימון הגבוהה שהושגה בה, ושל שיתוף- הפעולה ההדוק הקיים בה בין ה"קרקע" וה"אוויר", אותו "אסור לבזבז על-ידי פירוקה".

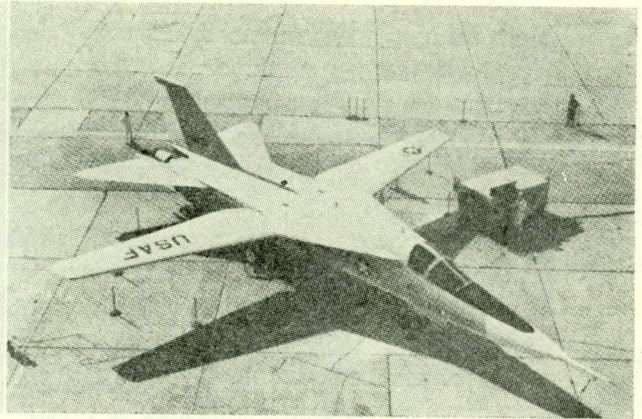
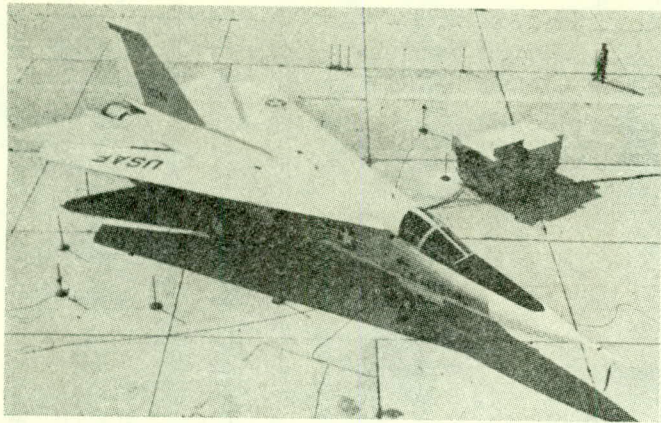
השאלות עתה הן: היקבלו, לפחות, את תפיסת היסוד — גם אם יחליטו על שינויים ותיקונים בהגשתה? היסכמו — "לא זו הדרך"? או פשוט — "אין לאל ידנו"? בקרוב נשוב, ודאי, אל נושא זה — ואל סיכווי-לעתיד של הנסיון הנועז.

רק "ברוניקה אוירית" — או סיכון גורלי?

שתי הודעות, שגרמו להדים רבים, ציינו דרכה של ממשלת- בריטניה (ממשלת ה"לייבור") ב-1965 בתחום אוירית-המלחמה והתעשייה-האוירית. בראשית פברואר — הודעה על ביטול פיתוחו של מטוס-הקרב "הוקר" P 1154 להמראה-אנכית וקצ- רה-ביותר — תחום שדוקא בו צעדה בריטניה בראש העולם (ראה "מערכות", חוב' קמ"ו, עמ' 31); ועל רכישת 200—250 מטוסי — "פנטום" אמריקאיים, לחיל-האויר-המלכותי ולצי-

מטוס "הוקר-סידלי" P 1127

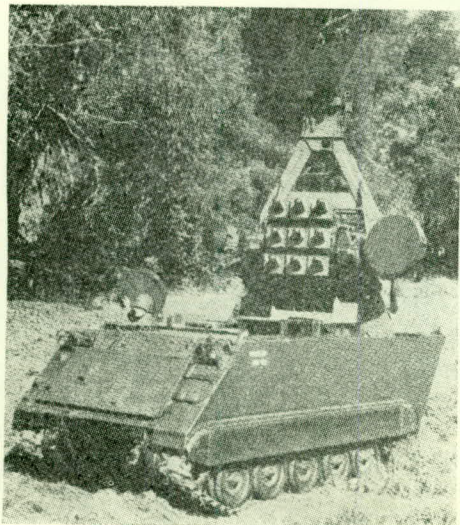

מטוס ה-F-111 — משמאל עם כנפיים מקופלות, מימין עם כנפיים פרושות

ה"טרפן" - בנטרפים

הצבא האמריקאי נתברך בשנות הששים של מאה זו, בשני פלאי טכניקה מבשרי המחר, בתחום הנשק הנ"מ. האחד — ה"מולר" ("טרפן", בעברית); סוללת הטילים הנגידת לליווי עוצבות ממוכנות בשטח ולדוֹקרב עם מטוסים תוקפים (כפי שקיוו, אולי, אף עם טילים-טקטיים קצרי-טווח). והשני — "מעין בזוקה" נ"מ, שדמתה ל"בזוקה" לפי צורתה החיצונית ובמידת-מה אף לפי תפקידה (בסיסמה, "שתעשה למטוס מה שעשתה הבזוקה לטנק" — אף שיש שואלים — "ומה עשתה זו לטנק?"); דהיינו, כלי-נשקו של החייל הבודד (אך לרוב — מופעל על-ידי צמד) לריסון סקרנותם של כלי-טיס עוינים מנמיכי-טוס, הבולשים אחריו ויורדים להירו; כלי זה — כינויו "אדום-העיניים" ("רד-איי", בלעז). יש להודות שמהשנים, השני הוא שנראה, לעתים, כמסופק יותר, כדמיוני-מדי. עתה נראים פני המציאות אחרת; ואפשר לומר כי "התהפכו היוצרות". עוד ב-1964 (ראה ב"מערכות" חוב' ק"ס, עמ' 29) בישרו המבשרים, כי לאחר סדרה ארוכה של תקלות ואכזבות שונות עלה סוף-סוף ה"מולר" על נתיב בטוח, וכי לא יאוחר משנת 1965 תחלנה יחידות הצבא וה"מארינס" לקבל את הכלים הראשונים, ל"גיסוי עם הגייסות".

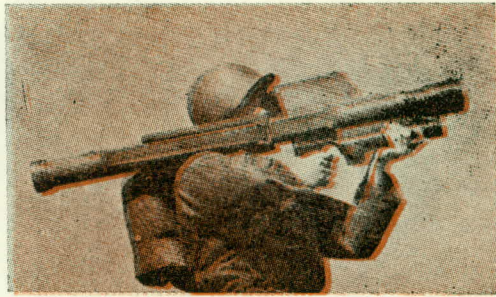

טילי נ"מ
"מולר"
על זחל"מ

שבוטל. השאלה בה"א הידיעה היא, כאמור, היישאר עוד בסיס להמשך-קיומה של התעשייה האווירית הבריטית ולמעמדה הטכני-נולוגי של בריטניה בעולם? ואולי, העיקר כאן לא בהזמנות-בניה של דגמים קיימים, כי אם בביטול תכניות הפיתוח (כגון: של ה-P1154 הנ"ל, אשר הועד לזכות את בריטניה במקום הראשון ב"מירוץ למטוס המראה-אנכית יעיל"), דבר, המקצץ בשורשי יכולתה של בריטניה לקיים בתוכה חבר ממציאיים ומעצבים, וסגל מהנדסים מעולים, שבלעדיהם תרד רמת הפיתוח-הטכנולוגי הגבוהה שלה לחלוטין. החשש הוא, כי עקב כך — ועקב צימצום כללי במפעלי הבניה-האווירית הבריטית — תהפוך ארה"ב לבעלת מונופולין-למעשה על הספקת מטוסי-מלחמה (ובסופר-של-דבר — גם על הספקת "מטוסי-שלום") באירופה המערבית כולה. וכבר כתב בנדון, באפריל זה, שבור עון שמרני בריטי: "נוכחים אנו לדעת, כי עולם-העסקים האמריקאי אינו יודע רסן וסיג, וכי הוא חותר להשיג את מטרתו בכל הדרכים", יש, אמנם, סבורים, כי אין מנוס מהצי-טמקות התעשייה האווירית הבריטית-שכן, "בעידן-האטום" גורלה של תעשיית-מטוסים גדולה, לבנית מטוסים רבים (לעומת זו לבנית מטוסים מעטים, שבלעדיהם אי-אפשר גם בשביל פצצות אטומיות, שהן אחת במקום רבה של "רגילות") הוא כגורל תעשיית קשתות-יחצים, כשהופיעו הרובה והתותח" — ולכן, אין מבהינה זו שוני רב בין ממשלה "שמרנית" או "לייבור-ריסטית".

בסיכומו של דבר — יש הרואים כפתרון יחיד, המבטיח עתיד לכוח-אווירי, צבאי-כללי ועצמי של אירופה-המערבית (וממילא — גם של מדינות-החוף שלה) בשיתוף-פעולה בריטי-צרפתי; בבנית מטוס, דוקא לא-מחוסס-מדי ולא-יקר-מדי. מדברים על טיפוח "מטוס-מהלומה" בריטי-צרפתי שמחירו "מרוסן". הוא מושתת על עקרונ, "הגיאומטריה-המשתנה", ומאפשר שינויים בזוויות-הכנפים בהתאם לצרכי ההמראה, הנסיקה והטיסה. ימים לא-רחוקים יגידו מה ממש יהיה במגמות-שיתוף אלו, בהן טיפלו כבר שרי האוויריה וההגנה של שתי המדינות (הרוולד וילסון ודאי נגע בהן בפגישתו עם גנ' דה-גול) בשבור עות האחרונים.

מר — המנעשי) של כלי־מלחמה זה. טיבם של קשיים אלה לא פורט. האם קשורים הם בניצול הקרינה האינפרה־אדומה, שנועדה ל"ביות" בשלב הסופי של מעופו (דבר המצוי כבר בטילים קרקע־אוויר לא מעטים) — או בעצם הכונתו של הטייל, במעופו אל ה"קרבן" המיועד (ב"מולר" מלווה מעוף זה ב"הארט" המטרה־העפה על־ידי קרני־מכ"מ) ? והרי אף "אדום־העין" (ומכאן, ודאי, גם שמו) מושתת, בעיקרו, על "ביות" אינפרה־אדום; ועליו מתכננים דוקא להוציא, במשך שתי שנות־הכספים 1965 ו־1966, קרוב ל־100 מיליון דולר, לניפוק ליחידות הצבא וה"מארינס" (כחמישית מזה — ל"מארינס", דוקא, בהתחשב באופי מבצעים הצבאיים ובחשיבותה של הגנה נ"מ ב"ראשי־חוף" חדשים, שלרוב הם אזורי־לחימה קטנים ומבודדים). ואשר ל"מולר" — נראה כי לעת־עתה יש להזדיין בסבלנות ולהמתין לקץ הבירורים במוסדות מערכת־ההגנה האמריקאית — ול"נס" טכני אפשרי (שהרי אין קץ לחכמת הממציאים).

נשק נ"מ אישי "אדום עין"

אך הידיעות מראשית 1965 מדברות אחרת. בינתיים פגע ב"מולר" "קרדום־הקיצוצים" הנודע של מק־נמארה, שר־ההגנה האמריקאי — ויטרפוהו. אָמנם, הפעם — כנראה לא מתוך שיקולי חסכון — העילה היא הקשיים הטכניים (כהגדרת מק־נמארה — ה"אכזבה"), בהם נתקל עיצובו ה"סופי" (כלור

מינט'מית את-תחריר אל-פלסטיניה

(„ארגון השחרור הפלשטינאי“)

מאת א. סודאי

ב-12 ביוני 1964 כתב שפיק אל-חות, עורך השבועון הלבנוני הפרו-מצרי „אל-חואדת“ ומי שעתידי להיות נציג „ארגון השחרור הפלשטינאי“ (אש"פ) בלבנון, כי „העם הפלשטינאי ואש"פ יחרצו את גורלם לכליה אם תכנית פעולתם תתבסס על יסוד המשכה של „אזירת-הפסגה“. על העם והארגון לקבוע לעצמם עקרונות-פעולה אחר, כבסיס לכל התפתחות חמורה בעתיד וכהבטחה להמשך המאבק הפלשטינאי“.

אכן, ועידת הפסגה הערבית הראשונה, שנערכה בינואר 1964, מהווה ציון-דרך להתעוררות הפלשטינאית, אשר חלה בעת-ובעונה-אחת עם ההתעוררות בעניני המים; התעוררות זו מוצאת את ביטויה בעלית הפעילות, לשמה ולשם ראוה, של העסקנים הפלשטינאים המסורתיים — ושל עסקנים חד-שיים, שצמחו במקומות גלותם ומפלטם אשר במדינות ערב. ניתן, על-כן, לומר, כי „אזירת הפסגה“, שהנה תוצאה של יזמה מצרית, היא שיצרה את „ארגון השחרור הפלשטינאי“ — על-פי תכנית ישנה, שהגה נשיא מצרים עוד בשנת 1959: ליצור „זהות“ או „ישות“ פלשטינאית, שתהפוך את „הבעיה הפלשטינאית“ מבעיה של פליטים הזקוקים לסעד ולשיקום לענין של „מלחמה לשחרור מולדת גזולה“.

ענין „הזהות“ הועלה לראשונה בוועידת הליגה הערבית בספטמבר 1959 בקזבלנקה שבמרוקו על-ידי המצרים. המטרה היתה, להלכה, להטיל על הפלשטינאים את החובה להוות את „החלוץ לשחרור המולדת השדודה“. אולם, למעשה, רצתה מצרים לקעקע את יסודותיה של הממלכה הירדנית ההאשמית. מובן שזימה מצרית זו נתקלה כבר בראשיתה בהתנגדותה של ירדן, ונדחתה מדי פעם באמתלות שונות.

וועידת הפסגה הערבית הראשונה בינואר 1964 היא שהייתה, כאמור, את נקודת-המפנה ביחסה של ירדן לבעית פלשתינ. ירדן נכנעה ללחץ הכלל-ערבי והסכימה, עם הסתייגויות מספר, להקמת אש"פ.

הקמת אש"פ

לקראת כינוס ועידת-הפסגה נתמנה אחדד שוקיירי לנציג הפלשטינאים בליגה הערבית — כל זאת, כאמור, ביזמתה של מצרים. אחר ועידת הפסגה בינואר 1964, ולאחר סיור מקיף במקומות ישובם של הפלשטינאים במדינות-ערב, הצליח אחדד שוקיירי למנות כ-400 צירים, שייצגו את כל הפלשטינאים במדינות ערב ב„וועידה הלאומית הפלשטינאית הראשונה“.

ועידה-לאומית זו נערכה ב-28.5-2.6 בירושלים העתיקה. ציריה יצגו בה את עמדותיהן של מדינות מושבם של הפלשתינאים.

על אף הניגודים בין הפלשתינאים מהמדינות השונות, ועל אף נסיגות ההכשלה של המופתי-לשעבר, חאג' אמין אל-חוסייני (יושב-ראש ה"ועד הערבי העליון"), הצליח שוקיירי להשיג קבלת הצעות-ההחלטה שלו. הדבר הושג באמצעות פעילות דיפלומטית מאחורי הקלעים, ובעיקר על-ידי כוחו הריטורי-דמוגי, בו השתמש לשכנוע הנציגים. ההחלטות שנתקבלו כללו את אישור ה"אמנה-הלאומית הפלשתינאית" והחלטות ארגוניות ומדיניות.

מבחינה מוסרית מבטיח שלה, שקט וחופש-הפולחן לכל הדתות.

מבחינה בין-לאומית הנו פעולה להגנה-עצמית לפי מגילת האו"ם.

● חלוקת פלשתיין בטלה מעיקרה, כפי שבטלה הצהרת בל-פור. היהדות הינה דת ללא לאומיות. הציונות היא תנועה קולוניאליסטית, תוקפנית, גזענית, קנאית ופאשיסטית; ויש ראל הנה חלוץ תנועה זו.

● אין לאש"פ ריבונות טריטוריאלית על הגדה המערבית בירדן, על רצועת עזה ועל מרחב אל-חמה. אש"פ ישתף פעולה עם כל מדינות ערב ולא יתערב בעניניהן הפנימיים.

חוקת אש"פ

הוחלט כי כל פלשתינאי בן 18 ומעלה יכול להיות חבר באש"פ. עם זאת חולקו חברי אש"פ לחברים פעילים וחברים סבילים. חבר פעיל הוא זה, שמקבל עליו את החובות והזכויות של החברות; בין השאר — את החובה שלא להשייך לארגון או למפלגה כלשהם אלא בהסכמת אש"פ (המטרה — בעיקר, למנוע הצטרפות למפלגת הבעת', לאנשי ה"ועד הערבי העליון" של המופתי, וכנראה לקומוניסטים).

כמו-כן הוחלט על מבנה אש"פ, כמעין פרמידה:

◆ יחידות מקומיות תהיינה את חוליות-הקישור בין הציבור הפלשתינאי לבין ההנהגה העליונה של אש"פ (עד כה בוצע הדבר, בחלקו בלבד, רק ברצועת עזה, שם ישנה כונה לשנות את מבנה ה"איחוד הפלשתינאי", על שרשרת-הפיקוד שלו, למבנה "אש"פי").

◆ הנהגות אזוריות שתופעלנה כאשר יוצר צורך בכך.
◆ הנהגות ארציות תהיינה במדינות ערב השונות (לעת-עתה הוקמו משרדים של אש"פ במדינות ערב השונות — אך עדיין לא נקבעו ההנהגות הנבחרות על-ידי הפלשתינאים עצמם, תושבי אותן ארצות).

◆ המועצה הלאומית — מעין פרלמנט פלשתינאי, המתכנס לפחות אחת לשנה בחדש מאי. לגבי מועצה זו התגלו חילוקי דעות. התביעה המצרית היתה להעמיד את מספר חבריה, למשך שנתיים, על 75 בלבד (לפי המפתח: 37 מירדן, 18 ממצרים והרצועה, 5 מסוריה, 6 מלבנון — והשאר ממדינות ערב האחרות). העמדה הירדנית ביקשה לנצל את העדיפות המספרית לה זכתה ירדן ב"ועידה הלאומית" הראשונה, ותבעה הכרה בוועידה זו כמועצה-לאומית זמנית. עמדה ירדנית זו נתקבלה על-ידי "הועידה-הלאומית".

◆ הועדה המבצעת (או "הועד הפועל") של אש"פ על אחמד שוקיירי הוטל לבחור ועד-פועל זה (שוקיירי עצמו נבחר, למעשה, על-ידי הליגה הערבית, מספר חודשים לאחר הועידה-הלאומית). מרבית חבריו נמנים עם אנשי-שלומו של שוקיירי. הועד הפועל מונה 15 חברים, לרבות היושב-ראש:

- 7 פלשתינאים — מירדן
- 4 פלשתינאים — מרצועת עזה
- 1 פלשתינאי — מסוריה
- 1 פלשתינאי — מלבנון
- 1 פלשתינאי — מכוויית

שוקיירי בשעת נאום

האמנה-הלאומית הפלשתינאית

ה"אמנה-הלאומית" שנתקבלה כללה, בין השאר, נקודות אלה: ● פלשתיין הנה מולדת ערבית, הקשורה לשאר חלקי המור-לדת הערבית, ומהווה אחדות טריטוריאלית בגבולותיה, שהיו קיימים בתקופת המנדט.

● העם הפלשתינאי יחליט על גורלו לאחר שחרור מולדתו.
● זהות ה"אדם הפלשתינאי" עוברת מאב לבן. "פלשתינאי" הוא כל מי שהתגורר בפלשתיין עד 1947, או שנולד לאב פלשתינאי לאחר תאריך זה, בתוך פלשתיין או מחוץ-צלה.

● היהודים "ממוצא פלשתינאי" ייחשבו לפלשתינאים, אם יהיו מוכנים להתחייב לחיות בנאמנות ובשלום.

● שלוש הסיסמאות של הפלשתינאים הן: האחדות הפטריוטית, הגיוס הלאומי והשחרור.

● האיחוד הערבי ושחרור פלשתיין הם שתי מטרות משלימות זו את זו; האחד מוליך להגשמת השני.

● שחרור פלשתיין:

מבחינה ערבית הנו חובה על כל האומה הערבית. עליה לגייס את כל הפוטנציאל הצבאי, החומרי והמוסרי למימוש.

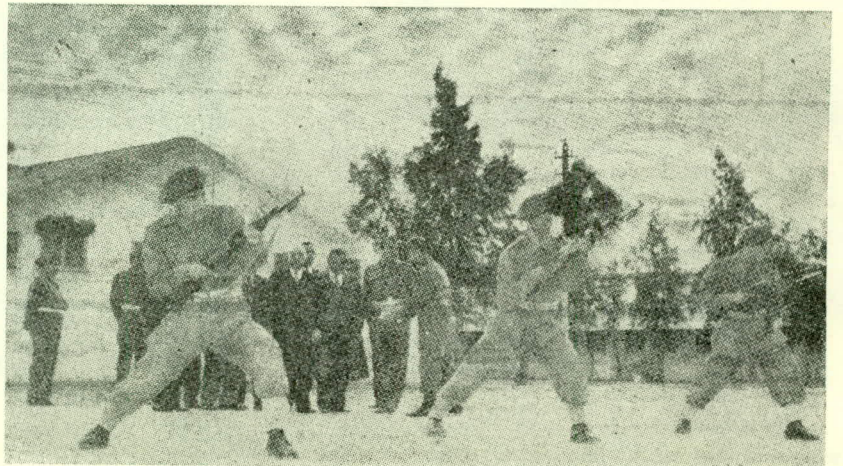
גנרל גיורא אל-מדני

ניחד את הדבור בקצרה על שנים מחברי הועדה הפועל: הליזא (מיוור-גנרל) וגיורא אל-מדני נתמנה כמפקד "צבא" השחרור הפלשתינאי, העתיד לקום ליד אש"פ. בדומה לשור קיירי עצמו, הוא יליד עכו. בימי מלחמת-הקוממיות שירת ב"גדוד הירמוך" בצפון, ולאחריה — בצבא הסורי. מאז 1954 שירת בצבא כוויית והגיע לדרגת מקדם (לויטננט-קולונל). בספטמבר 1964, עם מינויו באש"פ, הוענקה לו דרגת גנרל.

עקיד (קולונל) קצי אל-עבאדילה, סגנו של אל-מדני; מוצאו מעזה.

"צבא-השחרור הפלשתינאי"

הדיון הממשי בהקמת "צבא-השחרור" התקיים, למעשה, רק ב"ועידת הפסגה" השניה, בספטמבר 1964 (אם כי הענין הועלה — ונדחה — בוועידה הראשונה). נראה כי ב"פסגה" השניה הוסכם עקרונית על הקמת הצבא לאחר דיונים מחו-דשים בין אש"פ למפקדה-הערבית המאוחדת ולמדינות ערב השונות. על-פי פרסומי העתונות מספטמבר-אוקטובר 1964 נראה, כי הוחלט על הקמת מסגרות צבאיות סדירות של פלשתינאים — בצד גדודי "פדאיון", שיעסקו במלחמת-גרילה. נוסף על כך, נראה, כי בכונת שוקיירי לאמן את שוקיירי מבקר את הפלשתינאים במכללת קציני מילואים בעיראק

הפלשתינאים בגילה-הגיוס אימון מיליציוני במדינות מושבם. להשגת תכלית כוללת זו הוחלט להקציב כ-9 מיליון ל"ש למימון אש"פ וצבאו. עיקר הסכום נתרם על-ידי המדינות מיצאות-הנפט, ואילו שאר מדינות הליגה חויבו בתשלומים על-פי חלקן בתקציב הליגה. אש"פ מקוה להשיג מקורות תק-ציביים נוספים על-ידי הטלת מסים על הפלשתינאים היוש-בים בארצות ערב — 3-5 אחוזים מהכנסותיהם. לעת-עתה לא הסכימו מדינות ערב להצעתו זו של שוקיירי.

עתונות מצרים הכריזה באותה עת כי עבד אנ-נאצר הביע את נכונותו להעמיד את רצועת עזה ואת סיני לרשות "צבא" השחרור הפלשתינאי". בינתיים התברר (הדבר היה צפוי מראש...) כי לא כל מדינות ערב בהן יושבים פליטים מסכימות להקמת צבא פלשתינאי בשטחן; היה חשש פן יופעל צבא זה נגד המשטרים שבאותן ארצות ולא רק לשם יעודו הלאומי.

המדינות היחידות שהסכימו להקמת יחידות-צבא פלשתי-נאיות בשטחן הן, למעשה, אותן מדינות המקיימות יחידות כאלה בצבאותיהן זה מכבר: מצרים, סוריה ועיראק. יצוין, כי אלג'יריה הביעה את נכונותה לאמן חיילים וקבוצות "קומנדו" (בהקשר זה — שם-גנרדף למרצחים) פלשתינאיות; בעוד שכוויית גילתה נכונות לאמן את אזרחיה הפלשתינאיים באימון מיליציוני. לבנון — ובמיוחד ירדן — מתנגדות להקמת הצבא בשטחן; הן מוכנות, לכל היותר, לשלוח את הפלשתינאים הצעירים המעוניינים למוסדות-הדרכה במצרים, בסוריה ובעיראק, ויתכן אף באלג'יריה. בהקשר זה יצוין, כי מודעות לגיוס מתנדבים פלשתינאים בוגרי בית-ספר תיכון פורסמו בעתוני לבנון וירדן על-ידי סניפי אש"פ המקומיים.

עמדותיהן של מדינות ערב

מרבית מדינות ערב נאלצו, עקב "אווירת-הפסגה", להסכים להקמת אש"פ ושלוחתו הצבאית. מדינות אלה יודעות, כי לכשתפוג "אווירת הפסגה", עתיד ארגון הפלשתינאים לשמש בידי מצרים מכשיר לחתירה נגדן. למעשה, כבר היום מור-גשת השתלטותה של מצרים על אש"פ, דבר המעורר תרעור-מת מצד ירדן, לבנון, סעודיה ואפילו סוריה — אם כי התרעומת וההתמרמרות מוסתרות לעת-עתה "מתחת לפני השטח". בחירתם של מרבית עסקני אש"פ מקרב הפרו-נאצריים; המגמה של תעמולת-הארגון, המשקפת במידה רבה את הדוק-טרינה הנאצרית; בחירת קהיר כמקום להקמת תחנת-השידור של אש"פ (למרות הצעת ירדן להקימה בשטחה) — כל אלה הן עובדות המורות על ההתפתחות הצפויה בע-תיד, ומדינות ערב אינן יכולות להתעלם מהן. עם זאת, אין המדינות העוינות את מצרים מעזות לצאת נגד ההשתלטות המצרית. פן תואשמה בבגידה לאומית, בסטייה ובהכש-לת החלטות הפסגה. ירדן, למשל, עדיין מנסה לשחות עם הזרם, ומכנה, אפילו לארח את מטה אש"פ בירושלים; אולם אין היא מוכנה לסגת מהתנגדותה להקמת

עמדתם של הפלשתינאים

עד לועידת הפסגה הראשונה, ואפילו לאחר כינוס ה"ועידה הלאומית" הפלשתינאית במאי 1964, היו רוב פליטי פלשתינא (אפילו תושבי הגדה המערבית ורצועת עזה) מיטלטלים בין רגשי אכזבה ליאוש גמור לגבי אפשרות של פתרון בעיתם בעתיד.

עדויות מספר מוכיחות, כי נאומו של עבד אניצ'אר בפני המועצה המחוקקת של עזה ב-1962 — בו אמר גלויות, כי אין לו תכנית ממשית לפתרון בעיתם של הפלשתינאים בעתיד הקרוב — היה בבחינת הלם בשביל הפליטים. אכזבה זו החלה נותנת אותותיה באמונתם של הפלשתינאים באשר לפתרון בעיתם, אפילו כשהלה התעוררות מסוימת עקב "הפס-

הצבא הפלשתינאי" — ונימוקה עמה: "לא יתכן לגייס פלשתינאים בירדן, כי הם מהווים 80 אחוזים מצבא ירדן". טוריה, לעומת זאת, על אף נכונותה להקים יחידות פלשתינאיות בשטחה, אינה ששה להתיר את הפעילות הארגונית של אש"פ, שפירושה הקמת מפלגה חדשה, שלמעשה מקבלת את הוראותיה מקהיר.

לבנון, שתמיד סבלה מהפעילות הפלשתינאית, ובמיוחד — במרד 1958, איננה מוכנה כלל לדון על חימושם ואימונם של פלשתינאים בשטחה. היא מוכנה לשלחם לאימונים מחוץ לשטח לבנון, אך לא תהיה להם זכות חזרה אליה. עם זאת, הכירה לבנון בקיום נציגות אש"פ בביירות ואף העניקה לארגון מעין סטטוס דיפלומטי.

של הפליטים לרכוש את ההשכלה והאימון המקצועי, להם יודקקו כדי לנהל חיים מועילים ויצרניים. יתא עתידם אשר יהא; ובשטח זה השתדלה ה"סוכנות" לעשות כמיטב יכולתה, וגייסה את מכסמיה משאביה.

ח. באשר לבעית הפליטים המבוגרים, קבע הממונה הכללי הקודם כי בעתיד, כבעבר, עשויה לחול היקלטות כלכלית וחברתית מסוימת של הפליטים בארצות הערביות של המזרח — אולם הוא ציין, כי תהא זו טעות להניח כי היקלטות כזו תחסל את המחלוקת הפוליטית הבסיסית המונחת ביסודה של בעית הפליטים.

● מאז היכנסו לתפקידו בינואר 1964, שמע הממונה הכללי וראה רבות לאישור אבחנת בעית הפליטים, כפי שהובעה בדוחות קודמים ובדעות שסוכמו לעיל. נראה לו כי, יהיו אשר יהיו חילוקי הדעות על אודות בחינת מסוימות של הבעיה, דבר אחד ברור: חלק גדול מן הפליטים חיים עוד היום בעוני איום, בתנאים שהם לעתים קרובות גרועים מ"מעוררי-חמלה", ובמקרים אחדים ממש "מעוררי זועה". למרות המאמצים הממושכים של "סוכנות הסעד והתעסוקה", של ממשלות ערב ושל סוכנויות אחרות — ישנן עדיין משפחות החיות במגורים שאינם מתאימים למשכן-אדם: אחדים — במרתפים השוכים, אחרים — בדירות מטות-לנפול, אחרים שוכנים בצפיפות נוראה בבקתות ובצריפים. נעשו וממשיכים להיעשות מאמצים לפנות את המקרים הגרועים ביותר, אך תנאי המגורים של אלפי משפחות ישארו עדיין בבחינת בעיה חמורה ביותר. כמעט כל מחנות ה"סוכנות" צפופים יתר על המידה בצורה מוגזמת — חמשה אנשים או יותר חיים בחדר קטן אחד. חסרים הם דרכים ושבילים מתאימים, ומחנות רבים טובעים בבוץ בחורף ובאבק בקיץ. כמעט ואין בורות-שופכין או מערכת-ניקוז למי-שטפונות. הספקת המים היא קיבוצית ועל-פירוב בלתי מספקה — במיוחד בחודשי הקיץ החמים. הפליטים החיים במחנות (המהווים שתי-חמשות מן הפליטים מקבלי-הסעד) גרים, על-פי רוב, בתנאי מגורים טובים יותר וזוכים לטיפול טוב יותר מאשר רבים משאר שלוש-חמשות הפליטים החיים מחוץ למחנות, באותם מגורים שיכלו להשיג. מובן מאליו, לכן, כי מופעל על "הסוכנות" לחץ מתמיד מצד הפליטים חסרי המזל הללו, כדי שתרחיב את מחנותיה ותבנה להם עוד מחנות.

מתוך דוח של הממונה הכללי על "סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם לפליטים הפלשתינאים במזרח הקרוב", מ-1963-64, בו הוא מסכם את מסקנותיו של קודמו, ד"ר ג'ון דייוויס, על אודות מצבם הכלכלי והחברתי של הפליטים:

א. רבים מבין הפליטים המפרנסים-בכוח הנם לא רק מובטלים, אלא גם בלתי ניתנים להעסקה.

ב. הסיבה לכך לא היתה נעוצה בסירובם לעבוד, או בכך שהממשלות של ארצות מושבם מנעו מהם השגת תעסוקה או השגת פרנסה — אלא בכך שאפשרויות התעסוקה בארצות הללו היו מוגבלות (ברצועת עזה — בצורה חמורה ביותר), ובכך שהאפשרויות שהיו קיימות, דרשו, בדרך כלל, יומן מיוחד, שהיה רק למעטים מבין הפליטים.

ג. מיעוטם של הפליטים, שבזמן היציאה מפלשתינה היו בעלי יומן מיוחד או בעלי-מקצוע, השתקמו במהרה, ומעולם לא היוו נטל על "סוכנות הסעד והתעסוקה".

ד. השאר (כארבע-חמשות) היו ברובם פלאחים ופועלים שחורים, והדרישה לעבודתם בארצות-מקלטם היתה מועטה ביותר, כיון שבארצות האלה כבר מצוי היה עודף של פלאחים ופועלים שחורים, ועמדו בפניהן קשיים חמורים, כיצד לספק פרנסה לאוכלוסיות שלהן-עצמן, ההולכות וגדלות במהירות.

ה. באשר לאלה שהגיעו לבגרות רק אחרי עזיבת פלשתינה, הרי הם גדלו כפליטים תלויים מאדמת אבותיהם ומעיסוקיהם המסורתיים: בכך ניטלה מהם ההזדמנות לרכוש את האומנויות ומנהגי-העבודה המועברים מאב לבנו; לרובם לא היתה הזדמנות לרכוש אומנויות אחרות או כל הכנה ממשית אחרת לפרנסתם. באופן כזה, הם רק הגדילו את מספר המובטלים.

ו. נסיונות שנעשו בעבר לקיים תכניות כוללות של שיקום וישוב מחדש לא עלו יפה. נסיונות של ה"סוכנות" עד עתה הראה, כי תכניות כאלה לא היו מקובלות לא על הפליטים, לא על ממשלות ערב ולא על דעת הקהל הערבית. נוסף על הקשיים הפוליטיים והפסיכולוגיים, היו גם מכשולים כלכליים, חברתיים, כספיים וטכניים גדולים.

ז. מה שהסוכנות יכולה וחייבת לעשות, הוא לעזור לדור הצעיר

סיכום

הקמת אש"פ והנסיונות להקמת "צבא השחרור הפלשתינאי" הם תולדה של מדיניותו העקבית של עבד אננאצר בזמן האחרון: להקים "זהות פלשתינאית", שתחזיר את בעית פלשתינא ל"מישור המתאים של שחרור לאומי", ותשלול ממנה את המשמעות של "בעית פליטים החיים מחסדי האו"ם". מדיניות מצרית זו, שלא הוגשמה משך יותר מ-5 שנים, הומרצה על-ידי "ועידת הפסגה" הראשונה, כי בעטיה נאלצו מרבית מדינות ערב להסכים לתכנית המצרית; וזאת על אף התנגדותן למדיניות המצרית ועל אף חששותיהן מארגון הפלשתינאים כתנועה על-טריטוריאלית, הנתונה להשפעת קהיר.

רבות ממדינות ערב הסכימו למדיניות המצרית תחת לחץ (ציבורי, מוסרי, מדיני). עתה — כשנתעורר, למעשה, ענין הקמתן של מסגרות ארגוניות, "פלשתינאיות", הן לאש"פ והן ל"צבא השחרור", וכשהחלה פעילותה של תנועה פורשת כ"אל-פתח" — מסתמנות כבר גישות אחרות של מדינות ערב לטיפול בענין הפלשתינאי.

לכן, עשוי סיומה של "אזירת הפסגה", כשיבוא, להביא לנסיגתן של אותן מדינות, שנאלצו בעטיה ולמרות רצונן להביע הסכמה להקמת המסגרות הפלשתינאיות. על-כן, אין זה מן-הנמנע שכאשר יסור חינה של "אזירת הפסגה", ישות קו הן אש"פ והן "צבא השחרור הפלשתינאי" — או, לפחות, ישנו במידה ניכרת כל מערכות התארגנות ופעולתם.

מסתבר, מכאן, בין השאר, כי תנועת "אל-פתח" עשויה לעת-עתה להוסיף לפעול, בעידודם של הגורמים והמדינות התומכים בה כיום — הגם שקיימת, לכאורה, "אזירת שיתוף-פעולה" כלל-ערבית. אולם כמה מדינות ערב חוששות שפעילות "אל-פתח" תגרום להדרדרות ביחסיה-גבול עם ישראל, ולכן שינוי באזירה-הכללית עשוי להעמיד אותן בפני ההכרח לדכא תנועה זו ביתר חריפות מכפי שנטו לגלות עד כה.

גה" — מרבית הפלשתינאים לא האמינו כי מאש"פ תצמח להם הישועה. יצוין, כי אפילו תנועת "הלאומנים הערביים" הפרו-נאצרית הביעה אי-אמון ביכולתו של "המנהיג", אחמד שוקיירי, לעמוד בראש המאבק המהפכני של הפלשתינאים. ביקורת זו אילצה את מצרים לגייס את מיטב הכשרונות בין תועמלניה בלבנון, כדי שיסבירו את ההיפך; וכדאי להזכיר את דבריו של שפיק אל-ח'ות, בשבועון "אל-ח'ואדת" מיוני 1964: "גם מלחמת השחרור באלג'יריה — תחילתה בדמותו הלא-מהפכנית של פרחאת עבאס — ורק אחר-כך, התבלט המהפכן בן-בלה".

האכזבה, הפקפק והאדישות של מרבית הפליטים — מוגרים גם על-ידי ההסתה בכתב ובעל-פה של הגורם המתחרה, למרות שאבדה לו מרבית השפעתו — ה"ועד הערבי העליון" של המופתי הירושלמי. על רקע הפילוג המסורתי בקרב הפלשתינאים, שהתבטא גם בפילוג החדש בין אש"פ ל"ועד הערבי העליון", הופיעה גם תנועת-מחתרת חשאית בשם "אל-פתח" (תנועת שחרור פלשתינאית), המפעילה זרוע אלימה שמתקראת "מפקדת אל-עאציפה" (הסער); וזו הגדילה את המבוכה עוד יותר. תנועת "אל-פתח" מורכבת, כנראה, מפלשתינאים חמומי-מוח, המוסתים על-ידי מספר גורמים ומדינות, בראשן — סוריה. היא ניסתה לבצע בישראל מספר פעולות בנוסח "פדאיון", אך נכשלה. נראה, שכונתה להבליט את חוסר המעש של מדינות ערב הרברבניות (לרבות מצרים) ושל אש"פ — שהנה, לדעתה, ארגון שאינו מסוגל להביא "לשחרור פלשתינאי".

פעילות זו של "אל-פתח", הארגון הפורש, מצטמצמת לעת-עתה רק בתחרות מילולית בנושא: מה תהיה חשיבות תפקידם של ה"פדאיון", כאשר "צבא השחרור הפלשתינאי" יהיה כבר מאומן לפעולה. לדוגמה: העתון הלבנוני הפרו-מצרי "אל-מחרר", שעורכיו הם פלשתינאים קיצוניים, ניסה לשכנע את הפלשתינאים הקיצוניים, וביחוד את אלה שקשר להם עם "אל-פתח", כי פעולות "פדאיון" בישראל שלא-יבעתן יביאו בינתיים רק לקורבנות שוא.

שינוי בצידוד המכ"מ — כך שהיירוט יוכל להעשות מיד לאחר תקיפת מטרות קרקע.

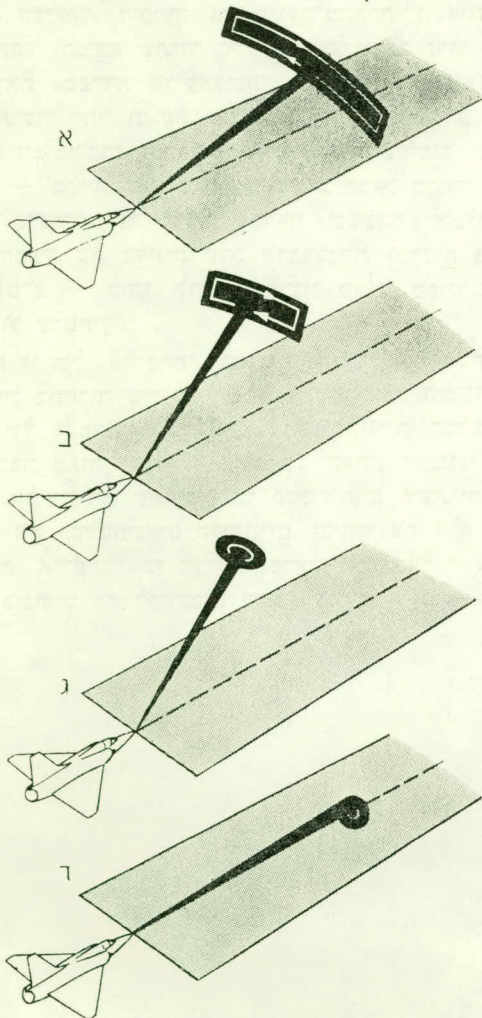
קרב־אוויר

מבחנים בארבעה שלבים בקרב־אוויר בסיוע ה"סיראנו":

חיפוש

לפי הנתונים שהטייס מקבל על אודות המטרה, יכול הוא לבחור באחת מארבע אפשרויות החיפוש או הסריקה:

- א. סיקור אופקי בגזרה רחבה.
- ב. סיקור אופקי בגזרה מצומצמת.
- ג. סיקור אליפטי — השטח הנסקר קטן יותר מאשר בשני המקרים הקודמים.
- ד. סיקור לולייני — שיטה זו משמשת בעיקר למטרת גילוי עצמים בטוח רחוק.

ארבע אפשרויות החיפוש באמצעות "סיראנו" במשימת אוויר־אוויר

איכון המטרה והצמדתה

לאחר גילוי המטרה על צג המכ"מ מצמיד הטייס את האנטנה אל המטרה באמצעות מערכת כפתורי־בקרה.

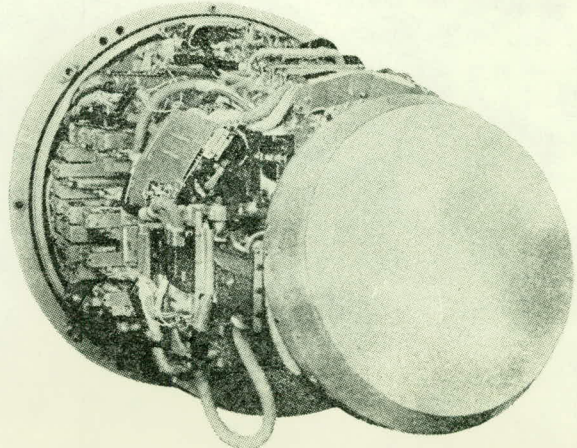
מערכת בקרת־ירי חדישה למטוסים

חיל-האוויר הצרפתי הכניס למטוס היירוט האל-ראות מערכת בקרת־ירי חדישה. בעקבותיו הלכו עוד כמה חילות־אוויר (ביניהם השביצרי והאוסטרלי), שרכשו את המערכת מצרפת.

להלן קטעים מתוך "אינטראויה" (Interavia), ירחון התעופה בעל־התפוצה, על אודות מערכת זו.

"סיראנו II" (המותקנת במטוסי מיראז' III) היא מערכת משופרת ומשוכללת מן ה"סיראנו I". "סיראנו II" מספקת את הנתונים הדרושים למטוס לבחירת נתיב רדיפה בהתאם לסוג החימוש הנבחר לביצוע ההתקפה וקובעת מתי נמצא המטוס במצב יריה מתאים. מערכת התצוגה המשולבת (כונת) מספקת לטייס את האינפורמציה הנדרשת בצורה ברורה ופשוטה, המקלה על אימונם של טייסי קרב־אל-ראות. אין היא דורשת מן הטייס לסמוך על תצוגת המכ"מ בלבד, אלא מאפשרת גם הערכה חזותית של התנאים החיצוניים. בבניית מערכת זו התעוררו מספר בעיות טכניות, אשר מצאו את פתרונן בצורה מעניינת ואף מהפכנית. מערכת ה"סיראנו II" תוכננה כך, שמשמיות יירוט ותקיפת מטרות קרקע יוכלו להתבצע באותה יעילות, ולא יידרש כל

ה"ראדום" — מכיל את "לב" המכ"מ: משדר, אנטנה, מקלט, ספק כוח, מחשב ומעגלי־טנזים

יירוט ופקודות הטסה

ברגע בו מתבצעת ה"נעילה" על המטרה, מפסיק צג המכ"מ את פעולתו, והנתונים מזורמים באמצעות המחשב למערכת כיוון, בה מוצגת המטרה בצורה חזותית. בהתאם לסוג החימוש הנבחר, מודא המחשב מהו כיוון הטיסה הדרוש כדי להגיע לעמדת ירי. תוצאות החישוב מועברות אל מערכת הכיוון בצורה של הוראות הטסה לגבי גלגול ועלרוד*. ההוראות מועברות מהמחשב בהתחשב ב" מגבלות בטיחות הטיסה. נוסף להוראות ההטסה, מופיע במערכת הכיוון גם טוח המטרה מהמטוס המיירט.

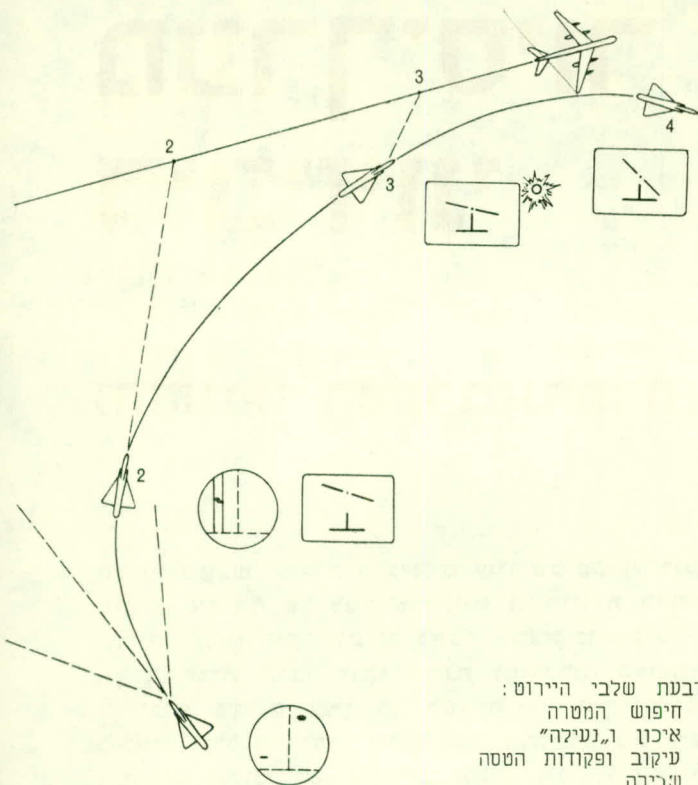
התקפה ו"שבירה"

המחשב מחליט מתי נמצא המטוס בטוח יריה, ומודיע על כך לטייס באמצעות נצנוץ מנורה במערכת הכיוון. כאשר ההתקפה היא באמצעות טילי אויר-אוויר מבויטים, קובע המחשב נתיב טיסה שיאפשר "כיסוי" המטרה על-ידי המכ"מ עד לרגע הפגיעה המחושב. בכל המקרים ניתנת ההוראה לשבירת ההתקפה באמצעות תצוגה במערכת הכיוון. שלבי היירוט השונים מתוארים בשרטוט.

קרב אויר-קרקע

נוסף לשימושיו בקרבות אוויר, משמש ה"סיראנו II" לתפעולי אויר-קרקע שונים, המתאימים לשלבים השונים של תקיפת מטרת קרקע: מיפוי: על הצג מתקבלת תמונת מפה של כל ההדים המוחזרים מן הקרקע, בתחום סיקורה של האנטנה. המנועות מפגיעה בקרקע: לשם המנעות מפגיעה כזו בוחרים במישור משופע — וכך מקבל הטייס אזהרה מוקדמת לגבי הסכנות הקרובות בנתיב הטיסה, על חשבון אינפורמציה שלא תתקבל ממרחק גדול יותר. שיטה זו מתאימה לטיסה ברום

(*) עלרוד — pitching.

- ארבעת שלבי היירוט:
 1. חיפוש המטרה
 2. איכון ו"נעילה"
 3. עיקוב ופקודות הטסה
 4. שבירה

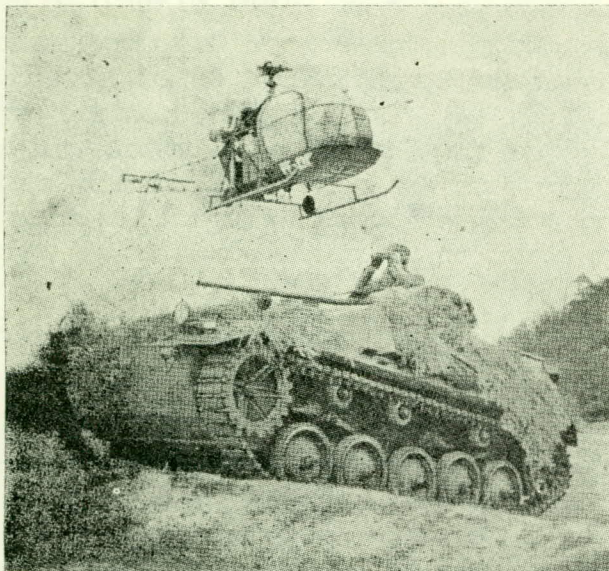
נמוך. על צג המכ"מ נקלטים רק הדים מאותם מכשולים שהם גבוהים או קרובים דיים כדי להוות סכנה מידית.

סיכום

פיתוחה של מערכת "סיראנו II", בה משולבים שני נושאים כה שונים כמו בקרת ירי וניווט, הנו צעד חשוב בפיתוחן של מערכות מכ"מ במטוס. תהליך זה של פיתוח מתמיד, הנמשך מאז מלחמת העולם השנייה, לא הסתיים עדיין, והעתיד צופן בחובו חידושים נוספים בשטח אמצעי העזר לטייס.

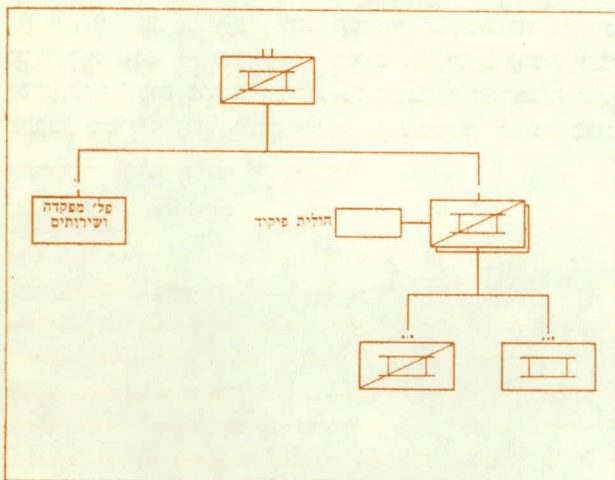
מעריך-סיוור דיביזיוני

(הדוגמה המערב-גרמנית)

צמד-סיוור: הטנק והמסוק

הסיוור הוא מכלול של כוחות ואמצעים: היחידות ויחידות המשנה המיוחדות, שנועדו לסיוור קרקעי; אמצעי הגילוי והאיכון המכ"מיים, לסוגיהם; "תעופת-הצבא" — מטוסים-קלים ומסוקים, השייכים במישרין לחיל-הצבא (להבדיל מחיל-האוויר, שהוא זרוע נפרדת בפני-עצמה); ויחידות של סיוור-ארטילרי "מקצועי"; ובתוך היחידות, נוסף על כך — מוצבי תצפית וצופים של המחלקות, הפלוגות, גדודי הרגלים והשריון ושל סוללות הארטילריה וגדודיה. כלל הוא, שהגייסות מקבלים את הידיעות הדרושות לא רק ממקורות הסיוור המרכזי אלא אף במישרין, בהשיגם אותן במהלך הקרב.

ציור 1: מבנה גדוד סיוור דיביזיוני

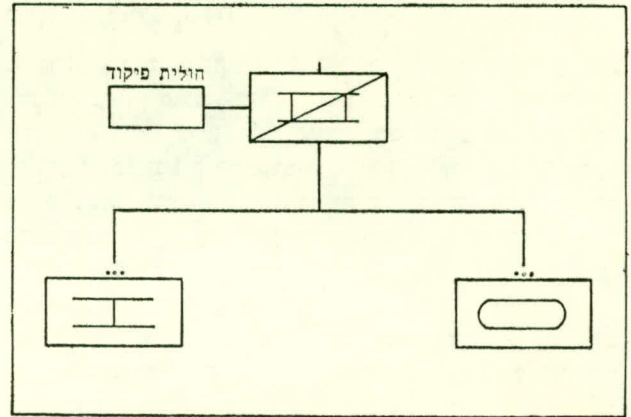
יחידות ומבנה

בתקן של כל דיביזיה נכלל גדוד-סיוור (ציור 1); ובוה של בריגדת-חרמ"ש (רגלים), או בריגדת-טנקים — פלוגת סיוור (ציור 2).
גדודי-הסיוור — גם של דיביזיות-חרמ"ש וגם של דיביזיות-הטנקים בנויים באופן אחיד. גדודי-הסיוור כולל מפקדה, מטה,

הסיוור בעוצבה גדולה שוב אינו ענין של פטרול רגלי מתגנב, או אף של צמד שריוניות המסיירות הרחק קדימה. ודאי, מדי-פעם גם לאלה ימצא בו מקום — אך במסגרת הרבה יותר רחבה ומורכבת. הצבאות הגדולים מגלים ענין רב בסוגית הסיוור החדש, כנראה בגלל העובדה, שבמלחמה החדשה משלבים אמצעים משוכללים, מהירים מאוד, או רחוקי-טוח מאוד: שריון, ארטילריה ארוכת-טוח, טילים נ"ט, טילי קרקע-קרקע, כוחות מוצנחים ו"ממוסקים". והנה, בראשית 1965 הביא ירחון-קצינים של הצבא הסובייטי סקירה על אופיו של הסיוור דיביזיה של ה"בונדסוואר" המערב-גרמני. במרכזו של מעריך-סיוור זה נמצא גדוד הסיוור הדיביזיוני. גדוד הסיוור הדיביזיוני זיוני מהוה רק מרכז למערך רחב יותר ומורכב למדי; פלוגות-הסיוור החטיבתיות ממלאות בו תפקידים חיוניים, ובלעדיהן לא יוכל הגדוד-הדיביזיוני להת- מסר כיאות לתעודתו, שהיא, בראש וראשונה, סיוור קרקעי לעומק רב, ובחזית רחבה. זאת ועוד: שוב אי-אפשר לנתק את הסיוור הקרקעי מן ה"סיוור מלמעלה" — זה המתנהל באמצעות עיניהם ומכשירי-הם של טייסי המטוסים והמסוקים. אי-אפשר בלעדי זה האחרון — לא באשר לטוח, לא באשר לזויות-הראיה ולא באשר למהירות סקירת השטח והעברת התוצאות. כן שוב אי-אפשר בלי תצפית רבת צורות ואמצעים: תצפית רגילה, זו הרואה בלילה, זו הרואה את "הבלתי-נראה" באמצעות מכ"מ וזו ההופכת צלילים לאיכוני כלי-יריה. רק כל אלה יחד מהווים מעריך-סיוור אמתי של עוצבה גדולה. ואמנם, נוהגות הסקירות הסוביטיות העוסקות במערכי-סיוור זרים (על עצמם אין אוהבים לספר הרבה) להציג מערכים מקיפים כאלה; וכן גם הפעם, לגבי מעריך-הסיוור המערב-גרמני.

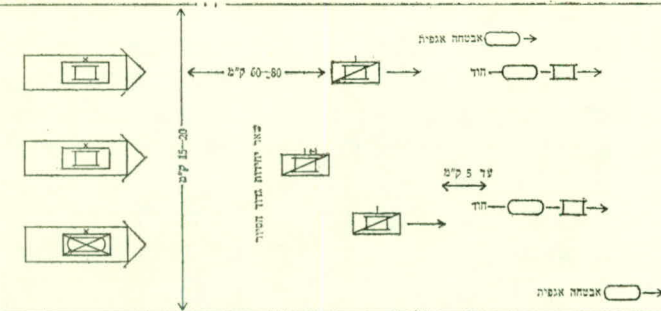
דיביזיות-הרגלים (החרמ"ש) של הצבא המערב-גרמני נבנות, בכל השטחים, בהתאם למגמות החדשות של ארגון מבצעי ושל הרכב יחידות ועוצבות; אותו הדין — יחידות הסיוור.

כל פלוגת-סיור משלחת מתוכה פטרולים (3-2 נגמ"שים וטנק בכל פטרול), והללו יכולים להתרחק ממנה עד כדי 5 ק"מ. הפטרולים, בשמרים על כלל-היסוד, לראות הרבה - בלי להתגלות, משתדלים להימנע מלהיכנס לקרב עם האויב; ותוך שימוש מושכל בתנאי השטח צופים הם אחר פעולותיו. בסך-הכל יכול הגדוד להקצות מתוכו 10-12 פטרולים. אך, כמובן, לא כולם פועלים בעת ובעונה אחת - חלק מן הכוחות והאמצעים נשאר שמור כעתודה. 5-7 פטרולים עשויים לפעול בעת ובעונה אחת; ויחד עם אלה ששוגרו על-ידי הבריגדות של הדרגה-ראשון (שתי בריגדות, 2-3 פטרולים כל אחת) יגיע מספר הפטרולים לדיביזיה ל-13-9 במוצע.

ציור 2: מבנה פלוגת סיור חטיבתית

פלוגת-מפקדה ואספקה, פלוגת-קשר ושתי פלוגות-סיור. כוח האדם שבגדוד הוא למעלה מ-300 איש; לגדוד - 10 טנקים בינוניים (לרוב M-48), כ-30 נגמ"שים ו-30 משאיות. אם נתבונן עתה בפלוגת-הסיור שבגדוד, ניזכר כי לחימושה ולציודה של הפלוגה (ומילא - לטקטיקה ולאורח-הסיור שלה) קווי-אופי ברורים. כל פלוגה מורכבת ממחלקת-סיור וממחלקת טנקים-בינוניים. הפלוגה מונה תקנית 90 איש, ובה 5 טנקים, 13 נגמ"שים, 2 מכוניות ו-3 אופנועים.

ציור 3: גודד סיור במסעה-התקדמות של הדיביזיה

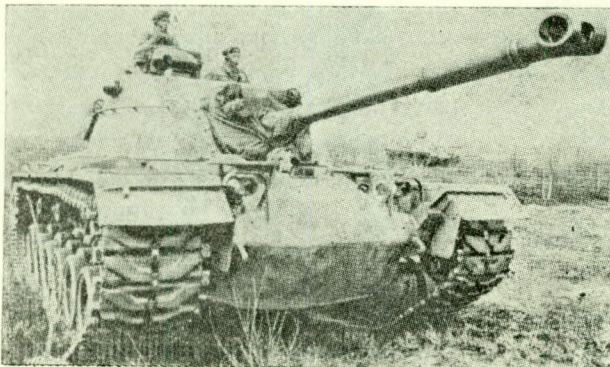
כמובן, אין פירושו של דבר כי צפיפותם החזיתית של הפטרולים (ברצועה, שרוחבה, כזכור, 15-20 ק"מ) תהיה מקילומטר ומשהו עד 2-3 ק"מ. הפטרולים יהיו גם מדורגים לעומק (והרי ביניהם גם הפטרולים של הבריגדות), ומהם יוקצו כמה גם לתצפית וסיור באנפיים. יתכן שהצפיפות החזיתית הממוצעת תהיה 4-5 ק"מ.

בהתקפה

המשימות המוטלות על הגדוד הן: לגלות מהו ריכוז-הכוחות של היריב, לאכזן את המטרות למהלומות-גרעיניות ולקבוע מיקומם של המכשולים, אמצעי-הבלימה, עמדות-האש של ארטילריה ומרגמות, מוצבי-הפיקוד והעתודות. תשומת-לב מיוחדת מופנית להעברה מהירה ביותר של הנתונים על האויב, ולשם כך מצויים למעלה מ-80 מכשירי-אלחוט.

משהתחילה ההתקפה, חודר הגדוד לתוך עומק הגנת היריב, מבצלו לכך קטעי-מערך שלא הוחזקו על-ידי גייסות, או כאלה

הטנק הבינוני M-48A2

נמצא, שגודד-הסיור הגרמני (וכמוהו - הפלוגות החטיבתיות) שייך לסוג יחידות-הסיור הבנויות על שימוש בשתי צורות רכיב-סיור בלבד: הטנק והנגמ"ש. שלא כיחידות-הסיור הבריטיות (והגרמניות במלחה"ע השניה), מותר הוא על השימוש בשריונית, אשר עצם מובנה בגרמנית הוא, "רכבי-סיור משורין". אך יתכן שיותר מזה יש לתהות על היעדרם המוחלט - כנראה - של הגיפים במערך אמצעי-הסיור. קשה למדי לעמוד על הסיבה לכך. אולי נעוצה היא בהנחת-היסוד, לפיה הכל בצבא צריך להיות מוכן מראש להתנגשות ב,תנאים אטומיים". זוהי הנחה שבגללה טוענים כלי-כך הרבה בזכות רכיבי-השריון הסגור והאטום לחזירת קרינה. נראה שהנחה זו היא הקובעת לגבי שיקוליו של ה,בונדסוואר", החושב רק במושגי פעולה באירופה-התיכונה.

אורח הפעולה

כלל גדול הוא: גודד-הסיור, בדרך כלל, מופעל בהרכבו המלא, ללא פיצולים, הקצאות או הפרשות. זהו כלל שמפקדי-עוצבות עלולים, לעתים קרובות, לעבור עליו, ומשום כך הוא מודגש במיוחד. כמרוכז וכלל הגדוד - נוסף על תפקידו הישיר כמסייר - לפעול, בהתאם לעצמתו ולהרכבו, בכמה שטחים סגוליים. הוא מסוגל לשמש כמשמר-הקדמי של הדיביזיה; לחפות על נסיגת הגייסות (בהגנה ניידת או בפעולה משהה) - ולפעול נגד כוח-חניתה-מוטס של היריב.

בהתקדמות לקראת התקפה

בשלב של תנועה מתוך עומק המערך לקראת התקפה, מתוך תנועה, מנהל הגדוד את סיורו בגזרה שרוחבה 15-20 ק"מ, בשנים-שלשה כיוונים או נתיבי-מסע יסודיים, בריחוק עד 80-60 ק"מ מהכוחות-העיקריים של הדיביזיה (ראה ציור 3).

בקרב היתקלות

מספרן קרב-היתקלות, עיקר שאיפתו של גדוד-הסיוור היא לקבוע, בעוד מועד, מהו קרב-התפרסותם של כוחות-האויב העיקריים ומהו כיוון פעולותיהם; כמרכן עוקב הוא אחר יחידות-יריב נוספות המתקרבות אל שדה-הקרב. הגדוד מבצע משימות אלה באמצעות תצפית, אותה מארגנים פטרול-הסיוור (ראה ציור 4). אל האזורים המשוערים של ריכוזי-אויב ושל עמדות-האש של אמצעי פגיעה טילית-גרעינית נוחתים ממסור-קים פטרול-סיוור מיוחדים, בעלי הרכב ואופי מתאימים.

אם במהלכו של קרב-היתקלות יגלה גדוד-הסיוור תנועת אויב האוגפת את הדיביזיה, ואולי אף מאיימת להגיע לעורפה של זו, נכנס הוא בקרב עם כוחות אוגפים אלה, כדי להשהותם או לבלמם. הן הגדוד והן פלוגות-הסיוור של הבריגדות (היינו — הפלוגות החטיבתיות) משתמשים שימוש נרחב במארבים המוצבים על נתיבי תנועתו של היריב, ומבצעים פשיטות על

המוגנים בכוח-מועט, או כאלה שהודברו כיאות באשנו-אנו. הארטילריה פועלת לאבטחה ולסיוע; ובמקרים מסוימים מופעלות גם מהלומות מן האויר.

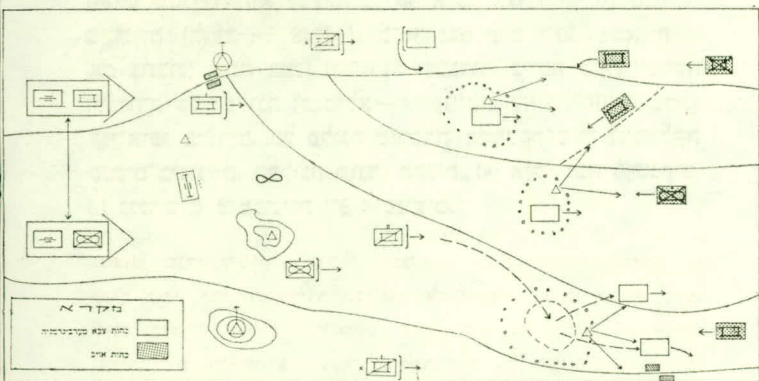
אם נתקל הגדוד במערכים של האויב, משתדל הוא לעקפם ומעביר למפקד הדיביזיה את הידיעות על הרכב כוחות האויב ואמצעיו, על מיקומם והיערכותם. אם אי-אפשר לעקוף את המערכים, רצוי שהגדוד יפרוץ לו דרך תוך-קרב, בהלמו באותם קטעים שהגנתם חלשה. אם נכשל בכך, מוסיף הגדוד לקיים את התצפית; ואחר-כך, יחד עם היחידות התוקפות, שקרבו והגיעו בינתיים, הוא מבצע התקפה על האויב. משתהר חיל האויב לסגת, מיד מבקיע הגדוד בכיוון אל כוחות-הסיוור העיקריים, כדי לאמוד את הרכבם, כיוון תנועתם ואופי הפעולות המתנהלות עליהם. השתתפותו הפעילה של הגדוד בהתקפה על האויב עלולה לגרוע מכוחו (עקב אבידות באנשים וברכב) ולשבש ארגונו, אולי עד כדי ירידה חמורה ביכולתו לנהל אחר-כך את פעילותו העיקרית — המשך הסיוור. אולם, לעתים באה עזרתו של הגדוד ברגע המכריע ומביאה להשגת ההבקעה. הבעיה היא: האם נכון וכדאי לשתף את גדוד-הסיוור בקרב? קיים עם זאת החשש, שבאם הגדוד לא יושיט עזרתו — לא תושג ההבקעה ולא יוצר הסדק הראשון הדרוש להדירתו ולסיוורו בעומק, ואז לא יוכל למלא תפקידו. במסע, מתוך ציפיה לקרב-היתקלות אפשרי, משתנה מדי-פעם אורח פעולתו של גדוד-הסיוור. בתחילה, כשהריחוק מן האויב עודנו ניכר, משגר גדוד-הסיוור פטרול או שניים. ואילו ככל שמתקרר בים אל האזור המשוער של היתקלות אפשרית ביריב, גדל מספרם ומגיע לארבעה-חמשה פטרולים.

בהתקלו בכוחות קטנים של האויב, שובה אותם הגדוד, או משמידם. כשנתקל ביריב חזק יותר, למשל — ביחידות-האבטחה של האויב, אין הגדוד מסתבך עמן בקרב, כי אם עוקף, בשאפו להגיע בהקדם האפשרי למגע-תצפית עם הכוחות העיקריים של היריב.

כשגילה את שדרות הכוחות-העיקריים, מארגן הגדוד תצפית שיטתית בכל האמצעים שלרשותו ונוקט צעדים לשבית שבויים.

אם זהו כלל פעולותיו של גדוד-סיוור, הרי שבפרק זה, לכאורה, לא שונה דבר ממה שהיה נהוג, בתור כללים ליחידות-סיוור, במלחמות העבר. אכן, אלה הם קיום כללים בלבד. ואילו ה"טכניקה" — של שלב זה בפעולות יחידת-הסיוור — ללא ספק מושפעת מאוד מתנאי הזמן החדש. למרבה האכזבה התעלמה הסקירה מה-"טכניקה החדשה" הנהוגה בצבא המערב-גרמני, כמו בצבאות חדשים אחרים. לא מזכירים כאן כלל את המאמצים הנעשים כדי לא להתגלות לסיוור-אויבי של היריב (בהסוואה, אורח-התנועה, שימוש בהטעיות שונות, שימת דגש על סיוור-לילה ועוד); כמובן, לא מוזכר שיתוף-הפעולה ההדוק עם האויריה, לא עמדו על הנוהגים לחלוקת הכוחות והתפקידים, שתידרש עם היתקלות באבטחת-אויב ממשית לצורך כפול: מאמץ לריתוק יחידת-האבטחה היריבה — ולעקיפתה, בריבזמן, כדי להמשיך בתנועה לעומק. עוד עיקרים "טכניים" אחדים לא הוזכרו כלל.

קשה לדעת אם שיקולי "בטחון" או, פשוט, הרצון לקצר, הם שגרמו להיעדרם של כל אלה מן הסקירה. אמנם, משהו מכל אלה מוזכר להלן — אך בנפרד — ובקשר ל"אורית-הצבא".

ציור 4: גדוד סיוור בהתקדמות ובקרב-היתקלות

מטות, על מרכזי-קשר ועל מכוניות-מטה — לשם שבית שבויים, תפיסת תעודות והשמדה של כוח-אדם אויב.

בהגנה

בהגנה (בין ניידת ובין ניחת) פועל הגדוד בתוך "חגורת-האבטחה", בריחוק עד 20 ק"מ, או אף למעלה מזה, מן הפאה-הקדמית של מערך-ההגנה. משימתו — לאכן את ריכוזו של האויב, ובה בשעה להטעות אותו באשר למיקומם האמתי של הגייסות המגינים.

בהגנה מתנהל הסיוור באמצעות פטרולים וצופים. את משימור תיהם ממלאים הפטרולים באמצעות תצפית ומארבים. לשם סקירת השטח ופטריון שמשביב, משלח מפקדו של פטרול כל-יריב אחד למרחק-מה קדימה — לטנת קשר-ראיה — כדי שיוכל לעקוב אישית אחר פעולותיו של רכב זה, ובמקרה הצורך לסייע לו באש. המארב הוא אמצעי-סיוור נפוץ מאוד. הכננה היא להציב מארבים, ביחוד בנתיבים הסבירים ביותר לתנועת האויב, כדי להתנפל עליו לפתע וללכוד שבויים, תעודות ודוגמאות של נשק וציוד טכני.

לאחר שמילא את תפקידיו ב"חגורת-האבטחה" ונסוג קרוב יותר אל מערך-ההגנה, מארגן הגדוד תצפית אחר היריב, העלול להיערך לקראת התקפה. כן עשוי הוא לחפות על

נסיגת כוחותיה העיקריים של הדיביזיה, בנהלו קרב לפי אורח הפעולות-המשהות; ואזי נוהגים לתגבר את הגדוד בטנ"קים, בארטילריה ובאמצעים אחרים.

כמו הקטע הדן בסיוור במסע-התקדמות, כן גם הקטע הדן בפעולות-הסיוור והתצפית בהגנה לוקה בחסר. בראשון לא הוצגו כראוי שיתוף-הפעולה ההדוק עם הסיוור-האווירי, והמסקנות הנובעות ממצאותו של אמצעי-סיוור זה גם בידי היריב. בקטע השני חסר התיאור של השימוש השיטתי באמצעי הטכניים העיקריים החדישים של הסיוור (המכ"מ, המכשירים האינפרא-אדומים וכו') ושי-לובם המתמיד בארגון הכולל של הסיוור. כמו-כן לא צוינו, לגבי הסוגיה של "נגד-סיוור", המסקנות הנובעות מהפעלת אמצעים אלה על-ידי האויב המתוכנן להתקפה. אָמנם, ציונים כאלה — אף שהם חלקיים — ימצאו עוד להלן בקטע מיוחד.

פלוגת-הסיוור החטיבתית

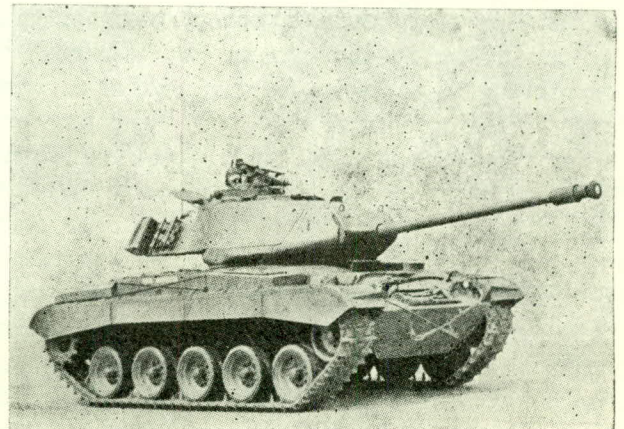
לכל בריגדת חרמ"ש או טנקים פלוגת-סיוור, המורכבת ממפקדה, מחלקת טנקים-קלים ומחלקת נגמ"שים. בפלוגה 125 אנשים, 5 טנקים-קלים מדגם M-41, 16 נגמ"שים "הוצ'קיס", 11 מכוניות ושלשה אופנועים, נשק נ"ט ונשק קל. ● הטנק M-41 מתוצרת ארה"ב ("בולדוג'וקר") חמוש בתותח בן 76.2 מ"מ ובמקלע. משקל הטנק 23 טון; צותו — 4 אנשים; עובי שריונו — 32 מ"מ בתובה, 38 מ"מ בצריח; "בטן" הטנק היא 60 פגזים לתותח, 4,600 כדורים למקלע; טוח פעולתו הוא 130 ק"מ.

● הנגמ"ש הזחלי מדגם "הוצ'קיס": משקלו — 5.6 טון; עובי שריונו — 7 מ"מ; צותו — 5 אנשים; חימושו — תותח-אוטומטי בן 20 מ"מ.

הפלוגה מנהלת את הסיוור בציר התקדמותה של הבריגדה או בגזרות מסוימות שנקבעו לה. במסע, ובשלב של קידום הבריגדה מתוך עומק המערך, לקראת התקפה "מתוך תנועה", מסיירת היא בגזרה ברוחב של 8—12 ק"מ, ומתרחקת מן הגוף העיקרי עד כדי 30—50 ק"מ. תנועתה מתבצעת בדלוגים, מתחום טקטי אחד למשנהו.

אם עורכת הבריגדה התקפה לא "מתוך תנועה", מתקדמת הפלוגה אחרי תבניות-הקרב של גדודי הדרגה-ראשון, כשהיא

הטנק M-41 ("בולדוג'וקר")

נכונה לפתוח מיידית בסיוור בכיוון בו מתבצעת הבקעת ממערך-ההגנה של האויב.

במצב הגנה מקימה הפלוגה 3—4 מוצבי-תצפית בחזית ובאגפים, ומשגרת פטרול-סיוור או שנים למרחק עד 10 ק"מ ממערך-ההגנה. שאר כוחותיה של הפלוגה מופעלים בינתיים לחיפוי על האגפים, להשמדת חבורות אויב שהסתננו לתוך מערכה של הבריגדה, ולביצוע פשיטות ומארבים. אם נאלצת הבריגדה לסגת, פועלת הפלוגה בצותא עם היחידות-המחפות.

ברמה זו מורגש, ודאי — באורח הסיוור, ובמידת גמישותו האפשרית — היעדרו הכמעט מוחלט של רכב בלתי-משוריין קל (כגון הג'יפ) שכבר הוזכר לעיל. גודלם של הנגמ"שים בפלוגות-הסיוור והדגם "הקצור" (כפי שנגמ"שים אלה שנועדו לחצאי-כיתות מכוונים "בבנדסוֹאָר") מאפשר, אמנם, הקצאת צופה או שנים לתצפית מעמדה שנתגלתה כנוחה ומבטיחה במיוחד, אך אינו מאפשר שי-לוח פטרול (או חוליית-פשיטה) של 3 עד 6 אנשים, בלי שירותק הנגמ"ש עצמו. כרגיל, כבכל דגם ארגוני-צבאי, יתרונותיו של מבנה מסוים זה אינם מבטלים את חולשותיו.

גדודי החרמ"ש ופלוגותיו

כידוע, אין אמצעי-סיוור תקינים מצויים בדרגי גדוד-הרגלים (חרמ"ש) ופלוגת-הרגלים (חרמ"ש). אך, כמו-כן, עצם הפונ"קציה של סיוור ברמות אלה היא צורך שדחיפותו אינה פחור תה כלל מאשר באחרות, ובהתחשב בתחושתם של מפקדי יחידות אלה — ודאי שדחיפותו רבה עוד יותר. על כן מוצג-אים המפקדים דרכים ואמצעים לנהל "סיוור משלהם". במציי-אות — עומדות לרשותם אפשרויות ידועות, וצריך רק לדעת להשתמש בהן כראוי. אפשר לומר כי בדרג הגדוד מתנהל עיקר הסיוור, לעתים קרובות, על-ידי עמדות-תצפית ארטי-לרית קדמיות ועל-ידי התצפית של הפלוגות. הן בגדוד והן בפלוגה נוהגים לארגן את התצפית בכל צורה מצורות-הקרב. התצפית מתנהלת ללא-הפסק, בכל מזג-האוויר ובכל מסיבות שהן. לתכלית זו מקימים בגדוד — בין בהתקפה ובין בהגנה — שנים-שלשה מוצבי-תצפית, ובכל אחד שלשה-ארבעה אנשים; ואילו בפלוגה — מוצב או שנים. מוצבי תצפית אלה מצוידים במכשירים אופטיים מתאימים (משקפת, טלסקופ-תצפית ומכוון). בסך-הכל יכולים להיות בגדוד 14—18 מוצבי תצפית כאלה: 3—6 — בפלוגות-הרגלים (החרמ"ש); 3 — המוק-צות ממחלקת המרגמות בנות 120 המ"מ; 3 — ממחלקת המרגמות בנות 81 המ"מ; 3 — מגדוד ההוביצרים בני 105 המ"מ, הפועל בסיוע-ישיר לאותו גדוד-הרגלים (חרמ"ש).

במהלכה של התקפה מדלגות התצפיות קדימה, בהתאם לתכ-ניות-הקרב של היחידות המתקדמות בדרג-ראשון.

בשעת פריסת-פתע לקרב-התקלות, וכן במהלכה של התקפה, או כאשר הגדוד פועל כמשמר-קדמי — משוגר מן הגדוד, למרחק עד 10 ק"מ, פטרול-סיוור; לפטרול זה נקבע הכיוון בו עליו לסייר, או יעד הסיוור.

הטכניקה לתצפית-לילה

לצורך תצפית בתנאי ראות מוגבלת, משתמשים הרבה בצבא המערב-גרמני במכשירים "אינפרא-אדומים" ובמכשירי-תאורה

עם פטרוליה-הסיוור שעל הקרקע, עורכים, בדרך-כלל, סיוור-אוויר בעומק של 15–20 ק"מ, או אף למעלה מזה.

לניהול סיוור-האוויר משתמשים במטוסים מתוצרת דורניא. אורכם של מניה: דו-27 ודו-28 — שניהם מתוצרת דורניא. אורכם של מטוסים אלה הוא 9 מ'; מוטת-הכנפים — 14 מ'; המשקל בשעת ההמראה — 2,325 ק"ג; המהירות — 275 קמ"ש; טוח-הטיסה — 1,150 ק"מ; ה"תקרה" — 6,300 מ' — היינו: אלה הם מטוסי-תצפית מובהקים. אשר למסוקים, משתמשים במסוק האמריקאי "בל" (המהירות 155 קמ"ש; ה"תקרה" — 4,900 מ'; טוח-הטיסה — 200 ק"מ) ובצרפתי "אלואט-2" (המהירות — 180 קמ"ש; ה"תקרה" — 4,500 מ'; טוח-הטיסה — 200 ק"מ).

מטוסי-סיוור "דו-27" ו"דו-28"

כמו בצבא ארה"ב, קיימת בצבא גרמניה-המערבית המגמה לאפשר לדיביזיה לנהל פעולות-מטוסות עצמיות, ולו בהיקף מוגבל, ול-העביר את הסיוור במידה מרובה ל"פסים אוויריים". אולם, גודלה והרכבה של הטייסת המצורפת לדיביזיה המערב-גרמנית מעוררים את הרושם, שטרם הגיעו כאן לאותה דרגה אליה הגיעו בצבא-ארה"ב. עובדה זו בולטת כשמנסים להשוות טייסת זו ל"פלוגת-האוויריה", בצירוף "גונדת" הסיוור-האווירי המיוחדת, שבדיביזיה האמריקאית החדשה. עם זאת, דומה כי לפנינו שלב קצת יותר מוקדם של תהליך דומה.

אמצעי-האיכון הארטילריים

מערך-הסיוור בצבא המערב-גרמני מושתת על שילוב אינטנסיבי של אמצעי-התצפית העצמיים (ומסופחים) של הארטילריה.

תפיסת-היסוד באשר לתכליות הסיוור מחייבת הפעלה כוללת-משולבת של כל האמצעים וסוגי-כוחות שבדיביזיה המסורגלים לתרום דבר-מה לסיוור. לפי תפיסה זו מנהלים פעולת תצפית-וסיוור בהתמדה גם באמצעיהן התקנים של יחידות-הארטילריה וגם בסוללת איכון המוקצית למטרה זו מתוך גודד האיכון של מפקדת-הקורפוס.

נוסף על כך, כלולה בסוללת-המפקדה של הרגימנט-הארטי-לריה-המערב גם מחלקת-מכ"מ, המצוידת בשלושה מכשירי-מכ"מ שנועדו לאכן ולטווח את עמדות-האש של סוללות-המרגמות והארטילריה ולסייע לירי של הגדוד-המערב של הובי-צרים בני 155 מ"מ ובני 203.2 מ"מ, וכן לירי גדודי התותחים בני 155 מ"מ, אותם מספקים אל הדיביזיה כ"ארטילריה-מתגברת".

את מכשיר המכ"מ נוהגים להציב, כרגיל, במרחק של 2–4 ק"מ מחזית המערך, מתוך הישוב שעמדה זו תאפשר קיום תצפית לכל רוחב הגזרה שהוקצתה לדיביזיה. לשם שיתוף-פעולה הדוק ביותר עם גדודי-הארטילריה, נמצאות בדרך-כלל, תחנות-האיכון-והטיווח סמוך למרכז-ניהול-האש של הגדוד הארטילרי. בינו ובניו קיים קשר קוי.

מסוגים שונים. כן מקדיש עתה פיקודו של הצבא תשומת-לב מרובה להחדרת מכשירי-טלוויזיה צבאיים לשימוש בגייסות.

סיוור אלים ופשיטות

על מפקדי הדיביזיות, הבריגדות והגדודים מוטל לארגן פשיטות, המתבצעות הן ביום והן בלילה. פשיטות לאור היום מסתייעות באש ארטילריה ומרגמות.

סיוור אלים מתבצע בגזרה רחבה, בצורת סדרה של פעולות-גישוש תוקפניות בכיוונים נפרדים ושונים. מארגן אותן מפקד הדיביזיה עצמו, שבידו גם הסמכות וגם האחריות להחלטה כזו. הוא מפעיל לשם כך כוחות ואמצעים בהיקף כזה, שהיריב אנוס לגלות, עליידי תגובותיו, את היערכותו האמתית לקראת הקרב ואת מיקום נשקו.

* * *

בצירוף מס' 5 מוצגות האפשרויות לסיוור, הנוצרות הודות לשימוש במכלול האמצעים שבדיביזיה. דעתם של המומחים

מס' סדר	כוחות ואמצעי-סיוור	מספר כלי	סימון	עומק הסיוור
א	ב	ג	ד	
1	מסוקים	12	✂	ד
2	מסוקים	12	✂	
3	גדודי סיוור	1	☒	
4	פלוגת-סיוור של הבריגדות	3	☒	
5	פטרולים	9	☒	
6	תחנות מכ"מ	3	⊙	
7	עמדות תצפית	84–103	⊙	
8	עמדות טליוויזיות	4–6	☒	

צירוף 5: העומק והתחפות-הגומלין של גדודי הסיוור

הצבאיים הגרמנים היא, כי מערך-הסיוור שבדיביזיה מאפשר למפקדי היחידות ועוצבות-המשנה שבה לקבל במועד הנכון את הידיעות, שהן הכרחיות גם להפעלתו התכליתית של כל מערך כלי-הנשק שלרשותם (ובמקרה הצורך גם של נשק גרעיני) וגם לשליטה נאותה בגייסות ובמהלכה של המערכה.

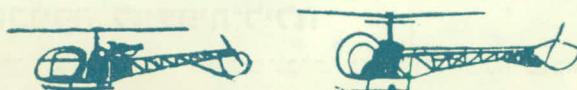
אמצעים נוספים לסיוור

האוויריה-העצמית

לדיביזיות-החרמ"ש (וכמוה — לדיביזיות-הטנקים) טייסת "אווירית-הצבא", ובה למעלה מ-20 מטוסים ומסוקים. טייסת זו נועדה, בעיקרו-של-דבר, לתפקידי קישור ואבטחה — ולבני-צוע משימות שונות של הובלת-גייסות. אך אפשר להטיל על כלי-טיס אלה גם משימות-סיוור; ואם המצב באוויר נוח — גם משימות של בקרת אש-ארטילריה.

מטוסיה ומסוקיה של טייסת זו, המקיימים שיתוף-פעולה הדוק

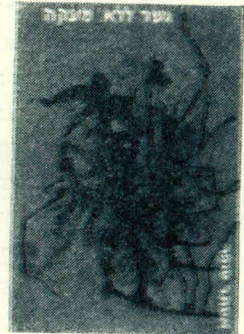
מסוקים "בל" ו"אלואט-2"

מה חדש בספרי „מערכות“

חיות המאבק, מלהמת הקוממיות ומסע סיני — השתקפו כבר בספרים רבים, מהם שהיפיעו בצמוד לתקופת הקרבות ומהם שהבשילו לאט-לאט, וסיפורם הוא כמבט-לאחור. אולם מעטים הספרים המתארים את צה"ל בימי רגיעה. לספרים מעטים אלה נוסף עתה ספרה של אסתר סופר „גשר ללא מעקה“, שהופיע החודש בהוצאת „מערכות“. זהו סיפורה של סמלת ביחידת צנחנים, המספרת על חיותיה בתקופת שירותה, מתארת את חיי הצבא ואת הדמויות שנודמנו בדרכה, חברות לשירות, קצינים צעירים, צנחנים ביחידה, באימוניהם ובהיותיהם, צנחנים שנפגעו באימונים או בתאונות-דרכים והצמודים בשל-כך למיטתם או לכסא-גלגלים במרכז-השיקום, ואשר הסמלת מיכל, סמלת הסעד העוצבתית, דואגת לעשות למענם כיכולתה. היא מביאה אותנו בסיפורה לתחום בו קדרות ואורה, יאוש ותקוות משמשים בערבוביה, תוך גילויי רעות ודבקות-בחיים. המהברת אינה מרבה לספר על מחנה האימונים, ורוקמת בקצב ער את עלילת אהבתה לקצין-מילואים הנושא גפשו לאמנות, ליושר ולבדידות אי-שם בנגב. עם זאת מתגברים עליה מפעם לפעם געגועיה הטמירים לגורי, חברי-נעורים שנפל בקרבות סיני, שאין היא יכולה לשכוח אותו.

„גשר ללא מעקה“ אינו ספר מלחמות. זהו סיפור חיים נאמן של בני התשהורת, בנים ובנות, בישראל בתקופת-שירותם בצבא, המתוארים על-ידי חיילת שניחונה בעין פקוחה בכושר תיאור, והקורא יוצא בעקבות סיפורה בהנאה ובענין.

מה צפוי בחוברות „מערכות“?

- אוטומציה בצבא
- תקשורת חדישה בגודי ארה"ב
- נה צפוי בשדה הטנקים
- טילים ומוטולים נגד טנקים
- הנחתנוטיקה במלחמה
- טילים סובייטיים לכוחות-קרקע
- נוסע הנוצרים לירדן בימי בית ראשון
- ניתוח מערכות נשק
- סיור דיביזיוני בצבא הסובייטי
- „זוטרי“ צה"ל - נועשיהם ודרכיהם

עוד קצין ששירת
את מוכסת עשרים שנותיו...

קפיטן חי

קפיטן ואלן מ. סאמרס

עברו הקרבי של קפיטן מ' שימש הוכחה ניצחת לחוש החובה שלו, אולם משמעות הדבר נעלמה מעיניו של קצין-זוטור "ירוק", שבעיניו נראה כל חוגר מעל לדרגת טר"ש כותיק-קרבנות. פרט לכך נהג קפיטן מ' לספר סיפורי-מלחמה רק כאשר רצה להדגים ולהבהיר משהו בדבריו.

בעיני קפיטן מ' פירושה של החובה היה — יושר והגינות. הוא דבק בצודק ובמוסכם. לא שנוהג היה להדגיש את התקנות הרבות מספור, המכוננות את חיי היום-יום של כל חייל, אלא שנוהג היה לחזור ולהזכיר לעצמו ולקצינים הכפופים לו אחריותם מהי. באחת ההפסקות בזמן אימונים בשדה התכוננו מפקדי המחלקות לפתוח במשחק פוקר. קפיטן מ' הזכיר להם בעדינות, כי נמצאים הם בשטח צבאי. הדגש בדבריו לא היה על איסור משחקי-הקלפים (הקצינים שיחקו פוקר במועדונם), אלא על העקרון, שהדרך הטובה ביותר לשמור על תקנות הצבא היא דרך הדוגמה האישית; ומצפים מקצינים כי ישמשו דוגמה אישית.

חורף אחד הטיל מפקד-הגדוד על קפיטן מ' לנהל את מטוחי המבחן של צוטי-הנשק. פגיעתו של מפקד-הגדוד היתה רעה.

מרמת הדיביזיה ומטה, הושם באותה עת דגש על מטוחי הנשק ותשומת-לב מרובה הוקדשה לפרטים קטנים ומטרידים עד לזרא.

כמנהגו תמיד, הסתפק קפיטן מ' בהוצאת פקודות-משימה בלבד, ואחר הניח לכל אחד ממפקדי המחלקות להכין את המטות שלו. פיקודו הצטמצם בבדיקת ההתקדמות וביעוץ. עם התקרב מועד המטות הלך המתח וגדל, וביום הפתיחה נראו קציני המטה של הגדוד כשהם מתרוצצים אנה ואנה בציפיה קצרת-נשימה. אפילו קפיטן מ' צעד הלוך וחזור בעצבנות. קצין המבצעים שלו שאל אותו מדוע אין הוא עצמו יוצא למטוחים.

"קציני קיבלו את משימותיהם", אמר קפיטן מ'. "אם אצא לבדוק את הביצוע עתה, ממש עם היריות הראשונות, יתרשמו שאיני בוטח בהם. אני אצא מאוחר יותר ו־ אראה כיצד הם מתקד-מים".

בשטח המטות התנהל הכל כשורה. החל מ־ שעות הבוקר המאוחרות זכה כל לויטננט לביקור קצר של מפקדו הישיר. כל אחד מהלויטננטים ידע כי מפקדו שהיה נתון ללחץ הממור נה עליו סמך על מע־שיו. זו היתה הנקודה החשובה להם מכל — יותר מהקולונל ויותר

מהמטוחים עצמם. היה לו, לקפיטן מ', אומץ-הלב הדרוש כדי להגן על פקודיו מפני הלחץ שהופעל עליו. הוא עשה כמיטב יכולתו כדי להתייצב בין פקודיו לבין כל היתר. תכופות, כאשר

זהו סיפור על אודות מנהיג אמתי ועל אודות כוח השפעתו על פקודיו. לא תמצאנו בספרי היסטוריה, וקרוב-לודאי שלעולם לא תפגוש בו אישית. לא נערך כל מסדר פרידה עת פרש מהשירות, זה לא כבר, בדרגת מיג'ור. אישם, בשורות הצבא, יתכן שעתיד אתה לשרת בחברת מישהו עליו השפיע קפיטן מ'; אם תרצה ותוכל לערוך השואה, עתיד אתה להיזכר שאותו אדם הוא חייל טוב יותר כיון שהכיר את הקפיטן. אותו קפיטן מ' — על שפמו, מקטרתו וכל היתר — נראה כקצין-מלידה, למרות שמוצאו היה ממשוטי-העם. הוא שירת כחייל מן השורה במלחמת-העולם השנייה בצפון-אפריקה, בסיציליה ובאיטליה. מאוחר יותר עלה לדרגת קצין ושב להלחם בקוריאה. בדיבורו התעלם תכופות מכללי הדקדוק, שכן לא היה בעל השכלה גבוהה. אולם הוא שימש הוכחה חיה לכך שהחובה אינה קשורה אך ורק בדרגה זו או אחרת; שהכבוד איננו בסמכותו הבלעדית של מוסד אחד ויחיד; שמנהיגות ורצון הפקודים להדמות למפקדם עשויים להרחיב את תחום השפעתו של מפקד מעבר לשנות השירות-הפעיל שלו.

קח לדוגמה את "תקרית השנתונים". שני שנתונים של הדי־ביזיה, שהוחזקו כרגיל בחדר-התרבות של היחידה, נעלמו. הלויטננט שמע מה "עושה כל אחד" במקרה מעין זה — מהם השיקולים המעשיים שיש להקדים למילוי טפסי אבדון ציוד. בפגישת קרן-היחידה הראשונה שלו האזין לדברי קפיטן מ', שהסביר לנאספים כי אין להעלות על הדעת שספרים יתנדפו ויעלמו. אין ספק שספרים אלה נגנבו, ולכן אין בדעתו לדוח עליהם כאילו נכחדו מאליהם; אולם אם ידוח שנגנבו, יביא הדבר לחקירה; וכיון שלדעתו במקרה זה לא תועיל חקירה, קנה שני שנתונים מכספו הוא.

היתה עין הקולונל נחה על איזה מסכן שסרת, היה קפיטן מ' מגיע ראשון אל הקולונל, ואז היה החוטא צריך לתת דין וחשבון על מעשיו רק לפני הקפיטן. אולם הוא היה גם ישר, ותמיד אמר לפקדו זה או אחר מתי לא פעל למענו.

היה לויטננט אחד, שתמיד הסתבך בצרות. בסופו של דבר הדיחו הקולונל והעביר אותו מהיחידה. קפיטן מ' יכול היה להנחיל לענין זה ולעבור לסדר היום, אולם יושרו תבע ממנו גילוי-לב מוחלט.

„סאם“, אמר לאותו לויטננט, „הקולונל הדיח אותך; אמנם לא המלצתי על כך, אולם גם לא לחמתי להוסיף ולהחזיקך“.

יתכן שדברים אלה לא נעמו לאוזני סאם, אולם אומץ-הלב חסר-הפשרות של מפקדו עשוי היה לשמש לו דוגמה בעתיד.

קפיטן מ' לא היה ענק אינטלקטואלי, ואף לא ניסה להעמיד פנים כאילו היה כזה. בזמנו הפנוי (וזמנו הפנוי היה מועט) עמל קשות להרחיב את השכלתו, אולם לא היו לו כל יומרות עת העריך את יכולתו ואת מגבלותיו. באחד הימים היה עליו לערוך חישוב קטן, שתבע ידיעות יסודיות בחשבון. תחת לנסות להסתיר את דלות ידיעותיו, פנה ללויטננט צעיר, שזה עתה סיים את חוק לימודיו, וביקשו לבדוק את החישוב. אמת, היה זה מקרה פעוט, אולם היה טמון בו גם לקח: הערך כראוי את יכולתך ואת זו של פקודיך, והשתמש בהן ביעילות. בצבא אין מקום לשיקולי-אנוכיות פעוטים.

עם כל דבקותו בצודק ובמוסכם, היה הקפיטן אדם נוח ובעל רגש אנושי. אם היה אחד ממש"קי היחידה מתקשה במציאת

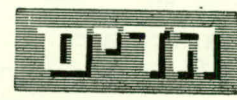
מקום-מגורים למשפחתו, היה הקפיטן מתעניין ומציע עזרה. יתר על כן, בשיחה שקטה מנחה היה את מפקד המחלקה ומסביר לו מדוע צריך גם הוא לגלות ענין בדבר. מעולם לא שמעוהו מרים את קולו, גם כאשר התגרו בו. אדיבותו היתה טבעית ונבעה מתוך רגש כבוד לזולת, בו תמיד ראה את היסוד האנושי.

את התחשבותו גילה קפיטן מ' במעשים — מעולם לא בגילויים סנטימנטיים. באחד התרגילים בשדה, בו לקחה חלק אחת ממחלקות פלוגתו, התרסק מסוק. תחנות-שידור אורחיות הפיצו את הידיעה לפני שנמסרה רשמית.

בשובו לבסיס ערך קפיטן מ' בדיקה מהירה, ובעצמו התקשר טלפנית עם משפחות אנשיו: „אולי שמעת על התרסקות המסוק, גברתי. חשבתי שתצאי לדעת שאף אחד מאנשינו אינו מעורב בה“.

אף-על-פי ששמות הנפגעים לא פורסמו מיד, חסך קפיטן מ' דאגה ומתח ממשפחות חייליו.

אין להניח שתכונותיו של קפיטן מ' תשתקנה בדוחות הרשמיים שבתיקו האישי. תיק מאובק זה, הקבור עתה עמוק בארכיונים, מתאר בודאי דמותו של עוד קצין ששירת עשרים שנה ופרש. טיבו האמתי של אדם אינו מועלה על הנייר, ולא תמיד קשור הוא רק בחריפות-מוחו או בהשכלה. תרומתו הגדולה ביותר של קפיטן מ' לא התבטאה במעשיו, אלא בעצם מהותו, ותרומה זו תוסיף להניב פירותיה בצבא עוד במשך שנים רבות.

אבידות המסוקים בויאטנאם - מה הם?

אבידות מסוקים בויאטנאם

מנהל התעופה בצבא-היבשה של ארה"ב, בריג'גנרל ג' ג'. טולסין, העמיד את הדברים על דיוקם ביחס לאבידות המסוקים בויאטנאם. לדבריו הגזימו בהרבה באשר למספר האבידות, כיון שהסטטיסטיקה הרשמית מראה כי אבדו (רק) 2% מן המסוקים שנפגעו. המספרים מוכיחים, כי הסיכויים להיפגעות מסוק מאש הנורית מן הקרקע הם: 1 ל-350; הסיכויים לאילוצו לנחות — 1 ל-8000; ואילו הסיכויים לאבדנו המוחלט של מסוק שנפגע באש מן הקרקע — רק 1 ל-17,500.

(ארמי)

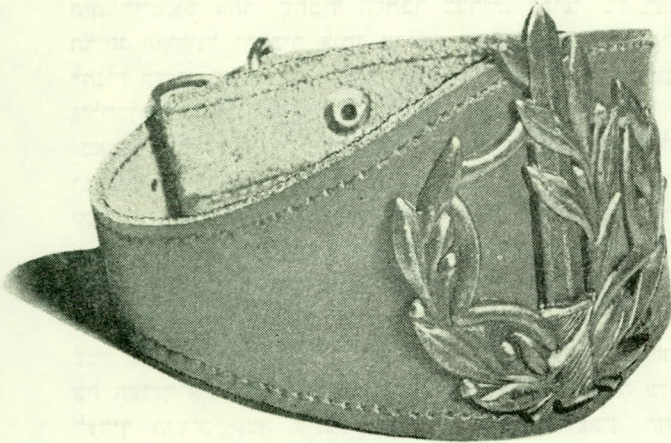
שלושה קצינים אמריקאיים נהרגו 4 מסוקים אמריקאיים הופלו בויאטנאם

בהתקפה שנערכה 55 ק"מ דרומה לבסיס דאנאנג בדרום ויאטנאם, הפילו לוחמי גריליה של הויאטקונג ארבעה מסוקים אמריקאיים, הרגו שלושה קצינים ופצעו 14 אמריקאים אחרים.

במבצע זה נהרגו ונפצעו גם צנחנים דרום ויאטנאמיים רבים. מספר האבידות המדויק טרם פורסם. לפי דוח בלתי רשמי נהרגו 50 צנחנים, או אף למעלה מזה, בשעה שקפצו ממסוקי התובלה. כל 25 המסוקים שנשארו גייסות ויאטנאמיים במבצע זה נפגעו. עד עתה היו אלה האבידות הכבדות ביותר של האמריקאים במבצע מסוקים יחיד.

(ג'רוטלס 1905)

...צה"ל לא בנוי רק על נקיון וגיונונים... יש חייל שהוא רס"ד בהופעה, ובטנק אינו יודע איפה ימין ואיפה שמאל... — אסור לזלזל בקטנות! פקודה היא פקודה. חייל שהכובע שלו בכיס, יתרושל בשעת פעולה... — מי בכלל רשאי לקבוע מה "עיקר" ומה "טפל"?...

...הק-שב!

הרס"רים משיחים

עיבוד: ת. זאבי

עולה השאלה מה מקומה של הקצונה בהטלת המשמעת ומה מקומו של הרס"ר ברקמה צבאית זו של משמעת, בין קצינים, רס"רים, חוגרים? באלו אמצעים תקויים? האם העונשים השיפוטיים מבוצעים ומרתי-עים? היש בהם כדי לקיים את המשמעת?

*

...בשיחות הסברה צריך לפנות גם אל הקצינים ובעיקר אליהם, ולא רק אל הטירונים, פוסק רס"ל בורנשטיין. בעל חזות מרשימה וקול עמוק, שקול ובוטח. "אנו עדים לתופעה משונה. דוקא הטירון מקפיד על כפתור רכוס, על חבישת כובע, הצדעה וכיו"ב. אולם כשהימים חולפים והחייל נעשה "ותיק" — נעלמים כל הדברים האלה. מדוע? החייל אמנם ממשיך להתחסר אל חובתו במלוא הרצינות ומתוך הכרה, אבל משהו בכל זאת השתנה בו. הימים חולפים, הוא נכנס לשגרה של חיי היחידה; טבעי ביותר שהוא מחקה את הממונים עליו. אצלי ביחידה, למשל, הם זוכרים היטב להצדיע לי, משום שאני מקפיד על כך, ואילו לקצינים הם לא מצדיעים כלל... הם פשוט אומרים להם: "אהלן יענקל' ונענים: "אהלן וסהלן, מוישה, מה שנמע?!"

הבסיס: דוגמה אישית ואנושית

רס"ר חזוי: "העיקרים להקניית המשמעת הם: דוגמה אישית מצד הקצונה והממונים והטיפול האישי בחייל. חובה עלינו להשיג משמעת מתוך הכרה, וכדי להגיע לכך, חייבים אנו להכיר תחילה את האדם על כל צדדיו. אולי יש להקים בית-ספר שידריך בנושא הטיפול של המפקד בחייליו. כדי להשיג משמעת, יש לקיים דוגמה אישית, יש ליצור יחסי אנוש שיוש-תתו על הערכה הדדית. התורה קיימת, אבל יש צורך "לקחת" אותה מכל האספקטים ולישם אותה בצורה טובה ונכונה. יש להתחיל בכך בפר"מ. בביה"ס לקצינים חייבת להיות רציפות בחינוך. כיום הנושא מאולתר, אינו מוחשי, לוקה בחוסר סבלנות... אני מדבר על סמלים, רס"רים, קצינים — כל מי שעוסק בחינוך ובהדרכה...

רס"ר. קומה זקופה; סמלים בוהקים; מבט חודר וחסר-פשרות, גא ומאיים; מדים ללא רבב — הרס"ר. החוגר רגיל לראות בו את שוט הקשיחות של הצבא, היורד לחייו בשל דברים שהם, לדעתו, ברוב המקרים, "חסרי-טעם" ו"קטנוניים".

המפקד רגיל לראות בו את "יד המשמעת" — דבר מובן מאליו, קבוע, שבלעדיו... עד כאן — הרס"ר בעיני הפקוד ובעיני המפקד.

הדברים שלהלן לוקטו משתי שיחות "סביב שולחן" — שנערכו במקומות שונים ועם צות משתתפים שונה. מכאן ואילך ידברו היושבים כאן עמנו. המסובים — רס"רים כדת וכדין אף כי רובם חסרי שפמים (לעומת-זאת — אצל אחדים מהם שנים ושלשה "כוכבים").

כיצד הם, הרס"רים, נראים בעיני עצמם? מה יחסם לתפקיד? מה מקומם ברקמה הצבאית? באיזו חומרה יש להתחסר אל עבירות המשמעת? לשם מה? רשות הדיבור — להם.

הבעיה: נושמות הנושמות - נוהי?

נושמות מתוך רצון, או: רצון מתוך נושמות?

לפני שפותחים בשיחה מצהיר רס"ר זליג דוד: "קודם כל יש להבהיר דבר עקרוני: הרס"ר אינו אחראי למשמעת. אין הוא, קבלן משמעת ואין הוא יוצר משמעת. בסמכות הרס"ר לפקח על המשמעת, לשמור עליה. לא רק שאיננו יכולים ליצור משמעת, אלא שאיננו מוסמכים לכך. משמעותה של עובדה זו — רצוי שתהיה לציר השיחה. כעת — לענין".

המשטר בצה"ל, כפי שהוא כיום, האם הוא מבטיח מילוי פקודות בשעת הצורך ובלחץ הנסיבות? מה הדרך להעלאת רמת הביצוע והנכונות?

השאלה — איך עושים את זה? איך מבטיחים זאת? הדברים תלויים לא רק באלה הנדרשים למשמעת אלא גם באלה שצריכים להיות הדורשים לה. מכאן

שמעו חבריה, יתכן שמישהו עלול לקבל רושם שרצייתי להת-
פלוסף, אך האמינו, כואב לי שהנושא הזה מדרדר...".

ותרנות ביחידה - רשלנות במשימה

...סליחה", מתערב רס"ר ישראלי, "אפשר לחשוב שבנושא הזה יש קטסטרופה בצה"ל. זה בהחלט לא כך. צה"ל הוא צעיר, בן 17. יתכן שבתחום זה יש נקודות-תורפה, הנובעות מתנאים מסוימים. בואו נראה מה קורה ביחידה רגילה ביותר בצה"ל. אז אולי יהיה ברור מדוע ישנן נקודות-תורפה בשטח זה — אני לא הייתי קורא לו משמעת, כי את המלה הזו אני שונא — נאמר: בשטח של ביצוע פקודות ודיוק ביצועי החל בפרטים הקטנים של כפתור וכובעי וכלה בביצוע משי-
מה: למעשה כל פקודה ופקודה מטרתה להכין את החייל למילוי המשימה, ואסור שיהיו ויתורים.
אל היחידה בא מג"ד; למשל, אל יחידת צנחנים. הוא סגן-אלוף, הוא גבר. איך יוכיח את זה? ביחידה קרבית דורשת ההוכחה עבודת נמלים — לבנות כל פרט ולגבש אותם ליחידה מופתית מבחינת הסדר, ההופעה, ובעיקר — מבחינת הדיוק והביצוע של כל פקודה ופקודה. מג"ד כזה אומר לעצמו: יש טפל ויש עיקר. העיקר: להכין חייל טוב. כדי להכין חייל טוב, אומר על הטפל, על הדברים, מסביב, לפעמים ויתור על גינוני הופעה, לפעמים — הפתעה — שימוש באמצעי ה"גמול" על מאמץ לשם קניית לב חייליו. הרעיונות שלו יפים, אין מה לדבר. היחידה שלו הולכת ברחוב דיזנגוף עם תלבושת מנומרת. זה מוסיף למוראל. כשהיא חוזרת לבסיס: הפתעה — שק"מ חדש. ברור, המטרה הסופית שלו היא טובה, אבל לפעמים, המצאות-על-חשבון אינן עוזרות לעצב חייל טוב. לפעמים הוא מותר על, קטנות, נחשוב מעט — מפני מה אני דורש מחייל שיסדר את המיטה שלו כל יום בצורה מסוימת? הכונה שלי אינה רק שיהיה ישר כמו סרגל, או כמו קופסת גפרורים. הכונה שלי להרגיל אותו להיגיינה פשוטה ואלמנ-טרית. כך אני מרגיל אותו כמה פעמים ביום להסיר את השמיכות ולנער אותן, כך, רק בשביל זה. אבל הרק יוצר גם, גם מסורת, גם משמעת, גם ביצוע מדויק וכל הגם, הזה יוצר רוח יחידה. יוצרים מסורת של עבודה; אורה של בית, מסודר".

היתכן ויתור על, "גינונים" של משמעת ל, "טובת" העבודה המקצועית?
,,המשמעת אינה קיימת כמטרה בפני עצמה — המש-
מעת היא אמצעי להשיג שירות טוב יותר. ציות

לפקודות בזמן שלום, מטרתו — ציות לפקודות בזמן קרב".

„מה שלא יכנס דרך הראש, יכנס דרך הרגליים“

...הייתי מוסיף ואומר, מתערב אחד הרס"רים, „שכתוצאה מכך שמותרים לחייל בעניני משמעת על חשבון העבודה שלו, למען המולדת, לא ידע בעת הצורך למלא פקודה, מהסיבה הפשוטה: הוא כבר אינו יודע מה זו פקודה. זה לא דמיון.

קורה לפעמים שחייל צריך להשאר בלילה ל-תפקיד מסוים. כשהוא מתברר על כך באה ה-תגובה: „למה לא אמרת אתמול? יש לי כרטיסים לערב! חברה, בראמת! הגבר משרת שנתיים ומשהו בצבא — אז תסביר לו פעם אחת ול-

תמיד כי מה שלא נכנס לו דרך הראש יכנס דרך הרגליים! בואו נפסיק עם הסברים. מסבירים, תמיד מסבירים. מסבירים גם על חשבון תגובה ועונש. חברה, נתחיל להיות נוקשים! עביר רות משמעת מחייבות עונשים, ושוט העונש מקיים את המשמעת. צבא זה צבא ולא כנס שמיניות! זהו".

*

כאן גולש הויכוח אל „הימים ההם“, אל דור הפלמ"ח והח"ש — 17 שנה אחרונות.

על „משמעת שדה“ ו„משמעת יחידה“, על משמעת „פנימית“ לעומת „חיצונית“ ועל „פיימריות“ לעומת ציות.

...לגביהם, אומר רס"ל ברקת וקולו אנהת-געגועים, „לגבי אנשי הפלמ"ח וההתישבות העובדת לא היה צורך בהקפדה על משמעת. הם מילאו תפקידים מתוך הכרה ורצון, ובשעת קרב — מילאו משימתם בדיוק וביעילות. נשאלת השאלה, אם אמנם השתנה מאז החומר האנושי כל כך? האם עתה אין הח"יילים — רובם — ממלאים תפקידיהם מתוך הכרה ונכונות? אז, בפלמ"ח, אמנם לא היו גינוני חיצוניות, אולם משמעת — היתה! נכנס החייל לאוהל המ"מ — ניצב בדום. ידו לא הורמה להצדעה, אבל עמידת הדום באה להוכיח ולהמחיש את יראת הכבוד הקיימת.“

ומסתבר:

כיון שאנו מעוניינים בהמשכה של אותה רוח מסירות ונכונות — עלינו לטפח את הגורמים המהווים מסגרת למשמעת פנימית. והיסוד: ביצוע מושלם וקפדני של הדברים „הקטנים“, היום-יומיים.

רס"ל יצחק: „אבל לא על נקיון ומשמעת בלבד יחיה צה"ל. הקפדה יתרה על אלה תביא בהכרח לירידה ניכרת ברמת האימונים. יש חיילים שההופעה שלהם כמו רס"ר, אבל בטנק הם אינם יודעים איפה ימין ואיפה שמאל.“

מעט — רוח־עבודה — מילוי משימה. וגישת „בית־הלל“: יש להתיר — יש לאסור. יש להיות גמישים ולישם את הפקודות בהתאם לתנאים, למקום, לאורה שנוצרה, לחומר האנושי. יש להדריך, להסביר, לש־קוד על „קירוב תוך הערכה הדדית“ ולא להקפיד על „דיסטנס“.

בנקודה אחת הסכימו כולם: על המפקד להיות דוג־מה אישית בכל — באישיות, בהופעה, בהתנהגות. כפי שהתבטא רס"ר זליג דוד: „חייל לא מגולח הוא הראי של המפקד שלו“. אם המפקד אינו מהוה דוג־מה אישית ומזלזל „בדקדוקי עניות“, אין ביכולתו של הרס"ר לשנות את המצב. נראה כי נקודה זו, הדוגמה האישית, שעליה הסכימו כולם, עשויה לשמש תשתית לגשר בין שתי הגישות.

עקב אכילס: חוסר סמכות

רס"ר 99: „החשבתם פעם מדוע אנשים מוכשרים לא הול־כים להיות רס"רים? ביחידות קרביות מעדיף כל מ"כ לעבור מיד קורס קצינים, וגם אלה שמשרתים זמן קצר כרבי־סמלים מזדרזים לבקש זימון לבסיס־הדרכה לקצינים. משום שלקצין זוטר התנאים טובים לעין ערוך מאלה של רס"ר. אבל, אל תבינו אותי לא נכון. לא זה עיקר הבעיה. הבעיה היא חוסר הסמכות והגיבוי, אפילו כלפי הקצינים הזוטרים. תפקידו של הרס"ר להקפיד על מילוי פקודות משמעת, בעיקר אצל הקצינים הצעירים, החייבים גם הם לשמש דוגמה אישית קרובה וישירה. אם קצין לא הסתפר בזמן הנכון, המחלקה שלו תתחיל להדרדר“.

רס"ר 101: „הרס"ר נושא לבדו בעול המשמעת, ואינו מקבל עזרה מספקת מן הגבוהים ממנו בדרגה. המרחיקים עצמם מבעיותיו. יש להחזיר יותר, הן לקצינים הזוטרים והן לבכ־רים, את משמעות המשמעת. לא מספיק שיצדיעו בבסיס למפקד ולרס"ר. צריכים להתחיל מן השורש ולהתמיד במילוי כל הפקודות בעקביות. יש להחזיר לכל הדרגים את המטרה של ההקפדה על המשמעת“.

*

עלית־משמר, כיבוי־אורות, בדיקת־הגור — תשאלו: בשביל מה כל „המיותרים“ האלה?
עלית־משמר — כדי שהחייל ידע את כל הכרוך בשמירה לפרטי פרטים.

רס"ל אבוטבול: „אני מפריד הפרדה מוחלטת בין משמעת ביחידה, במשרד, לבין משמעת בשדה. בשדה, בשל האימונים הקשים והזמן הדחוק, אי אפשר לקיים אותה רמת משמעת הנהוגה בבסיס. אם החייל הולך בשדה ללא כובע, אין הדבר קובע לגבי רמתו באימונים — הוא יכול להיות חייל טוב ביותר. ולהיפך — מצויים חיילים שהם מצווחצים בתכלית, אולם אין להם כל מושג כיצד להתנהג בשעת קרב. ההופעה החיצונית היא ענין משני לחלוטין. משמעת ביחידה ומשמעת מבצעית אינן קשורות זו בזו, ואף אינן נגזרות זו מזו“.

מלמול של אי הסכמה עובר בין היושבים. דעתו של אבוטבול מעוררת התנגדות כמעט־כללית: „אסור לנו להפריד בין מש־מעת בבסיס לבין ההתנהגות בשדה הקרב! חייל שאינו מסו־דר, איננו פייטר — הוא פשוט אינו ממושמע“.

הערה נזרקת: „הבעיה היא מה הדרך של החדרת משמעת לקראת אלה, לקראת גיבוש החייל ללוחם טוב, ממושמע ובעל הכרה. האם שמירה על „דיסטנס“ היא אחת הדרכים?“

„שמע, מוטקה“, או: „המפקד!“

„כל מי שחושב, שהדיסטנס אינו אלא „פגער־רע“, היוצר חיץ בין הקצין לחוגר ומשבש את היחסים ביניהם — טועה טעות יסודית“, קובע רס"ל ברקת. „הדיסטנס הנו כורח המצי־אות ותנאי בלי־עבור לציות לפקודה ולביצוע קפדני. בין החיילים לקצינים חייבים לשרור פחות, חברות, פחות ידידות, פחות מגע אישי. יש להימנע משיחות על כוס תה, רק הגמ"כים, החיים במסגרת מצומצמת עם פקודיהם, אינם צרי־כים לשמור על מרחק זה, כיוון שכל מ"כ הוא למעשה האבא של כיתתו. ככל שהדרגה גבוהה יותר — חייב הדיסטנס לגדול. גם הפקידה חייבת לפנות אל מפקדה בגוף שלישי ובציון דרגתו. כך תלמד להעריך אותו ותראה בו סמכות עליונה ולא „בוס“ נחמד שאפשר לפנות אליו: שמע, מוטקה, אני מתה ללכת עכשיו לבריכה, או קיי? ב—?!...“

רס"ר ישראלי: „רגע אחד, ישנה פה חיילת אחת ממערכות. נניח שהיא לא הצדיעה לך. האם היא חייבת בעונש בו חייב, למשל, חייל שלא הצדיע לקצין ביחידת שדה?“
רס"ר אבני: „לא, בהחלט לא. כל יחידה והאופי שלה. כל משרד והאווירה שבו“.

רס"ר ישראלי: „חכה, נניח שהחייל לא הצדיע לך בבסיס ואתה מחליט שבעונש הוא יקבל שיעור ת"ס של 3 שעות. מי הנענש כאן, למעשה? המדריך עצמו ולא החייל העברייני...“
רס"ר אבני: „זו כבר בעיה של צורת ענישה, וזה נושא בפני עצמו“.

רס"ר דוידוביץ: „לפני שנעבור לנושא אחר, הרשו לי לחלוק על הדעה שמישהו כאן נאחו בה. אסור לחלק ולפצל את המשמעת למשמעת שדה ולמשמעת משרד. יש מש־מעט של פקודות מטכ"ל, המחייבת כל יחידה, למרות הדפ־רים השונים“.

לסיכום:

שתי גישות הובעו כאן — גישת „בית־שמאי“: משמעת היא ביצוע פקודות, ופקודה היא פקודה. אין להפריד בין „טפל“ ל„עיקר“. אסורים חישובים של „ויתור למען מקצועיות“. אי אפשר לחלק את התלות: מש־

נוסקנה

כדי להשיג משמעת דרושים אמצעים. האמצעים — במקרים מסוימים — העונשים. כדי להטילם יש צורך בסמכות. אם סומכים על אנשים כי ידעו להשתמש נכונה בכלים שבידיהם — יש להרחיב סמכותם.

העונש: הרתעה, חינוך, לימוד-לקח

רס"ר חזי: „חשוב לקיים את העונש כגורם מחנך ולא כאמצעי נקמה. יש ליצור מערכת מחנכת של ענישה, לדרג את העונש לפי חומרת העבירה ולחלק סמכויות ענישה בדרך יותר רציונאלית.

...והעונשים עצמם, גם הם צריכים להיות רציונאליים. צריכים לרונן באפשרות של ענישה בלי להשתמש בפטנט של הגשת תלונות כל שני וחמישי, ועם זאת — להחזיק משמעת. האם עונש קיבוצי, למשל, של עליה עם חגור על גבעה יכול להשיג משמעת או רק להגביר התמרמרות? לדעתי, יש לחשוב בראש וראשונה על עונש מחנך שיהיה גם עונש תועלת. חייל התרשל בסידור מיטתו — הענש אותו בסידור-מיטה בתכיפות — שילמד! יש הרבה שיטות, פטנטים ועונשים, משפשים, אבל אם אינם מוטלים תוך מחשבה תחילה לחנך — אין בהם טעם.

...דוגמאות אפשר להביא בשפע: הנשק של החייל מלוכך לך — ינקה 10 רובים מדי יום במשך שבוע, בהפסקת צהריים. כל העונשים האלה יהיו בסמכותו של כל מפקד מדרגת טוראי-ראשון עד סא"ל. השליך החייל לכלוך בשטח המחנה — ינקה בתי-שימוש במשך 3 ימים בזמן הפסקת הצהריים. הפריע בשיעור ת"ס — יקבל שיעור ת"ס פרטי. הבינה אלה הם עונשים מחנכים. קודם — הסברה ותרגול נוסף. לא עזרו אלה — משפט.

רס"ר זליג מציע שהמשפט יהיה פומבי, „יראו וילמדו“. רס"ר ויקטור המפורסם, עטור שפם רס"רי למופת, מתערב בשיחה בקולו הצרוד קמעה: „ראשית דבר, צריכים לחסל את הולזול הקיים בתלונות המ"צ. לקצין השיפוט אין כל זכות מוסרית לזכות חייל, נגדו הוגשה תלונה על-ידי המשרה הצבאית. אולם, מהי המציאות? מה נורא אם תמורת 3 ל"י אפשר ללכת בדיזנגוף עם הכובע בכיס? אבל... למה להיות פסימיסטים? מישהו כבר, ידאג' שהתלונה, תיעלם' באיזה שלב לפני המשפט... והעונשים עצמם — אם כבר ניתנים — יכולים להקרא עונשים?"

האדם מאחרי הדיסקית

רס"ר 09: „קיימת בעיה חמורה והיא: החומר האנושי ישנם מחזורים וישנם מחזורים. יש טירונים שאתם אי-אפשר ליצור כלל שפה משותפת. והפעם אני מתכוון פשוטו כמש" מעו: אין הם יודעים עברית. הם מנותקים מהוי הארץ. המסגרת הצבאית וחובת השירות — נשגבות מבינתם. כאן חייבים לנהוג אחרת. לא לחסוך עבודה. להמנע ככל האפשר מענישה תכופה, אך כשצריך לענוש — לא להרתע. הבינו, חבריה, למרות, בעיני המחזורים יש אצלנו חומר

כיבוי-אורות — כדי שיוכל לקום לביצוע תפקידים, אפילו ב-1 בלילה. בדקת-חגור — כדי לנדה שבפעולה לא תחסר לו מחסנית עם כדורים.

„הקצין מתבייש להעיר לחייל...“

רס"ר ישראלי: „המטרה שלנו אינה השגת משמעת לשמה, אלא השגת מטרת היחידה. לאמן אותה, להפיק את המכסימום מכל חייל, לעשות ממנו לוחם יוצא מן הכלל. כל אלה תלויים, בראש וראשונה, במפקד היחידה.

יש להתחיל קודם-כל בדברים הקטנים כדי להגיע לשלמות בחלק המקצועי. (מאחת הפינות: ומהי המציאות?). הקצין רואה את החוגר דרך לוע הקנה של הרובה ותו לא! אין הוא רואה את החייל. הגענו למצב כזה שהקצין מתבייש לפעמים להעיר לחייל כי הוא אינו מגולח. ומה גרם למצב זה? האם הרס"ר הוא היחיד שלא השתלט על כך? לא! הרס"ר לבדו לא יכול לשמור על הגילוח של כל הפלוגות בגדוד. אם כל קצין וקצין יראה את זה בדיוק כמו הרס"ר — אז לא יהיו בעיות.“

רס"ר חזי: „יש לתת סמכויות ענישה גם למ"כ ולמ"מ — לדרגים הנמוכים בפקוד. זה עקרון לגיבוש משמעת. לכל אדם שבידו אנו מפקידים איזו שהיא פעולה, חייבים לתת בראש וראשונה — סמכות ענישה. עם זאת, הגעתי למסקנה שאת הסמכות יש לתת תוך דירוג מן הקל אל הכבד. ככל שהדרגה גבוהה יותר, גדלה גם הסמכות. אולם התנאי להענקת סמכות יות אלו: תדריך מוקדם. יש להדריך את המפקדים הצעירים, הזוטרים, איך להשתמש בסמכות, מתי ובאיזה מקרה. חייבים לודא שיבחינו מה העונש אשר יינתן: מנחה, מתקן או קורע' גרידא. ברור — למפקד הגדוד תהיה עין פקוחה לאורך כל הדרך.

אם דעתי תתקבל — האבא' של החיילים בפלוגה יהיה רב-הסמל בגדוד — רס"ר. ומה שרציתי להדגיש — כבר מן היסוד, כבר בקורס המ"כים, יש לודא שיקפידו על צחצוח נעליים, על סידור מיטה, על גילוח וכו'; כי אח"כ — המ"כ יהיה מ"מ, המ"מ — מ"פ ולבסוף, המ"פ — מג"ד.“

אנושי מצוין. אולם חייבים לטפח רצון והתנדבות לא על ידי טוכריות ופרסים למיניהם. לא זו הדרך.

*

...ואני נזכר בקטע אחד מ"אנשי פאנפילוב"...

...מישהו נגע בי מאחור. וראיתי יד שנרתעה אחרנית תוך היסוס. ואני למפקד פנית. הוא היפנה אותי אליך, חבר קומבאט...".
נשאתי עיני וראיתי אדם במשקפים. זו היתה פגישתי הראשונה עם מורין. הוא היה לבוש מקטורן. עניבתו גלשה קצת הצדה; הוא דיבר וחיך תוך כדי כך, ולא ידע היכן לשים את ידיו. כפות ידיו הדקות, וכן פניו המוארכות החירות כמעט ולא נשזפו, אף שעמד חודש יולי.

"אינני חייל מן המנין, חבר קומבאט, אלא מפציר הייתי לקבלני לבאטאליון" — הכריזו בגאווה. "הוכחתי, שבמשקפים ראיתי היא כתיקונה, הנה על התקרה — הבט נא, חבר קומבאט — זכוב! אני רואה אותו ברור".

"גיחא, חבר, הריני משוכנע. ובכן...".

"אך גם בבאטאליון, חבר קומבאט, כללו אותי בלוחמים שלא מן המנין. נתנו לי סוס ועגלה ואני — אין לי כל מושג מה זה סוס. ולא לשם כך הלכתי... אני משתוקק, חבר קומבאט, למערכה. חשקה נפשית, חבר קומבאט, להיות מוכנאי!"

משנודע לי שם המשפחה, אמרתי:

"זה יתכן, חבר מורין, אעבירך, כלך".

אך הוא, דומה, לא היה בטוח, שבזה נסתיים הענין. יצרו פחו עליי להביא נימוקים נוספים.

"שמעתי, חבר קומבאט, את נאומך. זה נכון בתחלט. כל פקודה שלך, חבר קומבאט, תהיה לי לחוק".

"כלך" — חזרתי ואמרתי.

הוא הציץ בי בתמיהה, וכמו לא ארע דבר, המשיך:

"אני, חבר קומבאט, הנני מוסיקאי. אספיראנט של הקונסרבטוריה.

אולם עכשיו, חבר קומבאט, הכל צריכים לירות!"

לשם הוכחה הניע אצבעותיו.

הצרחתני בקול:

"האיך אתה עומד? הידיים!"

מורין נתמתח בדחילו.

"פעמיים אמרתי: לך? ואתה? לך נדמה, שהנך משתוקק לדבר

הקשה ביותר — לירות, לא, חבר מורין, הקשה ביותר, הכבד ביותר

בצבא — לציית!"

מורין כמעט פצה את פיו, ברצותו להשיב דבר, אך אני המשכתי:
"פעמים רבות יידמה לך, שהמפקד אינו צודק, אתה תחפוץ להתוכח, ואילו כך יגערו: 'לשתוק! הריני מביטיחך זאת. לך!'".
מורין הסתלק.

האתגר

...המשטר בצבא צריך להיות כזה, שבמישרין ובעקיפין, כל הוראה, כל פקודה, יובילו לדבר אחד — לציית ולנצחון".
רס"ר חזי: "...אין חייל גרוע ואין אדם גרוע. חייבים לעבוד הרבה. להקנות הרגלים, לשפר את האישיות, להעלות את הכושר".

רס"ר ישראל: "...ולזכור: כל הדברים הגדולים מושתתים על קטנות: סידור מיטה, צחצוח נעליים, חבישת כובע, כל הבחנה בין עיקר וביין, טפל' — תפלה. פקודה היא פקודה גם במשרד גם בשדה".

*

...המשמעת אינה קיימת כמטרה בפני עצמה — המשמעת היא אמצעי להשגת שירות טוב יותר — ציית לפקודות בזמן שלום, מילוי משימה בשעת קרב".

*

רס"ר אבגי: "...האתגר: להשיג משמעת בתנאים של צה"ל. אנחנו יודעים מה אנו רוצים ולשם מה זה דרוש. נחשוב על הדברים שנאמרו כאן, ושכם אחד — נעמוד מול האתגר".

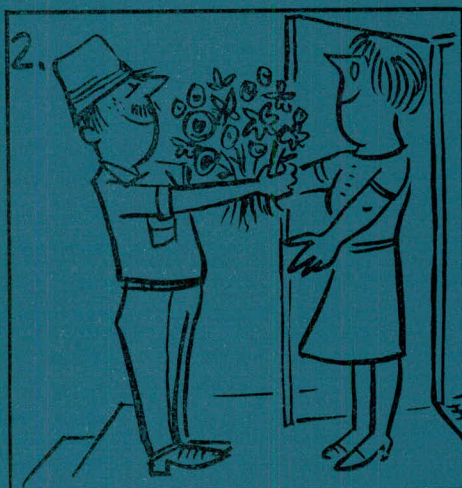
*

...לפני שנתפזר, נחזור שוב, לרגע, אל דמות המופת הצבאית, שתרמה רבות לרוח המיוחדת של צה"ל — הגנרל פאנפילוב:
"מהו לוחם? לוחם מציית לכל, עומד דום בפני כל מפקד, ממלא פקודות. זוהי דרגה נמוכה, כפי שהיו אומרים לשעבר. אך מהי פקודה בלא לוחם? זהו רעיון, משחק השכל, הזיה. הפקודה הטובה ביותר, הנבונה ביותר, תישאר חלום, דמיון שוא, אם אין הלוחם מוכן כראוי.

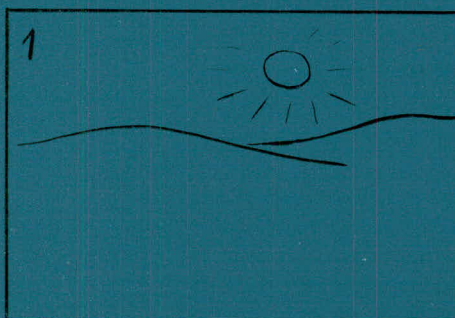
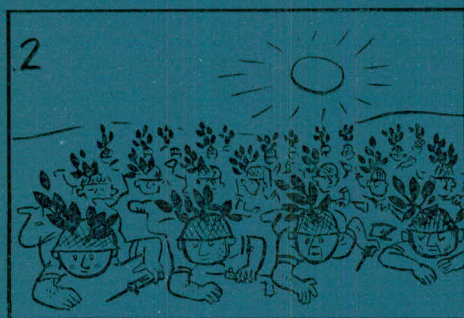
...תוך דומיה שמעו הם את הדברים הללו. ושוב אפשר היה לשער לפי הקול שפאנפילוב מחייך. והלוחמים? חייכו גם הם? הן יש לעתים שהחיוך מורגש בעד לחשיכה ובעד לדומיה...".

אל תסתכל בקובע אלא במה שיש עלייך

(קדיקטוריות: אברהם פת, ב')

המ"מ אמר שעכשיו ר, היכון לקרב" זה רק ענין של אימונים "אבל חכו, זה עוד יביא לכם הויבה תועלת בשעת הצורך"

כיבוש השממה

"מה, אני אלוך להתחיל לקצץ להם ענפים? אין לי מה לעשות בחיים!"

האמת המסתתרת מאארי הסיפור הידוע, אליעזר משוך בגזר"

השירות המקוצר ובעיותיו

אלוף י. גביש

אנשיו מוגבלים ומצומצמים. גישה שונה לגמרי תהיה נכונה, בשטחים אלה, ביחס לצבא הקבע.

לדוגמה: עברנו להפרדה לפי מגמות בקורסי קצינים, כדי שניתן יהיה לנצל במפסימום יעילות את הזמן העומד לרשותנו להשגת ולהקניית הידע המלא ככל-האפשר לכל קצין בהתאם ליעודו.

● קיצור ההמתנה בין קורס לקורס. משך-השירות המקוצר גרר אחריו את ההכרח להכניס כמה שכלולים: תיאום מדויק והדוק בין מועדי פתיחת הקורסים השונים וסיומם ובין מועדי הגיוס המדויקים; ארגון מחודש באשר ליכולת-הקיבול של בתי-הספר, למספר מסגרות-האימון הקיימות בכל אחד מהם ולהמשכיות נאותה בין היחידות שבחילות השונים למערכת בתי-הספר בכל הרמות. בדרך זו נחסכו משכיה-ההמתנה של חניכים רבים, שלפעמים הגיעו למספר שבועות, ויש אפילו — למספר חודשים.

● ביטולן של תעסוקות משניות. עובדת השירות המקוצר וההכרח בקיום „סולם-הכשרה” מסוים לקציני-החובה (אימון הטירון, אימון המ"כ, מפקד טנק וכו', אימון הקצין הבסיסי והחילי), הביאו לביטול מספר העסקות, אשר, לגבי מועמדים לקצונה, היו בגדר העסקות משניות בלבד, כגון: השתתפות בצעדה, הופעה במצעד יום-העצמאות ועוד כיוצא באלה.

אשר לבעלי-המקצוע השונים, שגם על אפשרויות הכשרתם יש לקיצור השירות השפעה ניכרת, ננקטו פתרונות המותאמים לטיב ההכשרה הנרכשת ולאופי התפקיד הצפוי:

א. הכשרה קדם-צבאית. במידה שנגדיל את ההכשרה המכוונת למקצועות הנדרשים לצבא, והניתנת עוד לפני חילולו של המחזור, יגדלו החסכון בהקנייתו בפועל של ההכשרה הנדרשת, ההתמחות והיעילות בה ימלא החייל בעל-המקצוע את תפקידו. כבר כיום נקלטים בפנימייה של ביה"ס הטכני של חיל-האוויר מאות חניכים לשנת לימודים שלמה עוד לפני שהתחילו בשירותם הצבאי; בפנימיית חיל החימוש — נקלטים מאות ספורות; ומאות רבות — בבתי-הספר המקצועיים: למכונאות, להפעלת ציוד-מכני וכדומה. באשר לנהיגה מתגיסיים לצבא מדי שנה מאות גברים לאחר שלמדו לנהוג על חשבון הצבא בבתי-ספר אזרחיים עוד לפני התגייסותם.

שנת 1965—1966 תהא השנה הראשונה בה יחל להתבצע, בהדרגה, השירות המקוצר לחיילי-החובה; ובסופו של דבר יועמד על 26 חודשי שירות לגברים ו-20 חודשים לנשים.

נערכו בחינות מדוקדקות ועיון יסודי בבעיות הבאות: צרכי הכשרת החייל, המש"ק והקצין שבשירות-החובה; היקף הידע הנדרש מכל אחד מהם; משכי הזמן העומדים לרשותנו להקדיש נית ידע זה; מתן האפשרות להתמחות ולרכישת-הנסיון הנדרש; ולבסוף — השגת מפסימום יעילות במילוי התפקיד על-ידי החייל. על יסוד כל אלה הוצאו המסקנות, ונקבע מה הן האפשרויות התכליתיות; ולאחר ניתוחן של אלה — נקבעו מחדש תכניות ההדרכה, ארגוןן לעתיד והדרכים ליעולן המפסימלי.

ניתן להבחין בכמה קבוצות עיקריות המרכיבות את מהזורי המגויסים בשנה אחת: קצינים (הכונה לקציני-החובה); מש"קים (בכל החילות); חיילי יחידות השדה, הסיוע והשירותים; ולבסוף — קבוצת בעלי-מקצוע הנזקקים לפרקי-הכשרה ארוכים, כגון: מכונאי-רכב ושריון, טכנאי-קשר ואלק-טרוניקה, נהגים וכו'.

אפשר לומר בבטחון כי קיצור השירות לא תהיה לו השפעה רבה לגבי המש"קים והחיילים בכל היחידות, המפקדות והמתקנים. אין הוא משנה ביחס אליהם מאומה באשר לפרקי ההכשרה, לרמת-ההתמחות ולאופן מילוי התפקיד. השפעתו היחידה: גידול התחלופות וכתוצאה מכך — גידול ההיקף המספרי, יחסית לתקנים הנתונים, של החיילים שיעברו את מסגרות ההכשרה השונות.

אך קיצור השירות הנו בעל משמעות ממשית לגבי שתי הקבוצות: קציני-החובה ובעלי-המקצוע; שכן אלה ואלה זקוקים למשכיה-הכשרה ארוכים — ואחר-כך למשכי התמחות ארוכים.

כדי למנוע את הפגיעה האפשרית באיכותם של קציני-החובה ננקטו הצעדים הבאים:

● התרכזות בתכניות ההדרכה בהכנה ליעודו המוגדר של התפקיד הצפוי. לאור מגמה זו בוטלו בכמה מקרים שיעורי-לימוד מסוימים אשר בעבר נועדו, בעיקר, להרחבת אופקים ותכליתם היתה גם לגון את מעגל הנושאים הנלמדים. כמובן, יש לזכור כי המדובר בצבא-החובה, שמשכי הזמן להכשרת

פנימיה צבאית שניה, ליד הגימנסיה „הרצליה“. תוך מספר שנים נגיע ליכולת-קיבול של כ-250 חניכים בכל אחת מה-פנימיות. בעתיד יעמוד צה"ל בפני קליטה שנתית של מספר גדל של בוגרי פנימיה שהם מועמדים לקצונה, וחתומים לשירות קבע של 3 שנים; הללו ישרתו, כקצינים, במשך $4\frac{1}{2}$ שנים לפחות.

אכן, בתחום הקצונה תחול התזווה העיקרית; ויש תקווה רבה שקבוצת קצינים זו תהווה את הגרעין העיקרי לקצונה העתידה שבשירות-הקבע.

לסיכום: מצאנו כי קיצור-השירות מהווה דחיפה ליעול מערכת ההכשרה וההדרכה בצבא, ליתר תכליתיות, ולמיצוי האפשר-ריות הקיימות לקידום איכותו של הצבא כולו, החל בחייל—וכלה בקצונה לדרגיה.

ב. גם בהכשרת בעלי המקצוע תונהג התרכזות בתכניות ההדרכה, בהשגת יעודו המוגדר והמדויק של המקצוע. אין צורך לחזור על מה שכבר נאמר בנדון, בפסקה המקבילה, לגבי הכשרת קצונת החובה.

*

הרחבת החיול לשירות-קבע משיגה, כמובן, איכות טובה יותר של הפיקוד ושל בעלי-המקצוע; ויתרונה העיקרי טמון במשך-השירות הארוך, המאפשר לנו להקנות מדי-פעם ידע נוסף, להשיג התמחות רבה ולהגיע להשגים מפסימליים באופן ביצוע התפקיד. חלה תזווה ניכרת בהיקף ההתנדבות לשירות-הקבע, וישנה תקווה כי בשטח זה יחול שינוי רב. צעד גדול קדימה נעשה עם הרחבת הפנימיה הצבאית. נוספה השנה

בסימן התחפרות

על אימוני מילואים – שיחת מפקדים

באחד הערבים הסגרייריים של החורף שחלף הסיבנו לשיחה עם מפקד עוצבת-מילואים בצה"ל. רק לפני שעות ספורות סיים המפקד היגע את ניהול תרגיל ההגנה של עוצבתו. תרגיל זה היה הפעם גולת הכותרת באימונה השנתי. עתה ישב נינוח בכורסתו, מזומן לחלק עמנו מעט מהלקחים הרבים שהופקו במהלך האימון, ובמיוחד במהלך תרגיל ההגנה שמאחריו.

השיחה קלחה בשטף. היה זה מעין פורקן למתח ולמאמץ הרב שהושקעו במהלכו של התרגיל. הכרח היה להביאו לסיום מוצלח, להתגבר על האתגרים ולבצע את כל המשימות שהוטלו על המפקד המתורגל על-ידי המפקדה המתרגלת. הדברים שהושמעו במהלך השיחה תרמו להבנת-יתר של בחינות מסוימות של סוגית ההגנה, על בעיותיה המורכבות.

תמורות בגישה לסוגית ההגנה באימונים

עלית ערכם של נושאי ההגנה והתבצרות באימוני החי"ר

תשומת הלב המוקדשת כיום לסוגית ההגנה באימונים המרור כזים של יחידות החי"ר, בין בצבא הסדיר ובין במילואים, נמצאת בעליה מתמדת. זה מכבר הכירו בעובדה שקרב ההגנה, על מכלול בעיותיו, איננו פחות-ערך לעומת קרב ההתקפה; להיפך, קרב ההגנה מעמיד לעתים את המפקדים בפני בעיות תכנון וארגון שאין דוגמתן בכל צורת קרב אחרת. כתוצאה מראיה נכוחה-יותר של עובדה זו, צמח הכורח לתרגל נושאים הגנתיים בצורה יסודית, ולבצע תרגילי הגנה תכופים ומקיפים יותר. יתרה מזו: לפני זמן לא-רוב אירע לא-פעם שתרגיל התקפה הסתיים בכיבוש היעד וסריקתו; אולם כיום מוקדשת תשומת לב רבה יותר (ואף מוקצה זמן רב יותר) לביצוע התארגנות של-מש ביעד הכבוש. מיקום כלים וכוחות ביעד, והתחפרות האנשים — כדי שתוך זמן קצר יהיו כבר מסוגלים לעמוד בהפגזות ובהתקפות-נגד שתונחנה על-ידי הארטילריה של האויב ועל-ידי כוחותיו — הם חלק אורגני בכל תרגיל התקפה. משמע, שעולה כיום לא רק ערכה של ההגנה הסדורה, המושתתת על ביצוע נוהל-קרב מלא, אלא גם זו של ההגנה החפוזה, זו שתורה בא סמוך לסיום קרב-ההתקפה. ידוע הוא שחיילי צה"ל ומפקדיו (וגם זאת — הן במערך הסדיר והן במילואים) לא נטו בעבר להכיר בצורך דחוף זה של ההתחפרות המידית — בין שהדבר היה תוצאה מעייפותם הרבה לאחר ביצוע תרגילי התקפה, ובין שמקורו היה בזלזול בענין ההתחפרות עצמו. נתחפר

עייפים ורצוצים מתרגילי היום, מוגבלת בכושרה להחזיק מעמד לילה שלם, ולבצע, בצורה נאותה, את נוהל הקרב של ההתבצרות — וממילא מגיעה רק לתוצאות קלושות. עייפותם של האנשים גורעת מתפוקתם. עד מהרה נכנס המערך כולו „למצב מאוזן“ לאחר „גרוד“ שכבת הקרקע העליונה ועם התגלות שכבת הסלע העליונה. יכולת המפקדים לדרבן את החיילים ולפקח על העבודה נפגמת בשל תנאי החשכה המקשים על השליטה. לפעמים הם עצמם מנסים למצוא פורקן לעייפותם על-ידי תנומה קלה, אשר הופכת, לעתים, לשינת לילה עמוקה, אפילו בתנאי מזג אוויר קשים.

הנסיון להיכנס להגנה עם שחר, כאשר היום כולו לרשותך לבצוע עבודות התחפרות והתבצרות, הוכח כיעיל ביותר, למרות ה„סילוף“ שבהצגת המצב הטקטי. התברר מתוך נסיונה של העוצבה, בה אנו דנים, שהספק החיילים לאור היום היה רב בהרבה מן ההספק בחשכה. אכן, דוגמה נאה כיצד ניתן לשפר ולהגיע להשגים של ממש על-ידי שינוי העתוי לביצוע תרגילי הגנה (הדברים יפים לא רק ליחידות מילואים).

תכנון ההתבצרות

ההתבצרות היא סוגיה בעלת משמעות ארגונית-טכנית מורכבת, ולכן מחייבת תכנון מקיף ומדויק, הן ברמה העוצבתית והן ברמה הגדודית, בה יש להעמיק לפרטי-פרטים של הנושא.

עתוי התכנון

את תכנית עבודות ההתבצרות וההתחפרות יש להכין עוד בטרם עלו הכוחות על היעדים שתוכננו עבורם במערך ההגנה. הנוהל של העליה להגנה מחייב, ממילא, גם תכנון של כל נושאי-המשנה בהגנה: תכנון אש, תכנון התקפות-נגד, תכנון עבוי-המערך ועוד. כדי לחסוך בזמנו של המפקד נמצא הפתרון המאולתר הבא: הקמת מטה מצומצם, אשר בתחילה ימשיך בתכנון פעולות ההתבצרות במתחם ובפירוט, ואילו מאוחר יותר ישמש כמטה מפקח ומוסת.

במלחמה — זו היתה, עד לפני זמן לא רב, סיסמתם של חיילים ומפקדים רבים; שהרי במלחמה כל החרד לחייו לא יודקק עוד לפקודה כדי להתחפר במהירות ולהיות נכון לעמוד בפני התקפות אויב ובפני הפגזה, אם תונחת. ברם, הנסיון של צה"ל, ועוד יותר זה של צבאות זרים — הוכיח שחיילים ותיקי קרבות מנצלים כל רגע פנוי להעמקת עמדותיהם ושיפורן. וכן הראה אותו נסיון שבשביל להגיע לתוצאות טובות ומהירות בהתחפרות יש הכרח בידע רב; וכי צורך חיוני הוא ללמוד יסודית תורה זו עוד בעתות-שלום.

טיב ההתבצרות - כפוקציה של זמן

אחד הליקויים העיקריים, שפגע לא-פעם ביחס הרציני לענין ההתחפרות, היה הזמן המועט שהוקצה לצורך התבצרות הן בתרגילי-התקפה והן בתרגילי ניהול קרב-ההגנה. ביחידות המילואים יש לתרגל תוך פרק זמן קצר נושאים שונים ורבים; וכאן, לכאורה, סיבה סבירה לקצץ בזמן המוקדש להתחפרות, אשר בשל אופיה ה„טכני“ הועמדה תכופות בתחתית סולם-העדיפויות. ברם, התברר שיש לתרגל ולחזור ולתרגל גם נושא שהוא, לכאורה, טכני, משום שבעיות התכנון והארגון, אשר הוא מעמיד בפני המפקד ומטהו, הנן מורכבות ודורשות נסיון וכושר-אלתור. יתרה מזו; הרבה קובעת כמות הזמן שמוקדשת לתרגול זה. מתברר שפרק-זמן קצר אינו מאפשר תרגול-תכליתי, והתוצאות המתקבלות הנן פגומות — וממילא מביאות לזלזול בענין כולו; ולעומת זאת, פרק-זמן של כיממה, המוקדש כולו להתחפרות, מביא, בתכנון ובארגון נכונים, לתוצאות משביעות רצון.

הכניסה להגנה - עם שחר

ביחידות המילואים מתחילים תרגילי-התקפה, בדרך-כלל, עם שחר ומסתיימים עם רדת החשכה. עוד לפני זמן לא רב, נוהגים היו להכנס להגנה מיד עם רדת החשכה, ובעיקר לשלב הראשון שלה — בניית המערך וביצורו. התברר מן הנסיון, שיחידה הנכנסת להגנה עם לילה, כאשר אנשיה

יעדי התכנון קביעת סדר הקדימות

לקביעת סדר קדימות נכון בעבודות הביצורים משמעות מכרעת. תכנון לא נכון עלול, בבוא התקפת האויב, להיות לרועץ לכוחות המגינים. סדר הקדימות בהגנה נקבע, בראש וראשונה, על-פי הגורמים הבאים: הזמן העומד לרשות המגן, האפשרויות הפתוחות לפני האויב והאמצעים העומדים לרשות היחידה לביצוע ההתבצרות.

דוגמה לקביעת סדר קדימות לקוי במהלך התכנון ניתנה על-ידי מפקד העוצבה שעמו שוחחנו: מג"ד יכול, בפרק זמן סביר, תוך ניצול מלא של האמצעים, לחפר את הפלוגה הקדמית עמוק בקרקע, כך שמבחינת העמדות ומיקום הכלים תהיה הפלוגה נכונה לעמוד בפני התקפת האויב. אולם, אם לא תוקמנה במקביל הגדרות ולא יוחל במיקוש השטחים, כדי לעכב את שריון האויב ולתעלה, תעמוד הפלוגה איך אונים מול התקפת האויב. היתרון שנרכש בהתחפרות יצטמצם בהרבה כתוצאה מהזנחת הגידור והמיקוש.

זמן ואמצעים

חלוקה נכונה של הזמן ושל האמצעים — חשיבותם רבה להצלחת ההתבצרות ולהשגת נכונות היחידה להקביל פני אויב. נסיונו של המפקד ומצבם של הגייסות הם שיקולים בעלי משקל בעת קביעת לוח הזמנים.

קושי רב ניכר בתכנון לוח הזמנים של הקצאת הכלים ליחידות המשנה. השיבושים נובעים בעיקר מחוסר ידיעת הספק הכלים המכניים המסופקים ליחידה. ניתן להתגבר על כך על-ידי שיתוף קצין החבלה או הקצין האחראי על הכלים בתכנון.

התברר, מתוך הנסיון, שלמען יעילות העבודה רצוי לא לפצל את האמצעים המכניים ליחידות רבות, אלא להעבירם במרוכז מיחידה ליחידה, לאחר סיום העבודה, תוך הקפדה על לוח הזמנים. תינתן, כמובן, עדיפות לאותן יחידות, שמבחינת תנאי השטח ומיקומן הטקטי זקוקות מיד עם תחילת העבודות לאמצעי-עזר מכניים.

כוח אדם

מכיון שעבודות ההתבצרות במתחם כוללות לרוב יותר מחפירת עמדות לאנשים וכלי נשק, יש צורך בהקצאת כוחות שיסייעו בעבודות ההתחפרות, בגידור המערך, במיקוש, בעזרה בבניית עמדות לנשק המסייע, בחפירת עמדות פיקוד וכדומה. „שליפת“ האנשים הייבת להעשות ללא פגיעה חמורה בעבודות ההתחפרות, כאשר ספקי כוח האדם העיקריים תהיינה היחידות המחזיקות בקו העורפי של המתחם.

מטה עזר לביצוע תכנית ההתבצרות

מכלול הבעיות העומדות בפני היחידות בתכנון ובארגון ההתבצרות במתחם מחייבות (לדעת מפקד העוצבה, עמו שוחחנו) הקמת מטה עזר, הן ברמה העוצבתית והן ברמה היחידתית. תפקידו של מטה זה יהיה להשלים את התכנון לפני ביצוע העבודה ותוך מהלכה — אך בעיקר יהיה עליו לארגן את ביצוע העבודות ולפקח עליהן ועל שמירת לוח

הזמנים. מטה כזה יאפשר למפקד להתפנות כבר בשלבים הראשונים לתכנון קרב ההגנה.

אין מוסכמות לגבי הרכב מטה עזר כזה. ההנחה היא שבראש המטה חייב לעמוד אדם בעל שיעור קומה, שיוכל לפתור בעצמו בעיות, בלי להזדקק לעזרת המפקד.

ברוב המקרים חלות במהלך העבודה סטיות מהתכנית המקורית. גם על כך יש לתת את הדעת ולקבוע, בעוד מועד, קצין עוזר ליד המטה שיעסוק בויסות האמצעים. בסמכותו יהיה, בהתאם לקצב העבודה, להגביל או להגדיל את זמן השימוש בכלים, בהתחשב בלוח הזמנים הכללי.

בחינות ארגוניות של ההתבצרות

ארגון מוקדם של העבודה ושל הספקת הכלים — מביא לביצועה היעיל של ההתבצרות

בתרגילים רבים התברר שהכנות מוקדמות בלתי מספיקות היוו גורם מכשיל בביצועה התקין של ההתבצרות. יתרה מזו, חוסר הכרה יסודית של כל האמצעים גורמת לשיבושים — פריטים חסרי ערך, לכאורה, גרמו לתקלות חמורות. הלחץ בזמן מונע הכנה מדוקדקת וביקורת קפדנית של האמצעים. גם בנקודה זו מנסה מפקד העוצבה ללמוד מנסיונו. בנושא ההכנות — ריכוז הציד, בדיקת כשירותו, וכמותו — אין מקום לפשרות, גם אם יגרם איחור בתחילת העבודות. כי זאת לדעת — פגם קטן בעבודות ההכנה עלול, בבוא המועד, לשבש את ביצועה התקין של התכנית כולה. נפצים שהובאו ומקומם נשכח, פתיל בטחון בכמות בלתי מספקת, מאיצים שלא חולקו בהתאם לצרכים — הם שקובעים, בסופו של דבר, אם הביצוע יהיה מושלם או לקוי.

דרבון בהתבצרות

כבר נאמר כי קיים שוני יסודי בין עתות שלום ובין עתות מלחמה באשר לסוגיית ההתבצרות בהגנה. הבדל זה מובהר על-ידי סיפור קרבות, אותו השמיע באזנינו מפקד החטיבה.

„במלחמת השחרור הייתי עד להתבצרות אנשים ללא פקודה. זה היה אחר קרב בו ספגנו הפגזה קשה בטרם היינו מוכנים לקראתה. על-פי התכנון היינו צריכים לצאת עם שחר למשימה אחרת. רציתי לתת לאנשים שהות למנוחה קצרה. היות ולא היתה צפויה שום התקפת אויב באותו אזור, נתתי פקודה לאנשים, שהחלו להתחפר מיד עם העליה על היעד, לחדול מכך ולהתארגן למנוחה. אתה חושב שמישהו שם לב לכך? כמעט שהיה צורך לאיים על האנשים בנשק. אימת האויב היא ששחקה כאן תפקיד מכריע והמריצה אותם להתחפר. אולם היא חסרה בזמן תרגילים.“

„כיצד אפשר, אם כן, להחדיר לתרגילים את אימת האויב כגורם משפיע?“ שאלנו.

„לא האימה אלא הדרבון הוא העיקר בהשגת התבצרות מהירה ויעילה. תפקיד הדרבון מוטל על המפקדים בכל הרמות.“

החלטות המפקד ואמונו באנשים - כגורם בשיפור ההישגים

בשלב בו הסתיימו כל ההכנות הארגוניות ויש צורך להתחיל בעבודה, יש לפיקוד, בכל הרמות, תפקיד מכריע. על המפקדים לשמש גורם מדריך ומדריך. עליהם להיות דוגמה ומופת לפקודיהם. באימונים חייבים המפקדים, בכירים כזוטרים, להשקיע מאמץ גדול בהרבה מזה המושקע בעתות מלחמה. הבעיות במקרה זה אינן מקצועיות בעיקרן. על המפקד לשמש, בין היתר, גורם ממריץ לביצוע מהיר ויעיל. עליו לבודד את גורמי ההאטה. הטלפון והמשקפת כאמצעי בקורת לא יעזרו לו הרבה. הנוכחות בקרב האנשים, העידוד המילולי והדוגמה האישית — הם שיכריעו, בסופו של דבר, את גורל המשימה.

בסוגית הבקורת אין מקום לפשרות. רק החלטיות המפקדים כולם והכרתם ביכולת האנשים לסיים את העבודה בזמן הקצוב ובצורה נאותה תוכיח שההתחפרות היא משימה ככל משימה אחרת ויש לבצע אותה במלואה. מתברר שלחיילים יכולת סבל רבה ועל המפקד רק למצוא את הדרך כדי לנצל. יש בעבודות ההתחפרות משום זהות וקרבה לעבודות קבלניות אורחיות. לפי דברי המפקד: „זהו מעין סולל-בונה" בזעיר אנפין". לכן חשוב להטיל משימות קונקרטיות על החיילים ולהגביל אותם בזמן. להלן דוגמה: כדי להגיע לעמדת עמידה על החייל לחפור, תחילה, עמדת שכיבה, אחר-כך עמדת כריעה, ורק בשלב הסופי יגיע לעמדת עמידה מושלמת. הטלת העבודה בבת-אחת יש בה כדי לרפות את ידי החייל. אולם אם יטיל המפקד על החייל, בשלב ראשון, חפירת עמדת שכיבה, ויקציב לכך פרק זמן סביר — נקל להבין שהמשימה תיראה קלה יותר וברת ביצוע. מעבר כזה משלב לשלב יבטיח סיום מוצלח של חפירת העמדה וסיפוק לחייל ולמפקד כאחד.

מבעיות קרב ההגנה

השעה החלה דוחקת. לא היה בכוחם של ספלונים הקפה הרבים להפיג את העייפות שנגרמה במשך יממות. שיחתנו קרבה לקצה. לבסוף רצינו לחרוג קמעה ממסגרת הנושא הטכני-ארגוני גרידא של התבצרות בהגנה ולחדור לתחום ניהול קרב ההגנה.

קרב ההגנה במתחם מתחיל, למעשה, מרגע עליית הכוחות ופריסתם ביעד. ההתבצרות והלחימה בהגנה שלובות זו בזו. כי זאת לדעת — במתחם מוגן אין עבודות ההתבצרות מסתיימות אלא עם נטישתו על-ידי הכוח והתנועה לביצוע משימה חדשה. כוננות הכוח והכנתו לקראת התקפות-פתע הם שיבטיחו ביצוע המשימה במלואה. כדי למנוע הפתעות מוציאים מתוך המערך כוחות אבטחה לטוחים רחוקים. כוחות אלה יצפו על האויב, יאכזבו את גייסותיו, את שטחי הכינוס. את הניוני הטנקים ואת מקום מערכו הארטילרי. כוחות האבטחה ישאפו לבוא במגע עם האויב מהר ככל האפשר, כדי לאפשר השגת ידיעות וגילוי כוננות כבר בשלבים המוקדמים, ובהתאם לכך לקבוע שינויים במערך ההגנה. בדרך-כלל ניתן לגייסות המסך המאבטח חיפוי אוירי ובהעדרו — חיפוי ארטילרי מתוך המערך, אף אם כרוך הדבר בקידום יחידות ארטילריות, כדי לאפשר את מתן החיפוי בלי להגביל את הכוחות המאבטחים מבחינת הטוח.

עם גילוי כיוון התקפת המאמץ העיקרי יחלו כוחות המסך המאבטח לנהל קרב השהיה במגמה לשבש את תכניות האויב ולהסב לו אבידות רבות ככל האפשר — כל זאת תוך דיווח שוטף למפקדת המתחם ונסיגה סדורה אליו. עם כניסת כוחות המאבטחים למתחם יתחיל שלב הלחימה של מוצבי החוף, ורק בעקבותיו — הלחימה על המערך העיקרי, הנחתת התקפות-נגד מקומיות ולבסוף — ניצול ההצלחה להבסת האויב.

המגמה בכל תרגילי ההגנה העוצבתיים היא להביא לידי

ביטוי ממשי את כל שלבי הלחימה שנסקרו לעיל. שלא כדוגמת תרגילי ההתקפה, יש בניהול קרב ההגנה „נקודות מתות" לרוב, ורק אחוז קטן מכלל הכוחות במערך נוטל חלק פעיל בקרב. לרוב מהוה תרגיל כזה אימון למפקדים, ואילו החיילים מופעלים לעתים רחוקות. עובדה זו עוררה אצל מפקד העוצבה את המחשבה, שמא רצוי להעביר את נושא קרב ההגנה, במלואו, באימוני מפקדים בלבד; ואילו באימון המרוכז העוצבתי יועברו רק חלק מהנושאים. על-ידי כך ניתן למנוע התשת האנשים בגלל חוסר מעש.

על סיכומים

המפקד נתן דעתו גם על ביצוע סיכומי התרגילים בצורה שתאפשר הפקת מלוא הלקחים. הוברר שסיכום נושאי, המשתף את כל הנוגעים בדבר, יעיל בהרבה מהשיטה המקובלת. הפגשת כל בעלי התפקידים בכל נושא, במגמה ללבן את הבעיות שהתעוררו במהלך התרגיל, תורמת הרבה לתיקון הליקויים ולהוספת נקודות דגש באימון השנתי הקרוב.

תם ונשלם אימון שנתי נוסף. בעתונים וראי תפורסם הודעה קצרה על ביקור ראש הממשלה ושר הבטחון בלויית הרמטכ"ל בתרגיל המסכם ובמסדר הסיום של אחת ממוצבות המילואים. תפקידו של המפקד לא תם בכך. עתה יצטרך לכנס את מטהו ולהתחיל בסיכום האימון. גילוי הליקויים והמשיגים יעזור במניעת השנותם בעתיד. רק כך ניתן לקדם את היחידות ולהכין לשעת מבחן.

עבודת מטה

מאת סא"ל נפתלי

הנובעות מחומר גלמי זה. את דרכי הפעולה האפשריות גיבשו בקבוצת התכנון ולאחר זאת סיכמו את דרך הפעולה הנבחרת.

לשיטת עבודה זו מספר מגבלות, שהרצינית ביניהן היא העובדה, שקציני המטה שימשו במקרה זה מעין „אוגרי נתונים“, אשר היו מוכנים בכל רגע, כשנתבקשו, „למכור“ מהם. פרט למקרים מסוימים שבהם הגישו גם את משמעות העובדות והנתונים, לא היו מגיעים למסקנות המחויבות מתוכם כבסיס לקביעת דרכי הפעולה האפשריות. את קביעת המסקנות היו משאירים למפקד, אשר במקרים רבים היה צריך לראות את „היער“ מתוך נקודת ראות של מי שנמצא בתוכו.

שיטה זו, כפי שתוארה לעיל, גרמה גם ל„סירבול“ יתר. דיוני קבוצת התכנון גזלו זמן רב, ובנושאים רבים שרר חוסר סדר, שגרם לעייפות רבה. על כך עוד אוסיף מספר מלים בהמשך דברי.

לעומת צורת ניהול קבוצת התכנון כפי שתוארה לעיל, גיבשו ביה"ס לעצמו „שיטה“ הנראית לי נוחה וחסכונית יותר. תפקידו של המפקד או ראש המטה, עם קבלת המשימה, הוא ללמוד את המשימה ולגבש לעצמו את הנקודות העיקריות שעליהן הוא רוצה להסב את הדיון. נקודות עיקריות אלה תועברנה למטה באמצעות תדריך להשגת נתונים, אשר ימסר על ידו. הנקודות העיקריות בתדריך:

- א. הרקע למבצע וכונת הרמה הפוקדת.
 - ב. המשימה שהוטלה על-ידי הרמה הפוקדת.
 - ג. כוחות שכנים.
 - ד. ראייה כוללת של שיטת הביצוע (אם אפשר).
 - ה. נקודות לתדריך בהן יודגשו, לכל קצין בנפרד, מספר ענינים, המחייבים בדיקה לאור ההנחיה הכללית.
- לאחר התדריך ינתן לקציני המטה משך זמן סביר כדי להבין את נתוניהם, שיכללו בין היתר דרכי פעולה אפשריות

כמי ששהה תקופה ארוכה בבית-הספר לפיקוד ול-מטה, מנסה אני לישב מספר רעיונות חדשים שקל-טתי בהיותי בבית-הספר, בשתי תקופות שונות. יעודו של ביה"ס הוא להכשיר קציני מטה ומפקדים בצה"ל. לדעתי, חלה התקדמות בהגשמת יעוד זה כתוצאה מעבודת הנמלים הרבה שהושקעה שם — התקדמות הנותנת את אותותיה בדמות הקצין בוגר ביה"ס. הבעיה היא: כיצד ליישם אותה תורה שנל-מדה בחיי היום-יום, עם יציאת הקצין לתפקידיו השונים.

נראה לי שנדרש מהקצין היוצא מכתלי בית-הספר כוח רצון רב, כדי שיוכל להחזיר וליישם במציאות כל אותה תורה שלמד בביה"ס. וזאת, גם משום שחלק מהדברים עדיין הנם „בלתי מקובלים“ בהיותם תולדה של רעיונות חדשים, וגם משום העובדה שמספר רב של מפקדים הנם בוגרי מחוזרים קודמים, שלמדו שיטות שונות במקצת מהשיטה הנלמדת כעת — ועל-כן נוצרת אוריה מלאכותית של „אסכולות“ שונות.

כדי להקל על הטמעת החומר ויישומו כפי הנלמד בבית-הספר, הכרחי להביא את בוגרי כל המחוזרים לרמה אחידה ולעדכן את כולם בכל הנקודות והרעיונות החדשים שסוכמו. זאת אפשר לעשות על-ידי קיום השתלמויות לבוגרי ביה"ס ל-פ"מ, במסגרת ביה"ס או במסגרות אחרות שבהן יהא ביה"ס ל-פ"מ המנחה בנושאים אלה.

ועתה אנסה לגעת במספר נקודות, שלדעתי יש בהן משום חידוש לגבי שיטת עבודת-המטה.

שלב המחשב. במשך תקופה ארוכה נהגו לסכם דרך פעולה באופן הבא: קיבלו את המשימה המוטלת, וכעבור זמן קצר ביותר (לרוב לא הספיקו ללמוד את הנתונים) קיימו קבוצת-תכנון. קציני המטה הביאו את נתוניהם כחומר גלמי המבוסס בעיקרו על עובדות יבשות, ולעתים הביאו גם את המשמעויות

א. בקבוצת הפקודות, כאשר המפקד מציג את השיקולים העיקריים וקצין המודיעין — את סיכום המודיעין.
 ב. בפקודות המבצע, שם מוצגות דרכי הפעולה האפשריות של האויב בסעיף ידיעות.
 ג. בסיכום מודיעין למבצע, שבו מציגים את דרכי הפעולה האפשריות לאויב בסיכום סופי.
 המטרה העיקרית לשמה מציגים את דרכי הפעולה האפשריות לאויב היא לתת רקע וביסוס הגיוני לתוכנית המבצעית שגובשה וסוכמה בקבוצת התכנון. כמו כן חשובה הצגת דרכי הפעולה האפשריות, כדי להתוות ולשמש קו מנחה לדרגים הכפופים בעת תכנונם.

אנו אמנם עונים בתכנית כלשהי על דרכי הפעולה האפשריות של האויב, אך אין ספק שדרכי פעולה אלה עשויות להשתנות לאור התכנית שלנו. לדוגמה: אויב עלול להגיע לאזור ההתקפה שלנו במשך זמן מוערך כלשהו. אבל זמן זה ישתנה אם נמקם חסימה בינינו לבין האויב, שתעכב אותו בתנועתו אל היעד.

השאלה היא, היכן וכיצד צריכים להציג את דרכי הפעולה האפשריות של האויב. האם להציגן לאור הערכת המצב הבסיסית שעשינו, או לאור התכנית המשנה את דרכי הפעולה של האויב, כאמור לעיל.

ביה"ס ל"פ"מ גורס, שהצגת דרכי הפעולה האפשריות של האויב לאור הערכת המצב תקום בקבוצת הפקודות וב"סיכום מודיעין למבצע", ואילו בפקודת המבצע תוצגנה דרכי הפעולה לאור התכנית, כלומר — הן תהיינה שונות במקצת מדרכי הפעולה שהוצגו למפקדים בקבוצת הפקודות.
 ברצוני לחלוק על דרך גישה זו ונימוקי עמי:
 פקודת המבצע מחולקת לשלשה חלקים יסודיים:

● סעיף הידיעות, המשמש רקע למבצע, ובו מציגים בין היתר את תמצית השיקולים העיקריים — משמע דרכי פעולה אפשריות — שהביאו לגיבוש התוכנית.

● סעיף הכוונה והשיטה, שמתפקידם לתת את הפקודה היבשה והקצרה ככל האפשר.

● סעיף המנהלה והשליטה, הבאים להשלים את הפקודה מבחינת אמצעים, שיטת תחזוקה ושליטה.
 אם כך, בסעיף ידיעות יש לתת רקע למבצע, כלומר — השיקולים שהביאו לקביעת התכנית, והמסקנה היא שדרכי פעולה אפשריות לאויב נקבעות לאור הערכת המצב ולא לאור התכנית.

יש אמנם מקום לציין את השינויים העשויים לחול בדרך הפעולה של האויב, אך בהצגת השיקולים העיקריים על-ידי המפקד הם יבואו לאחר שקצין המודיעין הציג את דרכי הפעולה האפשריות לאור הערכת המצב.
 אסתפק הפעם בציון נקודות אלה בלבד.

*

לבסוף, חוזר אני ואומר, שיש צורך לעדכן ולהעלות את הקצונה הבכירה ב"צה"ל לרמה אחידה. לשם כך יש מקום לקיים השתלמויות קצרות בנושאים האלה שברכה רבה טמונה בהם ליעולה של עבודת המטה בצה"ל.

שסוכמו בין המפקד, קצין האג"מ וקצין המודיעין. גיבוש דרכי פעולה בסיסיות אלה יאפשר ליתר קציני המטה "להיות על הגל" ולהגיב מצדם הצעות מעשיות לפתרון, במקום סיכום נתונים כפי שהיה נהוג בשיטה הקודמת. הכנת נתונים יסודית יותר תקל גם על קבוצת התכנון ותכון אותה לדיון מקיף וענייני ללא הסתבכות בפרטים טפלים וסטיה מהקו שנקבע לדיון — תוך חסכון בזמן. נקודה נוספת לגיבוש התכנית בקבוצת התכנון: רצוי מאד לקיים את הדיון לפי סדר מסוים של שיטת הערכת-מצב מגובשת. שיטה זו ללא ספק טובה משיטת דיון לפי סעיפי הערכת-מצב, כפי שנהגו לעשות "בימים הטובים".

„כלל המשימה" ו"נדבכיה"

בשנתיים-שלוש האחרונות הורגלנו בביה"ס לשמוע מונחים חדשים, כגון: „כלל המשימה" ו"נדבכים". מה הם אותם מושגים הנוגעים להערכת המצב, והאם הם מתישבים עם הסדר הטוב והנכון של עבודת המטה „בשלב המחשב"? נהוג היה לערוך הערכת-מצב בקבוצת תכנון, אשר סעיפיה העיקריים הם אלו המופיעים בהערכת-מצב רגילה. ניתוח לפי סדר זה גרם לעתים לכוך, שהערכת המצב נמשכה זמן רב, משום שרוב הזמן היה מוקדש „לחלוקת השמיכה הקצרה בצורה כזו שתכסה גם את הראש וגם את הרגליים". במה הדברים אמורים? בנסו תנו לבחון בהערכת-מצב תכנית מבצעית הכוללת מספר משימות, כמו הבקעה. התקדמות והבקעה נוספת באזור היעד — נוכחנו לדעת שהשקענו מאמצים רבים מדי לבחינת חלק אחד של המשימה על חשבון החלק האחר.

בדרך כלל היה נהוג לדון בתכנון מהיעדים הקרובים אל היעדים הרחוקים, כך שלבסוף לא נשארו די כוחות לביצוע המשימה הסופית.
 נוסף לכך היה לעתים הצות המתכנן „שוקע" בתוך הפרטים של חלק מהמשימה ו"מתחפר" בתוך הדיון על חלק מהנושא — דבר שגרם לקשיים, לסירבול ולעיכובים.
 כדי להתגבר על המגבלות הנ"ל הוצעה שיטה של הערכת-מצב מגובשת. שיטה זו מאפשרת ניתוח הגורמים בסדר מסוים, והעקרון בה הוא ניתוח המשימה הכללית. ניתוח המשימה הכללית מאפשר להגיע למסקנות ולאחר מכן לדרכי פעולה אפשריות, המכסות את כל המשימה מתחילתה ועד סופה — בלי להסתבך בפרטים העלולים „להטביע" את המתכננים בים של פרטים. המסקנות מהראיה הכללית של המשימה („כלל המשימה") מאפשרות ניתוח נכון של כל הסעיפים בהערכת המצב וחלוקה נכונה של הכוחות לאורך כל המבצע. רק לאחר גיבוש דרכי פעולה בסיסיות קיימת האפשרות של כניסה לפרטים וניתוח כל גורם בנפרד („נדבכים").

דרכי פעולה אפשריות לאויב ואופן הצגתן

דרכי פעולה אפשריות לאויב, לאחר התגבשותן הסופית בקבוצת התכנון, מוצגות לפני המפקדות הכפופות בשלושה „מוסדות", אחת בעל-פה ושתיים בכתב.

ההשתלמות בנושאים מסוג זה יכולה להיות בת יום אחד או יומיים, ויודגשו בה הדברים הבאים:

● קיום דיוני צות באותם נושאים אשר יש בהם משום חידוש.

● ביצוע תרגיל בעזרת מדריכי פו"מ שידגיש את עבודת המטה בלבד, דוגמת תרגילים מסוימים ב"פו"מ.

ולסיכום יאמר, שמוסד נכבד כמו ביה"ס ל"פו"מ צריך לשמש בין היתר גם מגוף לפיתוח שיטות חדשות של עבודת המטה על כל גוניה וצורתיה. תפקידו להוסיף ולהעלות את רמת עבודת המטה. יחד עם זאת הכרחי שהתורה הנלמדת בו

תעבור את שלבי הביקורת המתאימים, תסוכם על-ידי המוסמכים לכך ותופץ ברבים, אם על-ידי עדכון ספרים ישנים ואם על-ידי הוצאת חוזרים מיוחדים; וזאת כדי למנוע את "התהום" העלולה להיוצר בין "האסכולות" השונות. קרי — בוגרי המחזוריים השונים.

אין ספק שקיום השתלמויות כאלה ועדכון החומר הקיים יתרמו ל"איחוד" הידע בתורת עבודת המטה ושימוש בתורה ובידע המתחדשים מדי פעם מצד אחד, וליעול בנושאי עבודת המטה, וכתוצאה ממנו — להעלאת רמת המטה המתאים ב"צה"ל מצד אחר.

ההשתלמות בנושאים מסוג זה יכולה להיות בת יום אחד או יומיים, ויודגשו בה הדברים הבאים:

● קיום דיוני צות באותם נושאים אשר יש בהם משום חידוש.

● ביצוע תרגיל בעזרת מדריכי פו"מ שידגיש את עבודת המטה בלבד, דוגמת תרגילים מסוימים ב"פו"מ.

ולסיכום יאמר, שמוסד נכבד כמו ביה"ס ל"פו"מ צריך לשמש בין היתר גם מגוף לפיתוח שיטות חדשות של עבודת המטה על כל גוניה וצורתיה. תפקידו להוסיף ולהעלות את רמת עבודת המטה. יחד עם זאת הכרחי שהתורה הנלמדת בו

ההשתלמות בנושאים מסוג זה יכולה להיות בת יום אחד או יומיים, ויודגשו בה הדברים הבאים:

● קיום דיוני צות באותם נושאים אשר יש בהם משום חידוש.

● ביצוע תרגיל בעזרת מדריכי פו"מ שידגיש את עבודת המטה בלבד, דוגמת תרגילים מסוימים ב"פו"מ.

ולסיכום יאמר, שמוסד נכבד כמו ביה"ס ל"פו"מ צריך לשמש בין היתר גם מגוף לפיתוח שיטות חדשות של עבודת המטה על כל גוניה וצורתיה. תפקידו להוסיף ולהעלות את רמת עבודת המטה. יחד עם זאת הכרחי שהתורה הנלמדת בו

ההשתלמות בנושאים מסוג זה יכולה להיות בת יום אחד או יומיים, ויודגשו בה הדברים הבאים:

● קיום דיוני צות באותם נושאים אשר יש בהם משום חידוש.

● ביצוע תרגיל בעזרת מדריכי פו"מ שידגיש את עבודת המטה בלבד, דוגמת תרגילים מסוימים ב"פו"מ.

ולסיכום יאמר, שמוסד נכבד כמו ביה"ס ל"פו"מ צריך לשמש בין היתר גם מגוף לפיתוח שיטות חדשות של עבודת המטה על כל גוניה וצורתיה. תפקידו להוסיף ולהעלות את רמת עבודת המטה. יחד עם זאת הכרחי שהתורה הנלמדת בו

ההשתלמות בנושאים מסוג זה יכולה להיות בת יום אחד או יומיים, ויודגשו בה הדברים הבאים:

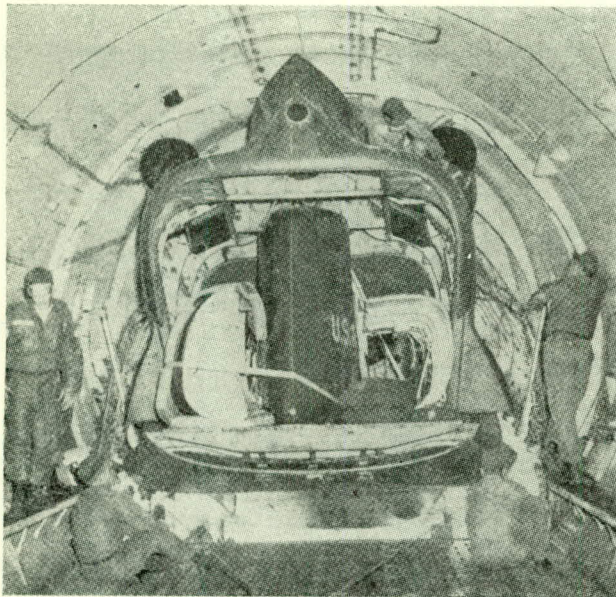
הובלת גייסות ב־2015

מובילים את הפלוגה, ברגל או במכניניות, אל נקודת ההטענה שבשדה התעופה. ציודו האישי של החייל ונשקו מועמסים לתוך תא המטען, ואילו החיילים עצמם מוכנסים לתוך תא־נוסעים נוח למדי, ובו

מינימום של שטח במוביל הגייסות. מוביל הגייסות — שהוא, למעשה, טיל בליסטי — מועלה לגובה הדרוש על־ידי מטוס ואחר הוא „נורה“ לעבר מטרתו. בהגיעם אל תעודתם מפסיקים את מקור־הזרם של מכונת־ההרדמה והאנשים יורדים מן המוביל כשהם ערים, רעננים ונכונים לפעולה.

כך עשויה להיראות תובלה אירית אסטרטגית ב־2015 — דהיינו, בעוד 50 שנה — לפי דבריו של ויליס מ. הוקינס, עוזר למוכר של חיל־הצבא לענייני מחקר ופיתוח.

מסוק זומט

את המסוק CH-47 A (ה„צ'ינוק“) של צבא ארה״ב אפשר לפרק, להטעין על מטוס תובלה C-133 B, להטיס לזירת־מבצעים במרחק 13,000 ק״מ, ולהרכיבו מחדש לטיסה תוך שלשה ימים מרגע תחילת פרוקו. במבצע־פריסה ארוך־טווח זה מוכנס ה„צ'ינוק“ אל תוך מטוס התובלה, ואילו חלקיו המפורקים מוכנסים (כנראה בתמונה) אל תא המטען שלו־עצמו.

דרגש או מיטה לכל חייל. כל אחד שוכב, מהדק אל ראשו מערכת מיוחדת ושוקע מיד בתרדמה עמוקה. התקן זה (כלומר, מערכת־ההרדמה) מבטיח שינה ללא הפרעות כל עוד הוא מחובר אל מקור־כוח. כאשר מנתקים את הזרם — מובטחת לנוסע יקיצה מהירה ומוחלטת. צותי הקרקע האחראים להטענה דואגים שכל חייל יתפוס

בלשון נקיה

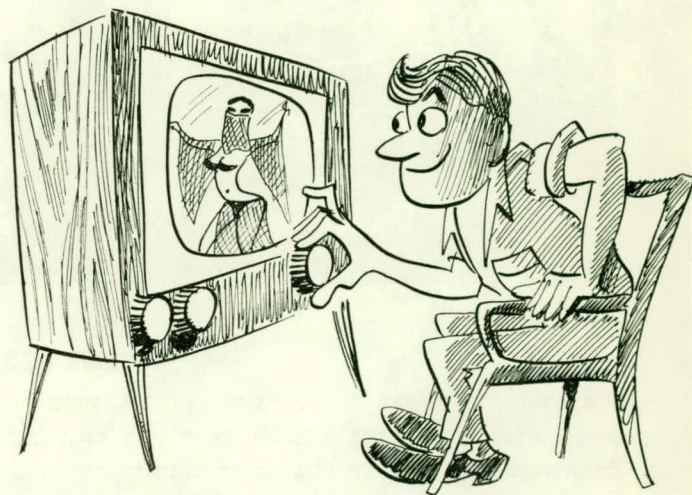
כיוון - כונון - כינון

אלה שלשה שמות מ"משפחה" אחת, אך כל אחד יש לו משמעות שונה, ומשום "קרבתם המשפחתית" רבים טועים בהם. לפיכך, הבה נגדירים קודם-כל ונעמוד על ההבדלים שביניהם.

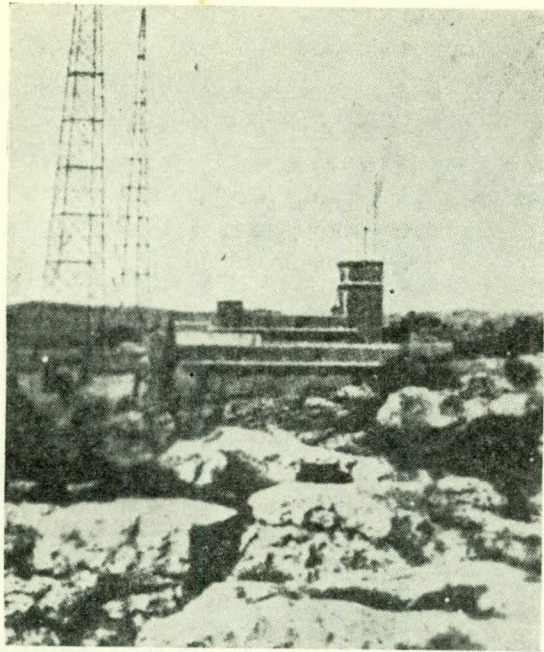
כיוון (Aiming): יישור כיונתיו של כלייריה אל המטרה, או הפנית סילון של אור (זרקור) או של אש (להביות) במישרין למטרה. אלינכון וזכור לך המשפט, שהיה מנסר בחללו של המטוח בבסיס הטירונים: "עצום את העין השמאלית, הבא את קצה הכונת העליונה אל מרכז הכונת האחורית" וכו'; ובכן, זהו כיוון.

כונון (Adjusting): התאמת מכשיר, כלי-עבודה וכד', לביצוע פעולה מסוימת, או הבאתו למצב מסוים, כדרוש לנו; כגון: כונון העדשות במשקפת עד שתתקבל תמונה ברורה; כונון "מפתח שודי" למידה המתאימה לאום; כונון מקלט-רדיו לתדר של קול-ישראל.

כינון (Laying): זהו מונח תותחני טהור; משמעו הבאת הקנה למצב הנכון, כדי לפגוע במטרה; ואין הדבר מחייב דוקא ראית המטרה, והדוגמה לכך — יריה בכינון עקיף.

סיפורי קרב רבים ושונים מקצוי תבל ראו אור מעל דפי „מערכות“. על-כן ראינו לנכון להוסיף ולהביא סיפורי קרב גם מישראל, או ליתר דיוק מארץ-ישראל. הפעם — אנו מביאים תיאור פעולה של אחד מארגוני המחותרת.

תחנת השידור ברמאללה

הפשיטה על תחנת השידור ברמאללה

גאח סא"ר מ. ציפורי

תחנה נוספת מאותו סוג נמצאת לאורך ציר התנועה בכפר דיר-נזם.

הכונה

כוח המשימה יכבוש את תחנת השידור, יחזיק בה עד גמר השידור וינתק מגע בלי לחבל בתחנה.

השימה

פשיטת לילה ממונעת. ציר התנועה פתח-תקוה—קולה—רנטיס—דיר-נזם—צומת ביר-זית—רמאללה.

כוחות ומשימות

כוח א' (בני פתח-תקוה)

כיתה המורכבת משתי חוליות בנות שלשה אנשים; חימר — אקדחים ורימונים.
המשימה: פריצה, כיבוש תחנת השידור והחזקה בה עד גמר השידור.

כוח ב' (בני פתח-תקוה)

כיתה בת 10 אנשים; חימושה — אקדחים, תת-מקלעים ורימונים.

המשימה: שיתוק האגף הצפון-מערבי של התחנה, עמדות המשמר מצפון וממזרח לה ותחנת הנוטרים; אבטחת אזור הפעולה.

כוח ג' (בני תל-אביב)

כיתה וחולית מרגמה "3"; חימושה — אקדחים, תת-מקלעים, רימונים, מוקשים נגד-רכב ולוחות עץ מסומרים.
המשימה: חסימת ציר הכביש לעבר רמאללה וניטרול המש-טרה.

בשעות אחר-הצהרים של ה-16 במאי 1944 החלו להתכנס בבית-הספר לבנות „נצח-ישראל“ בפתח-תקוה צעירים מכל קצות הארץ. זקיפים, אשר המתינו בפרוודור, כיוונו את הבאים אל אחד מחדרי הלימוד. מספר המתציבים הלך וגדל. בשעה 1700, לערך, הושלמה ההתיצבות. בחדר כונסו כ-50 לוחמים. מרביתם צעירים חסרי נסיון וחלקם לוחמים ותיקים, שפעילות מבצעית רבה מאחריהם. ההתרגשות גדלה. האנשים הסתודדו וניסו לנחש מה מצפה להם, אך מעטה הסודיות טרם הוסר. בשעה 1715 השלך הס בחדר, והנוכחים קמו על רגליהם. נכנס קצין המבצעים של ה"אצ"ל. ניתנה הוראה לשבת, ולאחר שהשתרר שקט בחדר, פתח הוא ואמר: „רבותי, הלילה אנו פושטים על תחנת השידור של רמאללה. מטרת הפשיטה — להשתלט על תחנת השידור ולשדר מנשר לעם היהודי ולשל-טונות הבריטיים“.

קצין המבצעים ניגש לפירוט תכנית הפעולה: הוא שירטט על הלוח את מרשם תחנת השידור וסביבתה הקרובה. הסבר הפעולה החל.

ידיעות

תחנת השידור נמצאת מצפון לרמאללה, מזרחית לציר רמא-ללה—ביר-זית. לתחנה שתי כניסות: כניסה ראשית ממערב (כביש ביר-זית), וכניסה משנית ממזרח. תחנת השידור מוקפת גדר תיל דרשיפועית. בצדה הדרום-מזרחי נמצאת תחנת נוטרים. אבטחת התחנה בלילה מבוצעת ע"י חמישה זקיפים: שלשה — במזרח ובדרום (הצד האחורי של התחנה) ושנים — בחזית התחנה. ששה אורחים מהיום את סגל עובדי הלילה של התחנה.

תחנת משטרה (מסוג מבצרי הטיגרט) נמצאת דרומית לתחנת השידור במרחק של ק"מ אחד. בתחנה מספר גדול של שוטרים בריטיים ומשוריינים.

כוח ד' (בני ירושלים)

כיתה מוגברת; חימושה — אקדחים, רימונים, מוקשים נגד-רכב ולוחות עץ מסומרים. המשימה: אבטחת אזור הפעולה מצפון וחסימת הצירים לאחר הנסיגה.

כוח ה' (בני פתח-תקוה)

אחראי לארגון רכב עבור הפשיטה, לחלוקת הנשק, ולטיפול בנשק ובפצועים לאחר החזרה לבסיס היציאה.

שליטה

מפקד הפעולה, קצין המבצעים של האצ"ל, יצטרף אל כוח ב'.

*

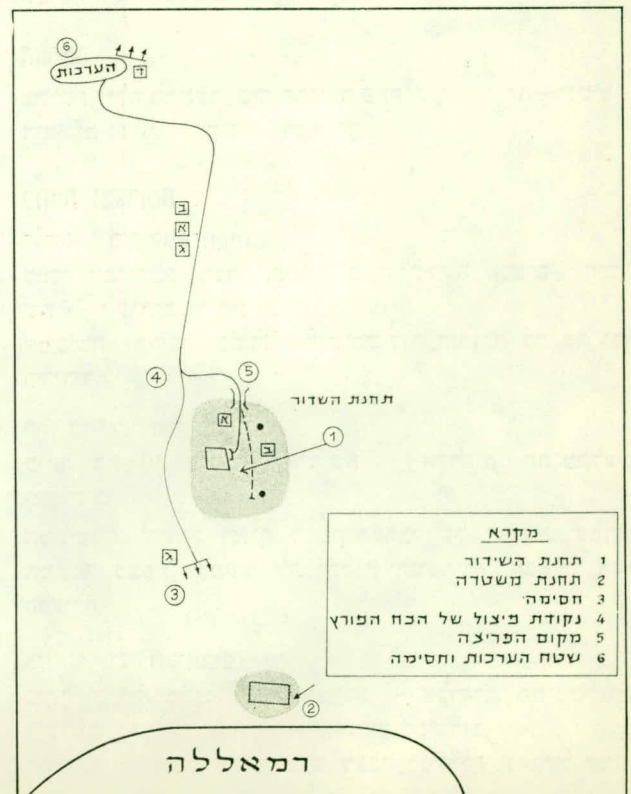
לאחר מתן הפקודה והתדריך הודיעו על מקום בסיס היציאה (שכונת שעריה בפתח-תקוה). הלוחמים התפזרו והחלו להסתגן לעבר בסיס היציאה, מקום בו צוידו והמתינו ליציאה.

השיקולים לתכנון:

• בחירת היעד

אולפן השידור של ממשלת „פלשתינה“ היה בעיר החדשה של ירושלים, ותחנת השידור — ברמאללה. האולפן היה קשור אל תחנת השידור, משם שודר החומר. הצנזור ישב בתחנת השידור והיה מסוגל להפסיק את השידור אם החומר לא היה לרוחו. איילכך הוחלט כי שידור המנשר יבוצע ברמאללה.

מרחשם קרב של הפשיטה על תחנת השידור ברמאללה

• דרכי גישה

לרמאללה מובילים 4 צירים עיקריים:

1. ירושלים—רמאללה; כביש סוג א'.
2. שכם—רמאללה; כביש סוג א'.
3. לטרון—בית-סירא—מעלה בית-חורון—רמאללה; כביש ש' חלקו סוג ב' וחלקו סוג ג'.
4. קולה—דיר-גזם—רמאללה; דרך סוג ג'.

כל הדרכים שהובילו לרמאללה עברו בשטח המאוכלס ערבים. הישובים העבריים הקרובים ביותר לרמאללה היו עטרות. נוה-יעקב וירושלים; ברור היה, כי בכל מקרה של התקפה יוצבו מרבית החסימות בכיוון זה. איילכך הוחלט לבחור בדרך הגישה הקשה ביותר כדי להשיג גורם הפתעה ואבטחה.

יציאה ראשונה

הכוחות לפשיטה היו צריכים לצאת בשלוש משאיות. אך באותו יום לא שפר חלקם של „גייסי הרכב“. רק נהג אחד התפתה להזמנה לנסוע. בשעה 1900 בקירוב הסתבר כי לרשות הלוחמים רק משאית אחת. הוחלט, כי למרות הסיכון, יצא כל הכוח במכונית זו. הלוחמים הצטופפו במכונית כדגים מלוחים, ללא אפשרות של תנועה. נהג המכונית ביקש רשות לנהוג במכוניתו, בגלל ליקויים במנוע המכונית, ורשות זו ניתנה לו. יצאנו לדרך. המשאית, חורקת וגונחת, ניטלטה בדרך ההרים הקשה והמשובשת. כאשר הגענו לקרבת דיר-גזם נעצרה המכונית, כולה רותחת ומלאה עשן. הנהג ירד, בדק את הרכב והכריז כי איננו מסוגל להמשיך. נערכה בדיקה נוספת של הרכב, ולאחר התייעצות הוחלט לדחות את הפעולה ולנסות לחזור. באורח פלא פעלה המכונית כראוי בדרך חזרה.

הגענו לבסיס לאחר חצות. הנשק הוטמן בסליקים. המכונית שוחררה (לאחר שהנהג קיבל את שכרו והזהר לא לפצות את פיו). הכוח קיבל הוראה להתפזר, ונקבע מפגש ביום המחרת באחת החורשות בצפון פתח-תקוה.

הביצוע

ביום זה שיחק מזלם של „גייסי הרכב“, והחל משעה 1700 החלו להגיע משאיות, שנהגיהן המופתעים התבקשו להניח להגה. בשעה 1730 עמדו שלוש מכוניות בשדרה, מוכנות ליציאה.

בשעה 1800 יצא הכוח לדרכו. הנסיעה עברה ללא תקלות. הכוחות הגיעו לשטח ההיערכות, ירדו מהרכב והתארגנו. בשעה 2200 החלו לנוע לעבר היעד. סדר התנועה היה — ראשון כוח ג', אחריו כוח א', ולבסוף כוח ב'. כוח ד' נשאר במקומו לאבטחת אזור הפעולה והרכב.

החסימות התמקמו והכוח הפורץ התקרב אל הגדר והחל בפריצה.

כירום הביצוע

כוחות א' ו-ב' התקדמו אחר כוח ג' עד לנקודת הפיצול. לאחר חצית הכביש החלה התקדמות שקטה לעבר הגדרות. כוח א' הגיע לקירבת הגדר, התפרס ותפס עמדות. מפקד הכוח וסגנו החלו בפריצת הגדר. כאשר נשמע הצליל של מגורי התיל,

הנסיגה

תחנת השידור שותקה. על האנטנה הצפונית הונף הדגל הלאומי, והכוחות החלו בנסיגה. סדר הנסיגה — כוח א', כוח ב' וכוח ג'. הכוחות התארגנו על הרכב. כוח ב' נקבע כמוביל. כוח ד' — מאסף. השדרה החלה לנוע. המרחק בין המכוניות היה כ־300–400 מ'. המאסף עצר מדי פעם ומיקש את הצמתים ואת הכביש כדי להקשות על הרדיפה.

המכוניות נעו בקצב מהיר. כאשר עברו ליד תחנת המשטרה של דיר־נום, הבחינו בהן וירו וזקוקין. הכוח המשיך בתנועה ללא עיכובים עד לעיקול ראש־העין. בהגיע כלי־הרכב הראשון לעיקול, הבחין במחסום ובאנשים שעמדו לידו ואותתו לו לעצור. לא היתה כל אפשרות של עקיפה, עצירה, או נסיגה, והנהג (אחד המפקדים) נקט בדרך היחידה שעמדה בפניו ופתח בדהרה קדימה. מיד נפתחה אש על המכונית. הכוח ענה באש, הצליח לפרוץ את המחסום, התקדם כמה קילומטרים, נטש את הרכב ונסוג ברגל. כאשר נשמעו היריות עצרו יתר המכוניות, הכוח שבהן ירד מהרכב וצפה במתרחש. כאשר התברר כי המכונית הראשונה הצליחה להימלט, המשיך הכוח בנסיגה ברגל לעבר נקודת המפגש. עם שחר הגיע הכוח כולו לנקודת הפיזור, הנשק הוטמן והאנשים פוזרו.

לקחי הפשיטה

- בחירת ציר התנועה הקשה ביותר הביאה להפתעה מוחלטת גם במסע ההתקרבות ובמיוחד עם הנסיגה (לקח זה נלקח בחשבון בשעת הפשיטה על כלא עכו).
- הידיעות שהיו בידי הכוח איפשרו פעולה מהירה בעת ההשתלטות על תחנת־השידור.
- חוסר ידיעות על תהליכי העבודה בתוך תחנת־השידור מנע ביצוע המשימה בשלמותה.

*

לקחי פשיטה זו היוו בסיס לתכנון מבצעים בהמשך המאבק נגד השלטונות הבריטיים בארץ־ישראל.

נפתחה אש לעבר הפורצים. השתררה לרגע קט בהלה, אך מיד ניתנה פקודה לא לפתוח באש, ולהשאר בעמדות.

פריצת הגדר נמשכה בקצב מזורז, וכעבור כמה דקות היתה הפירצה מוכנה. ניתנה פקודה לזנק פנימה, ואז החלו כמה פעולות מקבילות. כוח ב' פרץ פנימה והסתער לעבר עמדות הזקיפים ותחנת הנוטרים. כאשר החלה ההסתערות, נמלטו הזקיפים על נפשם, והכוח נערך בעמדות אבטחה. כוח א', במקביל, פרץ לעבר תחנת השידור. הכניסה האחורית היתה פתוחה ולכן השתלט הכוח על התחנה ללא בעיות. הזקיף, שעמד בפתח הראשי ושמע את היריות, רצה לברר מה קרה בתחנת־השידור, עזב את משמרתו, נכנס פנימה ונפל ישר לידי הכוח ללא כל התנגדות.

כוח ג' יצא ראשון מההיערכות ונע לעבר מקום החסימה, הגיע לשם, נערך וחסם את הכביש במוקשים נגד־רכב ובלוחות מסומרים. כעבור כ־15 דקות נראו אורות רכב, הגיע על הכביש. זקיף התקדם, וכשנוכח כי זו מונית, אותת לה לעצור. היא המשיכה בתנועה, עלתה על המוקשים והושלכה לצדי הדרך. בפרק זמן זה החלו להשמע יריות מכיוון תחנת־השידור. לאחר ההתפוצצות הורגשה תכונה מכיוון המשטרה, וכעבור כמה דקות נראה משורין בריטי היוצא את חצר המשטרה ומתקדם לעבר החסימה; כאשר הגיע המשורין לקרבת המחסום, נפתחה עליו אש. הוא נסוג במקצת, וענה באש. הוחלט להפעיל את המרגמה לעבר המשטרה. עם הפעלת המרגמה, כבו האורות במשטרה, כל תנועה פסקה, ורק הילופי האש עם המשורין נמשכו.

כוח ד' נשאר במקומו, התמקם לחסימה וסובב את הרכב במשעול ההררי לכיוון הנסיגה.

אין אפשרות לשדר

סגל עובדי התחנה רוכזו בחדר המכוניות. מפקד הפעולה הצטרף אל הקרין. כאשר נבדקו אפשרויות השידור מהתחנה, הסתבר כי אין אפשרות לשדר ממקום זה אלא לאחר סידורים אשר יימשכו כשעתיים. השעה היתה 2245 בקירוב, ולא היה טעם להמתין לגמר התיקונים. מפקד הפעולה החליט לסגת.

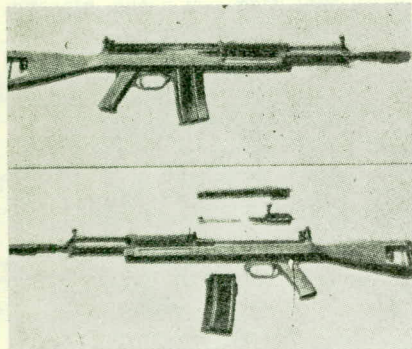

דפי חי"ר

נטויות לפנים במאונך, כדי להרוף מהלך מות. מעמידה כזו יכול החייל לבעוט ברגלו האחת, ומיד לדרוך עליה, כדי לבעוט בעיטה קטלנית ברגלו השנייה. באימונים מודגשים התיקפנות, המהירות ושמידת שיווי המשקל. אם חמוש היריב ברובה, או בכידון, לומד המתאמן שאין לחטוף את נשקו של היריב, בטרם הוצא מכלל פעולה על-ידי מחלומה המונחת ע"י הרגל, היד, המרפק או הכרך.

קרבין דני חדש

בדניה פותח, זה מקרוב, כלי-נשק אוטומטי חדש — קרבין Madsen-A. קוטר הקנה

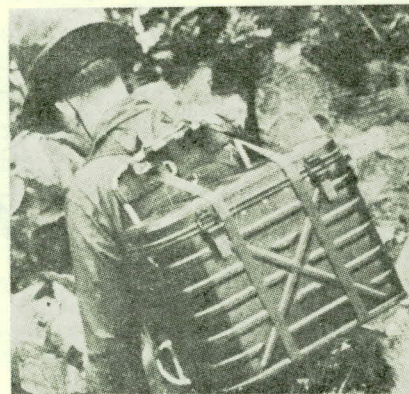
7.62 מ"מ — הקוטר הסטנדרטי של נאט"ו. מחסניתו מכילה 20 כדור, וקצב האש שלו — 550 כדור לדקה. הקנה והחלקים הנעים עשויים

פלדה; כל השאר — אלומיניום. הקרבין מצויד בבלם לוע המקטין את הרתיעה. בלם הלוע ניתן להחלפה בהתקן המאפשר יריה ברמון-רובה נ"ט. משקל הקרבין, כולל בלם-הלוע, הוא פחות מ-5 ק"ג, וארכו 105 ס"מ.

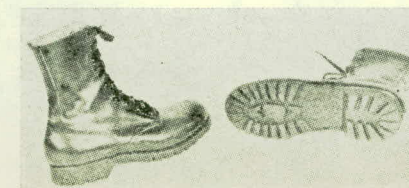
משקלו 3.5 ק"ג. כל אלה, ודומיהם, מכוונים להקנות לחי"ר האמריקאי נידות מכסימלית בשדה-הקרב של מחר.

נעל-קרב

החייל הרגלי האמריקאי יצויד, בעתיד הלא-רחוק, בנעל-קרב חדשה, המיוצרת בשיטה מיוחדת, לפיה יוצקים את העור העליון ואת הסוליה כמקשה אחת. שיטה זו מגדילה בהרבה את אימות הנעל למים. יתרון נוסף של הנעל הוא באדניה-סוליות, המקלים על ההליכה, במונעם את סכנת ההחלקה. נוסף לכך מאפשרת הסוליה התקדמות בטוחה ומהירה יותר.

בבית-הספר לחי"ר בפורט בנינג, ג'ורג'יה, מנסים עתה את נעל-הקרב לשימוש בקרב פנים-אל-פנים. ההנחה היא, שבעיטות הן המכות רבות-העצמה והקטלניות ביותר שיכול אדם להנחית — מכות המחבלות כמעט בכל מקום בו תפגענה בגוף היריב. בשיטה החדשה עובר המתאמן לעמדת "שמור", בכך שהוא מטה את גופו הצדה כדי להגן על חלקי גופו הפגיעים. הזרוועית

סיגול ללחמה כימית

צבא מערב-גרמניה מאמן את חייליו באימון הרגיל גם תוך לבישת מסכות-גז, כדי שיהיו מסוגלים לפעול בתנאי לחמה כימית.

להלן שתי דוגמאות: הראשונה — חייל-רגלי יורה ב"אגרוף" שריון" (פנצראוסט) — המטול הנ"ט הגרמני — כשהוא עוטה מסכת גז. והשנייה — טירון בצבא המערב-גרמני בשעת אימון-גופני במסכת גז.

חגור קל לחייל האמריקאי

חייל שעליו לפעול בתנאי לחמה גרעינית, יצטרך להיות קל-תנועה ככל האפשר. החגור החדש — הנמצא עתה בשלבי ניסוי בצבא ארה"ב — יקל עליו את משאו ויחזיק את תחמושתו במקום אליו אפשר להגיע בנקל. גם מנשא-הגב החדש, העשוי ניילון ובעל התצורה המלבנית — משקלו רק 1.5 ק"ג, אך ביכולתו לשאת יותר משא מאשר הדגם הישן (מתקופת מלחמת-העולם השנייה), ש-

התקני הטסה רקטיים

מאח קפיטן ל. ג. הולם

מאמר זה סוקר בקווים כלליים ראשיתו של פרק נוסף בתולדות התעופה. לפני שנים מעטות בלבד היתה „החגורה הרקטית” תוצר של ספרות המדע הדמיוני. כיום היה הדבר לעובדה: סוף־סוף הגשים האדם תעופה־חפשית מבוקרת ללא סיוע של כנפים, מדחפים, רוטורים או כדורים־פורחים ממולאינגו.

ביתוח

רעיון התעופה האישית אינו חדש. ניסויים מוקדמים בתחום זה התרכזו במשטחות מעופפות ובמסוקים־לאדם־יחיד, אך כל ההתקנים הללו לקו במגרעת אחת: האדם היה עדיין מרותק למכונה כבדה למדי, אשר נשאה אותו.

ב־1953 הגה ונדל פ' מור, מהנדס רקטות בחברת „בל”, את החגורה־הרקטית המעשית הראשונה בעולם. הרעיון שלו היה לשלב את האדם והרקטה ליחידה אחת, שתטוס בכוח הדחיקה של הרקטה בלבד.

השלב הבא היה — בחינת מעשיותו של הרעיון, במיוחד בכל הנוגע ליציבות. נוצר התקן־ניסוי, בו השתמשו בחנקן־דחוס לצרכי דחיקה, וב־1958 הוחל בניסויים.

בערך באותה עת החל צבא־היבשה האמריקאי מתעניין בתכנית זו. נקבעה תכנית־רעיון־ומחקר, ונקבעה צורתו של ההר”ק (התקן־הטסה־רקטי־קטן). אז נחתם חוזה בין חברת „בל” ובין פיקוד המחקר, ההנדסה והתעבורה של הצבא האמריקאי. החוזה כלל יצורו של ההר”ק, ביצוע טיסות מאוישות (האנשים היו בתחילה קשורים בחבלים, מטעמי בטיחות ולשם רכישת ניסיון) וכן ביצוע טיסה חפשית ומבורקת באמצעות ההר”ק.

מאחר והתכנית הראשונה הוגבלה לחקר מעשיותו של הרעיון הזה, הורכב ההר”ק הראשון מכל הבא ליד, מבקבוקי־חמצן וממרכיביהם של מערכות רקטות דומות, בהן משתמשים בתאי־חלל בתכנית „מרקורי”.

משגשגה תכנית־הניסוי המבוקרת, בוצעה הטיסה החפשית הראשונה באמצעות ההר”ק ב־20 באפריל 1961. מאז בוצעו יותר מ־800 טיסות באמצעות החגורה הרקטית, והושגה בה אמינות בת מאה אחוזים.

התקן ההטסה הרקטי הקטן

התקן ההטסה הרקטי הקטן מורכב ממערכת הנעה בעלת שני צינורות מפלט, המונעת במימן על-חמצני והקבועה על מנשא גב עשוי סיבי זכוכית. המפעיל חוגר את ההתקן בהכניסו את זרועותיו לטבעות נשיאה מרופדות ובהדקו אותן לגופו באמצעות שתי הגורות בטיחות קלות לפתיחה.

שני מוטות בקרה שלוחים מטבעות הנשיאה לפניו, לשני צדי המפעיל. ידית היגוי, הקבועה באחד המוטות, מאפשרת למפעיל לשנות את כיוון מעופו. במוט האחר — מצערת דמוית ידית (הפועלת על-ידי סיבוב, כמו באופנוע), לשם ויסות שיעורה של דחיקת הרקטה — המאפשר למפעיל לבקר את הנסיקה והנחיתה.

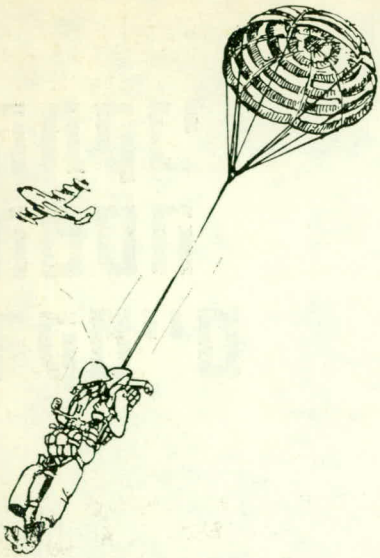
מערכת הנעה רקטית זו מופעלת כולה באמצעות המצערת. כאשר מופעלת המצערת דוחק החנקן את הדלק (90% מימן על-חמצני) אל גנרטור הגז, שם הוא מגיע אל רובד של קטליזטור כסף. התגובה הנוצרת על-ידי מגע בין המימן העל-חמצני ובין הכסף הופכת את הדלק לקיטור ונוצר חום.

הקיטור נפלט מצינורות המפלט ויוצר את הדחיקה. דחיקה זו מכוונת כלפי מטה, אל הקרקע, שעה שפחיות הטיה קטנות — בפתח הצינורות — מאפשרות כיוון זרמי הקיטור לצורך ביצוע התפניות. גופו של המפעיל הוא המבקר את ה"גלגולים" והטלטולים.

בהתקן זה הושגה מהירות אופקית המגיעה למאה קמ"ש. על-כל-פנים, בשלבי הפיתוח הנוכחי עדיין לוקה ההר"ק בכמה מגרעות. בגלל הדלק הדרוש למערכת הנוכחית, קצרים מדי הטוח ומשך הטיסה שלה. נוסף לכך, הדלק יקר ומצריך טיפול מיוחד.

באשר למפלט הקיטור קיימות כמה בעיות: הוא מקים שאון, ובמזג אוויר קר מתעבה הקיטור (שבדרך כלל אינו נראה), והופך לענן צחור.

צינחה מבוקרת:
צינחה באמצעות
מצנח שרוול,
התרת המצנח
והפעלת ההר"ק
לנחיתה

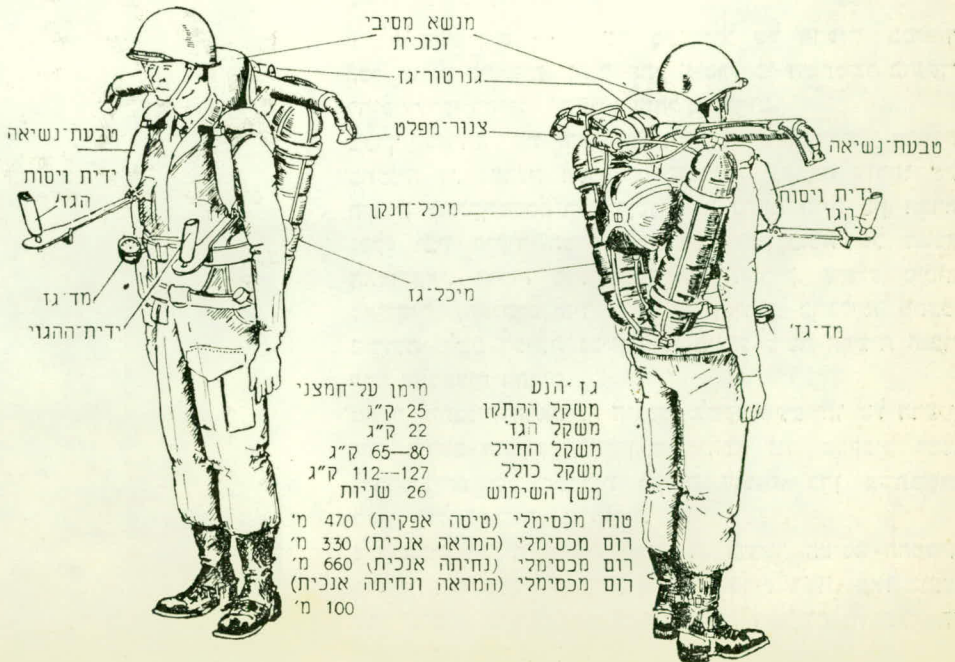
אולם מהנדסי "בל" שוקדים על סילוקן של המגבלות הללו, ובטרם יחלוף זמן רב, יופיע בודאי דגם ליצור תעשיתי.

הפעלה טקטית

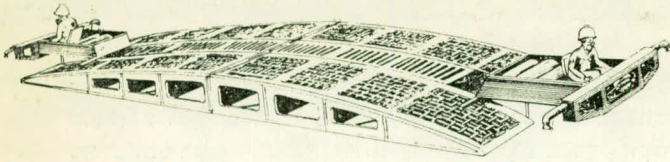
ברור שימצאו להר"ק שימושים רבים ומועילים ביותר הודות לאפשרויות הדילוג מעל למכשולים, העפלה על צוקים, צליחת נהר תוך הסתערות, מעבר שדות מוקשים, וכיו"ב. יש גם מקרים רבים, בהם אפשר יהיה להפעיל גייסות כאלה במבצעים קטנים של לפיתה אנכית, במיוחד ביערות-עד או במקומות המוקפים בחוטי תיל-דוקרני.

אולי יבוא יום בו יחליף ההר"ק את המצנח במבצעים מוטסים, כי נחיתה מבוקרת לחלוטין עדיפה על כל שיטות ההצנחה.

אזי, שוב לא יהא צורך באזורי הצנחה גדולים. אפשר יהיה להסתפק במערה יער קטן, כלשהו. מכאן, הפעלתם של גייסות

פרוט התקן ההטסה הרקטי הקטן

התקן הטסה רקטי כבד הנושא גשר

לקצות המטען או למריש-חיבור, שאל תחתיתו יוצמד המטען. היות וכושר ההר"כ לשאת מטענים יוגבל רק על-ידי משקלם ולא על-ידי גודלם או מבנם, אפשר יהיה לרתום אותו לתפקידי הרמה רבים. נראה שהצבה מדויקת של מטענים כבר דיט באמצעות ההר"כ תחייב את המפעילים „לרכב" עליהם. דוגמא ליישום מעין זה מובאת בציור בו נראה גשר-הסתערות מעופף. אפשר יהיה להציב גשר זה במקומו במהירות, בשעת הסתערות. מערכת הגישור הזו תהיה גם זולה הרבה יותר מאשר טנק-הגישור. בשני סוגי ההתקנים הללו אפשר להשתמש שוב ושוב. יהא צורך רק בתדלוק. הם יהיו הרבה יותר זולים ופחות פגיעים מאשר מסוקים, שאת מקומם הם יתפשו במשימות של הובלה לטוח-קצר. אפשר להשתמש בהתקנים מעין אלה גם במשימות הנדסה ופלסות להובלת אנשים וציוד מעבר למכשולים קשים.

סיכום

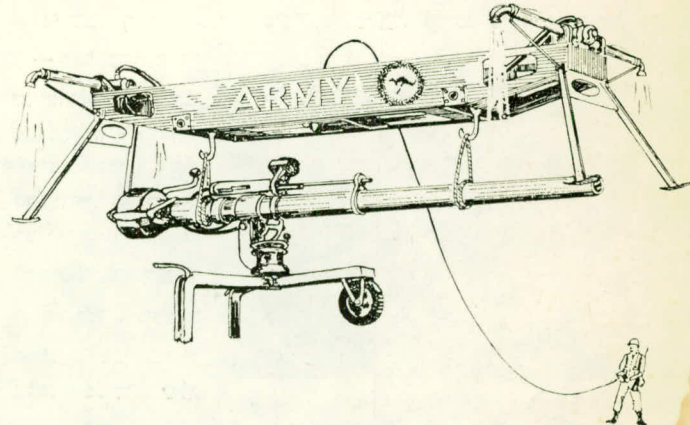
בעת כתיבת הדברים האלה, נמצא עדיין ההר"ק בשלבי פיתוח. על המגבלות הנוכחיות יתגברו בעתיד הלא-רחוק, וההתקן הזה יוכנס לשימוש. פתירת הבעיות הנוכחיות תסלול את הדרך ליצור התקני-הטסה גדולים יותר. לפיכך יכולים אנו לצפות בביטחה ליום בו יישמשו רקטות לא רק כאמצעי לשיגור כלי-נשק אל מטרה, או להכנסת לויין למסלול סביב כדור-הארץ, אלא גם כאמצעי מועיל להובלה טקטית.

מוטסים לא תוכתב עוד על-ידי מציאתם של אזורי-הצנחה נאותים. השיקול הקובע היחיד יהיה — המצב הטקטי. אפשר יהיה לבצע הצנחה בדייקנות, והכוחות יוכלו לנחות בתבנית טקטית.

כמעט ואין סוף לזאריאציות בנושא זה. הודות ליכולת התנועה האופקית של ההר"ק, לא יהיה צורך בהצנחה מדויקת ביותר מן המוטסים; אפילו בכך יהיה יתרון: אפשרות טיסה בריחוק-מה מאזורי-ההצנחה המיועדים. השימוש בהר"ק מביא ליתרון חשוב אחר — גמישות בהצנחה. באמצעות קשר נאות לא יקשה להנחות את הגייסות לאזורי-ההצנחה המיועדים או להורות על שינוי כיוון, לאור תמורות שחלו בעת הצניחה. המחבר מתאר בדמיונו כיצד תתבצע ההצנחה באמצעות ההר"ק:

בעת היציאה מהמוטס, תשחרר רצועת-הפתיחה האוטומטית מצנח קטן (בקוטר של מטר—מטר ורבע), באמצעותו יוכל המפעיל לבצע צניחה מהירה ויציבה. בהגיעו לגובה המתאים, יפעיל את ההר"ק, יבלום את הצניחה, ישתחרר מן המצנח ויכון עצמו אל אזורי-הצניחה.

התקן הטסה רקטי בינוני הנושא תותח נ"ט

כדי לתת לקורא מושג על הדיוק שניתן להשיג בשיטה זו, יצוין, כי אפשר יהיה לצנח מגובה של 1,000 מטר ולנחות על סיפונה של אניה הנמצאת בתנועה!

העתיד

בעתיד הלא-כל-כך רחוק ניתן לשער כי נהיה עדים לשכלול במערכת ההנעה של ההר"ק, ואז תהיה מערכת זו מסוגלת לשאת משאות כבדים יותר מן האדם.

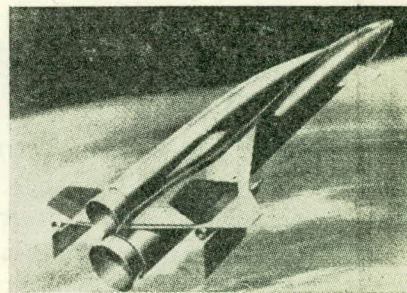
ההתקן הראשון מההתקנים החדשים, שיפותחו במרוצת הזמן, יהיה ההר"ב (התקן-הטסה-רקטי-בינוני). להתקן זה תהיינה רקטות גדולות יותר, המורכבות בצמדים. התקן זה, שיופעל באמצעות חוט מן הקרקע, יוכל לשאת מטען בן 250—500 ק"ג, ויהא בכוחו להעביר מטען זה על פני מכשולים דומים לאלה עליהם פוסח ההר"ק. המטען יחובר תחת יחידת-הכוח של ההר"ב, ולפיכך יוכל התקן זה להעביר כל מטען אותו הוא מסוגל להרים.

בשלב הבא יפותח ההר"כ (התקן-הטסה-רקטי-כבד). מסתבר שתצורתו תהיה — צמד יחידות-הטסה, שאפשר יהיה לחברן

חידושי נשק וטכניקה

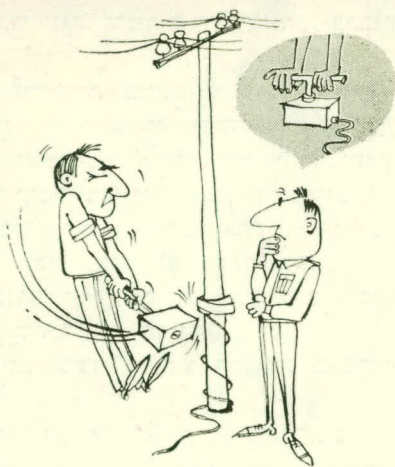
„דאון חלל“

ב„מבוא ללחמת-החלל“ של מ. גולוביץ, בחוב „מערכות“ קס"ד, הוזכרו „דאוני-חלל רקטיים“ כאחד הדברים הצפויים בקרוב. מפעלי „לוקהד“ בארה"ב כבר החלו בתכנון „דאון“ כזה, כי נחוצים כלי-נשק חלליים שיוכלו גם לחזור, ולהיות בריישימוש בשניה ובשלישית. במקום שכל ההשקעה הגדולה המושקעת בכלי כזה תרד לטמיון כפי שהיה עד כה. הכלי יכלול שני חלקים: התחתון, נועד לשאת את „רכב-החלל“ ל-תוך שכבת-האוויר הרעילה ושם יפרד מהלך ויחזור בעזרת מנועי-סילון, לאדמה;

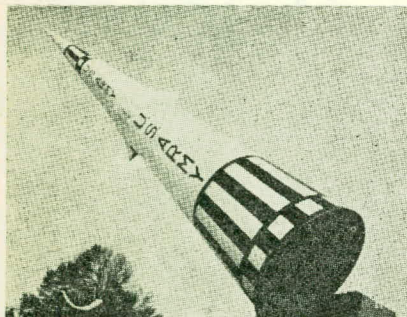
ואילו הדאון העליון ינוע אן, בכוח מניע משלו, אל היעד שנקבע לו בחלל. השיבה אל האדמה תתבצע אח"כ לפי עקרון-הדאיה של המטוס-החללי-למחצה, ה„דייג'ור“ (ראה „מערכות“, חוב' קס"ד), שפיתוחו בוטל לפני זמן-מה.

פלדת-בנין מעורגלת, בטון או קורות-עץ. הרחוקים אינו מושפע משינויי אקלים קיצוניים ואין הוא רגיש למכות. אפשר לחתכו, להלום בו, לתקוע בו מסמרים — ועוד כל מיני „דרכי-טיפול“. החומר עומד בפני פגיעה של כדור רובה, אך נקל ל-פוצצו בעזרת נפץ או שתיל רועם.

טיל נגד-טילים „ספרינט“

זוהי התמונה הראשונה שהותרה לפרסום של ה„ספרינט“ — הטיל נגד-טילים החדש של הצבא האמריקאי, שישלים את טילי „ניקא-זאוס“ במערך ההגנה של טילי „ניקא-X“. אורכו כ-9 מ', דהיי-

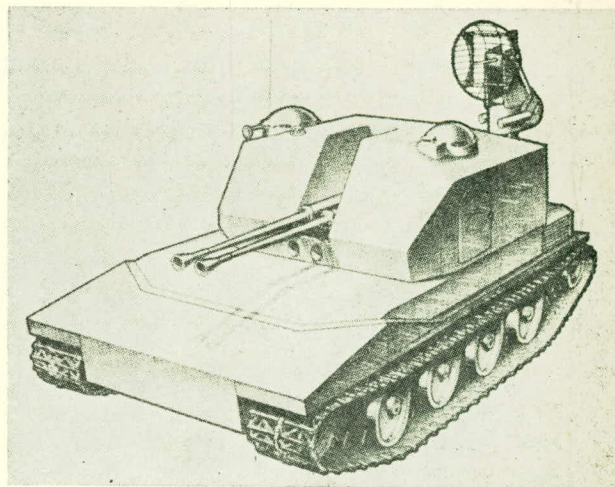

נו — קצר בהרבה מן הנייקא-זאוס, שאורכו 16 מטרים — אולם תאוצתו גדולה הרבה יותר. עובדה זו יש ליחס, בין השאר, למערכת-השיגור שלו: ה„ספרינט“ אינו משחרר מכה-השיגור בכוח מנועו שלו,

כי אם „נזרק“ בכוח איתנים על-ידי „גנרטור-גאזים“, המוצב תחתיו בתא-השיגור דמוי-הגליל שלו. דרך שיגורו המיוחדת של ה„ספרינט“ יתרונה בכך, שהיא מאפשרת הפחתה ממשקלו ומוזילה את מחירו.

גיפ אמפיבי

מרכז-המחקר של חיל-השריון בצבא-ארה"ב עורך עתה ניסויים במערכת ציוד חדשה לגיפ אמפיבי. הגיפ שט על פני המים באמצעות שני מצופים פלסטיים ממולאי-אוויר ומונע על-ידי סיבוב גלגליו במים. בתמונה — „שחית“-ניסוי באגם בקנטקי.

רכב-שריון נ"מ שבדי

ביהח"ר „בופורס“ מיצר דגם של רכב-שריון נ"מ המכונה VEAK-40. הוא מצויד בצמד תותחים „בופורס“ 40 מ"מ, על שלדה של טנק „S“. המיוחד שבו הוא המכ"מ שלו, היכול להסתובב ב-360° ואינו קשור בצריחה.

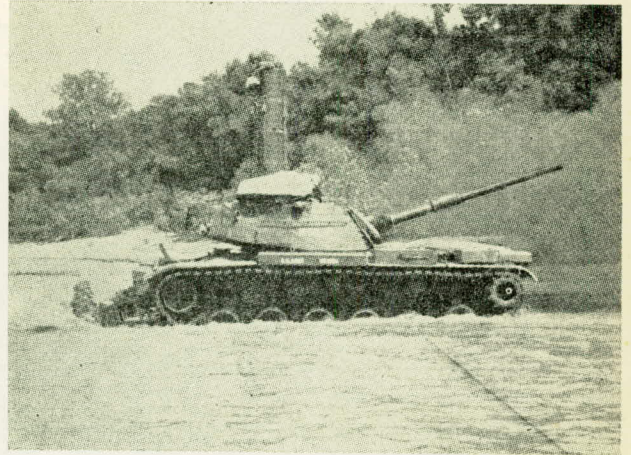
ה-VEAK-40 הינו כבד יותר, וצלליתו גבוהה יותר בגלל הסיפורים המיוחדים שהתקנת המכ"מ מחייבת. ה-VEAK-40 הנו אמפיבי.

חומרי-נפץ חדש לצבא ארה"ב

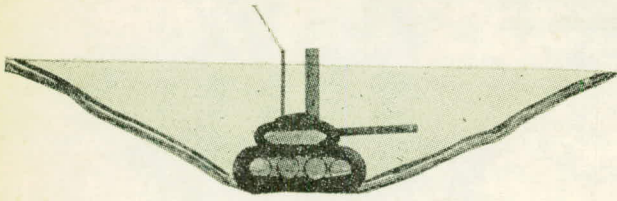
חומרי-הנפץ החדש Flex, הדומה בצורתו לאספלנית ענקית, הינו „חלמו של כל חבלן“, לפי הגדרת ממציאו. Flex הינו חומרי-נפץ חזק אך גמיש, המיועד בעיקר למטרות-חבלה. כשמסירים ממנו עטיפה חיצונית, יכולים להדביקו לכל דבר; כגון פסי רכבת,

טנק צולל - דגם ארה"מ

צבא ארה"ב הצליח לסגל את הטנק הבינוני M-60 לצליחת מכשולי מים — לא עליידי צליחה בשחיה, על פני המים, כי אם עליידי צליחה בנסיעה מתחת לפני המים. דבר זה מתאפשר הודות להתקן מיוחד בעזרתו יכול הטנק „לצלוג" עד עומק של 4.5 מ'. התקן זה הוא מגדל פיקוח (דומה לזה של צוללת) מתקפל, המאפשר כניסת האויר הדרוש לצות ולמנוע.

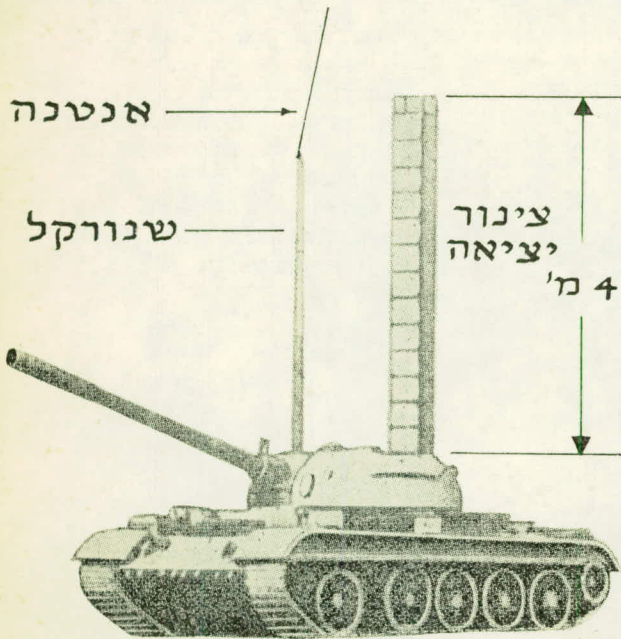
טנק צולל - דגם ברה"מ

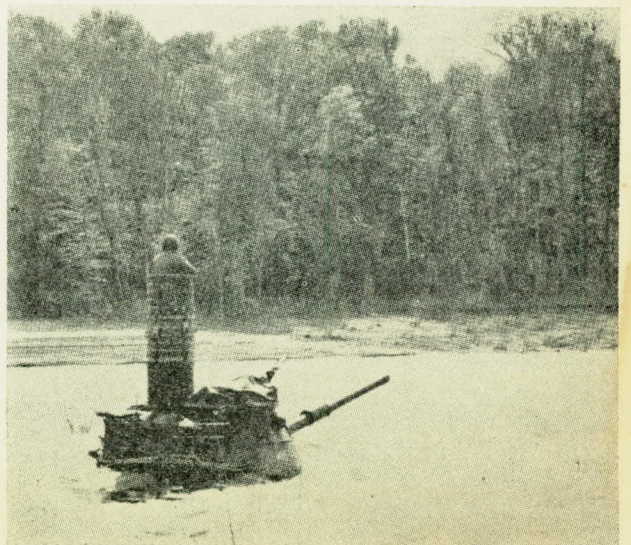
גם הצבא הסובייטי הצליח לסגל את הטנק הבינוני T-54 בן 45 טון (ו„אחיו" המשופר — T=54A) לצליחת מכשולי מים, בנסיעה מתחת לפני המים.

עד כאן הדמיון בין שני הצבאות הגדולים. אך במה שנוגע לצד הטכני קיים שוני רב. השוני הוא במרכיבי ציוד הצליחה, הכולל:

- „שנורקל" (לכניסת אויר) באורך של 4 מ' וקוטר של 15 ס"מ.
 - צנור יציאה — למילוט הצות במקרה שהטנק „נתקע" בעודו מתחת לפני המים. אורך הצנור — 4 מ', קוטר — 60 ס"מ.
 - פריסקופ=תצפית — לנהיגה מתחת לפני המים.
 - ציוד צלילה לאנשי הצות.
 - ציוד לאיטום הטנק בעת הצליחה.
- הטנק הסובייטי אינו נושא את הציוד על גבו כי אם הציוד נישא על משאית.

ההתקן מחולק לשניים — חלק קבוע וחלק מתפרק. החלק הקבוע כולל תוספות או שינויים בטנק, הנעשים, בדרך כלל, בביתה-ההרושת; ואילו החלק המתפרק, הכולל את מגדל הפיקוח, כסוי מכסה הצריח ועוד — מותקן עליידי הצות על שפת מכשול המים או בריחוק של כמה ק"מ משם. ההתקן מוחזק, בדרך קבע, מאחורי הצריח. התקנת הטנק לצליחה אורכת כ-20 דקות. בעת הצליחה נמצא מפקד הטנק בקצהו העליון של מגדל הפיקוח, המותקן על פתח הטען הפתוח, ומנחה את הנהג, שאשנביו סגורים, באמצעות קשר הפנים של הטנק. במקרה הצורך אפשר לסלק את ההתקן תוך שניות אחדות, לאחר הצליחה, עליידי סיבוב הצריח שמאלה וימינה.

הכנת הטנק לקראת צלילה אורכת כ-45 דקות, והיא נערכת מאחרי מחסה במרחק של כ-3 ק"מ ממכשול המים. בעת הכנת הטנק לצליחה מחברים את האנטנה ל„שנורקל", כדי שתהיה אפשרות להפעיל את מכשיר האלחוט מתחת לפני המים.

הנשים המשרתות בחיל, ולהכניס שינויים בתכניות האימונים שלהן.

91% מבין סגני-המשנה שהתגייסו לצבא האמריקאי במשך 1964 היו בוגרי-קולג'. אחוז זה גדול כפלים מאחוז הקצינים בעלי אותה השכלה שהתגייסו ב-1950.

האחוז הכללי של בוגרי-הקולג' בקרב קציני ני הצבא גדל מ-48.9% ב-1954 ל-72.9% ב-1964. בי משך אותה תקופה הוכפל אחוז הקציני גנים בעלי תארים גבוהים יותר והגיע ל-8%.

בעת ובעונה אחת, מרחיבים את אפיקי שריונות הלימוד ל-קצינים בבתי-ספר צבאיים, וזאת על מנת לודא התקדמותם האישית של המשרתים שירות פעיל.

למשל — בפורט ליונוורת, ביה"ס ל"פ"מ של הצבא האמריקאי, הוגדל קיבול הקורס הרגיל, בן תשעה החודשים, מ-546 מקומות ל-640, ובקורס המקוצר, בן ארבעה וחצי חודשים — מ-490 ל-648 מקומות.

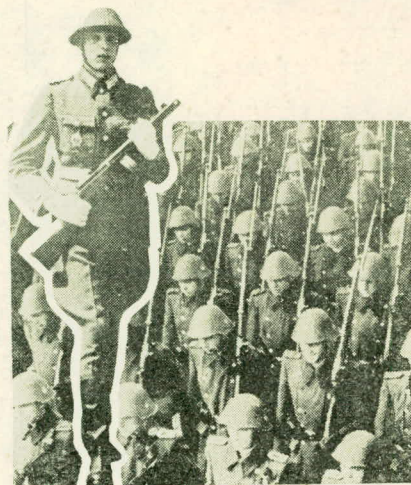
האינטנסיביות של הלימודים בליונוורת משתקפת בכך, שהחניכים לומדים לימודים מאורגנים שש שעות ביום, ולאחר מכן מוטלת עליהם עבודה עצמית רבה של לפחות שלוש שעות. רוב החניכים הם קפיטנים בגיל 35—36; ואילו לפני עשר שנים למדו בליונוורת כמעט רק לויט-קולונלים — שהיו, כמובן, קשישים יותר.

בשלב זה מצויים 12,000 בוגרי ליונוורת בי שירות סדיר בצבא ארה"ב.

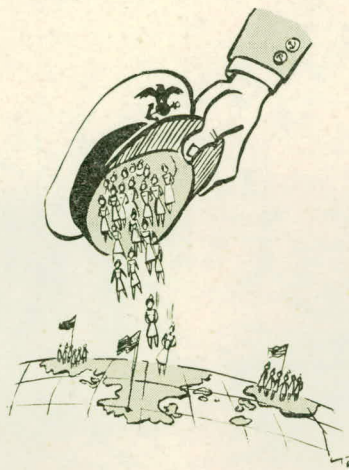

מזה שנים אחדות הונהג בצבאה של סין נוהג לפיו על כל קצין וקצין לשרת חודש אחד בשנה כטוראי באחת היחידות. המטרה — ליכוד בקרב הצבא; ולגבי קצינים בכירים — הקניית ידיעה בלתי-אמצעית ומצוינות על ה"יום-יום" הצבאי של אימונים ושירות, כפי שהנו בהווה. על המתכונן בתצ"ל לום זה — בו משוחח גנרל, "טוראי-זמני" עם טירוניה של היחידה אשר "אימצה" אותו למשך חודש — להחליט קודם-כל מיהו כאן ה"אלוף-טוראי-לחודש".

"ההמשכיות המקיימת במדים ובמסורת — היא מסורת עבר המגיעה אל הרחק מעבר ל"אורמאקט" של היטלר, אל הצבא הפרוסי של תקופת הקיסרות-הגרמנית". למען האמת, יצוין כי ישנו הבדל-מה, ולו זעיר: לגבי הקטנה, שצורתה שונתה במקצת (דומה עתה לזו הסובייטית). וכמובן, תתי-המקלע בעל-ה"תוף" הוא מן ה"משפחה" הפינית-הסובייטית. אך, כמובן, שלא בכל אלה העיקר — מצעדו והופעתו של חייל זה — חייל הנמר נה על צבא שבשמו המלא לא נעדרת כיום אף המלה, "לאומי" — מדברים בעד עצמם.

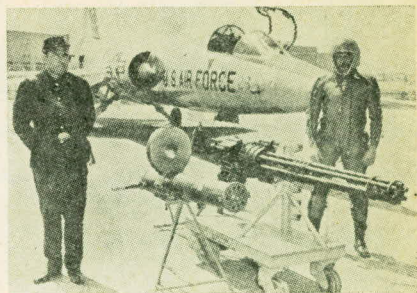

מטה ה"מארינס" של ארה"ב דן עתה בכובד ראש ב-85 המלצות ועדה שהוקמה זה מכבר במטרה לבדוק את אפשרויות השירות של נשים בחיל.

בין ההמלצות. להרבות בגיוס נשים לבסיסי סים שמעבר לים — כמי, למשל, בנציגויות ארה"ב בחו"ל; להרחיב את מספר הבסיסים שאליהם נשלחות נשים — ועוד החלטות ברוח דומה.

כללית — הומלץ לשפר את תנאי חייהן של

זה לעומת זה — המקלע הבינוני, "גאטלינג" שהיה נהוג בארה"ב לפני מאה שנה (משמאל, כשלידו אדם הלוש מדים מתקופת מלחמת האזרחים), למול "אחי" המודרני (שלידו טייס בחליפת-ניסוי) — תותח אוטומטי, "וול-קן" בן 20 מ"מ, המהווה חלק מחימושו של מטוסי-הקרב הסילוני F104, "סטארפיטר". ל"גאטלינג" מערכת קנים מסתובבת, המסור בבת עלי-ידי ארכובה, והכדורים מסופקים לתוכם מן ההתקן דמוי-הסופגיה המורכב מעל לבית-הבלעיה. ל"וולקן", לעומת זאת, עצמת אש הגדולה פי עשר מזו של המקלעים שבמטוסי-הקרב של מלחמת-העולם השנייה, ויש טוענים שהוא המהיר בעולם כיום מבין תותחי-המטיסים.

בתחרות גומלין בקליעה, שהתקיימה בעוד, נבחרה צבאית-בריטית על נבחרת ה"צבא האתיופ" בשעור 1254:1159, וכתה ב"פסל הכסף, שבו החזיקו האתיופים מאז נצחונם הביתי על הבריטים באפריל 1963.

הבריטים היכחו עליונות מוכרעת ברובה ועיר ובאקדה, אולם ברובה-השירות היה המאבק כמעט שקול, ונראה שאת נצחונם בהפרש נקודות קטן של הבריטים יש ליחס, במידה לא מעטה, לרוח העזה שנשבה בשדה-המטווחים, שהאתיופים לא היו מורגלים בה.

ירחון-קצינים צרפתי פירסם זה לא כבר, במסגרת מאמר יסודי על מהותן ומגמותיהן של "שתי הגרמניות" ושל צבאותיהן, תצלום שנועד לאפיין את צבא גרמניה-המזרחית, ולדעת הירחון יש בו מן המאלף. את ה"מור-סרהשכל" של התצלום סיכמה הכתובת: —

צקלון

לקט תרגומים

התוכן

מבצעי מסוקים חמושים	— מאת קפ' צ'ארלס ט. אוסטיק	עמ' ב'
הגנת מוצב	— מאת לויט' נגוין קים טואן	עמ' ד'

מקורות ומחברים (הערות והארות לקורא)

מבצעי מסוקים חמושים מאת קפ' צ'ארלס ט. אוסטיק

בראשית היה כלי-התנועה האווירי — שמובר-שמו ביונית הוא, בערך, "בורג-מוכנף", או, אולי, ביתר-דיוק, "כנף-הבורג" או "כנף-לולינית"; כלומר — ההליקופטר (הרוסים קוראים לו פשוט: "סביכנף"). אחר-כך החלו גם מחמשים אותו. ואז נסתמנה ההסתעפות: לסיור מוגן; לתקיפת אויב (שעל הקרקע); לליווי מסוקי-תובלה. לכל אלה צריכים היו להקבע במושך-הזמן גם דפוסי-פעולה: והשם המלומד לאלה הוא טקטיקה. אחת המעלות שבסקירה הנוספת בענין מסוקים חמושים הניתנת הפעם (ראה בקודמות ב"מערכות" קמ"ד, ובכן בצקלון, קס"א) היא כי מוצגים בה כמה מכלליה של טקטיקה זו — בסוגית הליווי — ואחדים מן המרשמים מדגימים כללים אלה הדגמה ברורה. היות ותיאום הפעולות של מסוקים מזה וגייסות מזה הוא, "לחם-החוק" לרבים מן היועצים-הצבאיים האמריקאיים המסור פחים לצבא ויאט-נאם — ורבים-רבים מן הללו באים משורות חיל-הרגלים — מובן למדי מדוע סקירה עניינית וקצרה זו נשאבה על-ידי "צקלון" דוקא מבטאונו של חיל-הרגלים האמריקאי; בטאון אשר כפי שהנו כן שמו: "חיל-הרגלים" (Infantry).

פואוק-צ'או: הגנת מוצב מאת לויט' נגוין קים טואן

כותב סקירה זו, על "שני צדי-הגבעה" בפרשת ההתקפה — וההגנה — על אחד המוצבים שברשת הנרחבת, הפרושה על פני דרום ויאט-נאם הוא קצין זוטרי, מן הסגל המשמש בבית-הספר לפיקוד-ומטה של צבא ויאט-נאם; ועבודתו התבססה על מקורות (ואופני-ראיה) השאובים משני הצדדים. אך פירסומה לא בא, בעיקר, להדגמת מצבי-הדברים כיום במלחמת ויאט-נאם. זהו תיאור, מלפני שנתיים בדיוק, של אחת ההתקפות; וקשה לקבוע אם ההתקפה, ומהלכה, היו כה אופייניים לויאט-קונג. אפילו בעל-הסקירה עצמו, בציינו רמה לא-גבוהה של יעילות-לחימה אצל התוקפים, נוקט לשון "אצל כוחות ויאט-קונג שהיו אז (1962) בנמצא בדרום ויאט-נאם". אמנם, רוב ההתנפלויות על מוצבים כאלה לא הצליחו (על הללו אין אנו כמעט שומעים בעתונות — שהרי "אין הן בגדר חדשות-לעתון"). אך היו שהצליחו; ורובן אף מתנהגות, כנראה, באורח מושכל יותר — ובפחות אבידות. אולם ענינה של סקירה זו רב בכך, שהיא מעמידה אותנו על כמה בעיות עיקריות של לוחמה משונה זו — בצד ה"מגן" (צבא דרום ויאט-נאם, ובעלי-בריתו שבאוקלוסיה) ו"התוקף" (הויאט-קונג, ומסייעיו הרבים) גם-יחד. מתוארת כאן רק אפיוודה אחת; ומילא אינה מוצגת הבחינה הרחבה יותר, אף של סוגית "הגנת מוצבים" עצמה: כיצד לעשות תופעה סטאטית זו — רשת של מוצבים — גם לגורם-מלחמה דינמי? כיצד לשלבה — מצד אחד, בפעולה הניידת והיזומה ומצד אחר — במלחמה על נפש האיכלוסיה, ותמיכתה? אמנם, דבר אחרון זה מוצא לו ביטוי, הצינרמה, בחלקה האחרון, המסכם, של הסקירה. אך שיקולי-היסוד בהגנת מוצבים בפני אויב מקומי-מחתרתי" (אף כי בעל ארגון "סדיר" למדי) מוצגים בסקירה בבהירות ובאופן מאלף; ולא-מעטים ביניהם חלים על כל הגנה על עמדה-קבועה על-ידי יחידת-רגלים לא-גדולה. הסקירה התגלגלה והגיעה אלינו דרך צינור פרסום אמריקאי ("האינפנטרי", של בית-הספר-לרגלים); אך מקור הסקירה הוא בטאונו של ביה"ס לפרו"מ של דרום ויאט-נאם, "ההשקפה הצבאית הויאט-נאמית" ("Vietnamese Military Review").

מבצעי מסוקים חמושים

מאת קבימן

צ'ארלס מ. אוסטיק

הוא התקן הידרואולי-חשמלי גמיש. אפשר להסיט את המקלעים להגבהה ($+9^{\circ}$), להנמכה (-66°) או לציוד (12°) כלפי פנים, 70° כלפי חוץ). מערכת מקלעים גמישה זו עשויה לירות 2200 כדורים במוצע לדקה.

נוסף על המערכת הנ"ל, נקבעה מערכת רקטות ברבים מן המסוקים החמושים. ביחידה הראשונה של מסוקים חמושים, יחידת "מסוקי-התובלה-הטקטית" בויאט-נאם, נקבעו 16 רקטות בנות 2.75 אינץש בכל אחד מן המסוקים החמושים. הרקטות נקבעות בארבעה צמדים מעל לכל זוג-מקלעים. לאחר התקנתן מתאימים את ציר הרקטה עם ציר כונות המקלע, כדי שאפשר יהיה להשתמש במקלע כ"רובה איכון". כאשר צרור מקלע פוגע במטרה, משוגרות הרקטות בדיוק קטלני.

כיום נמצא במסוקים חמושים מערכות נשק שונות. תיאור כללי של כל המערכות הללו עלול להיות מורכב מדי, אבל למערכת המקלעים עם הרקטות, שתוארה לעיל, ישנם קוים האופיניים למרבית מערכות הנשק. אורח הפעלתם של המסוקים החמושים הללו במבצעים-נגד-גריליה נמצא בפיתוח על-ידי היחידות הקרביות בויאט-נאם. אחדות מן המשימות של המסוק החמוש הן: סיור הדרך, סיור-האזור (לעתים קרובות סיור-אליס), אבטחת מטס של מסוקים נושאי-גייסות, אבטחת אזור הנחיתה וסיוע-אש לכוחות יבילי-אוויר. מבצע "יבילי-מסוקים" עשוי לשלב בחובו את כל המשימות הללו, או חלק מהן.

סקטיקה

ארבעת השלבים העיקריים של מבצעים יבילי-אוויר הם: תכנון, הערכות, תנועה והסתערות. על-ידי עיקוב אחר שלושת השלבים האחרונים של המבצע אפשר לראות חלק מן השימושים של המסוק החמוש. שעה שהמסוקים נושאי-הגייסות קרבים ובאים אל אזור ההטענה, טסים באגפיהם מסוקים חמושים. כלי-הטיס

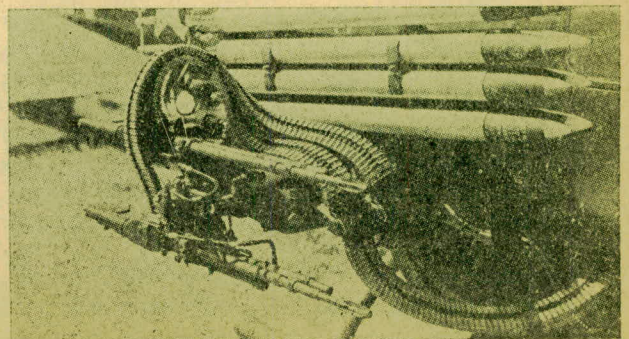
כשנים האחרונות נטלה על עצמה הזרוע האווירית של צבא-היבשה בארה"ב כמה תפקידים חדשים. אחד התפקידים הללו הוא הגנה על מבצעים יבילי-אוויר באמצעות מסוקים חמושים. נוכחותו של המסוק החמוש העמידה כמה אמצעים נוספים לרשותו של מפקד הרגלים. עם אלה נמנים כיום:

- ◆ סיור הדרך
- ◆ אבטחת המוסע
- ◆ אבטחת אזור הנחיתה
- ◆ סיור אזור הנחיתה
- ◆ סיוע-אש
- ◆ ממסר-אלחוט
- ◆ פינוי נפגעים

חימוש

חימושו הבסיסי של המסוק החמוש הוא מערכת בת ארבעה מקלעים בני 7.62 מ"מ (XM6E3). מערכת זו הנה תת-מכלל של המסוקים מדגם UH-1B ו-UH-1D. ארבעה מקלעים מדגם M-60 קבועים בצמדים לשני צדי המסוק, כן המקלעים

מערכת XM6E3, הכוללת צמד מקלעים ו-8 רקטות מכל צד של המסוק

המטרה. אחרי־כך אפשר להתאים את האש לצרכי הקרב. הלחימה בויאט־נאם הוכיחה כי אפשר להנחית אש זו אף עד למרחק 30 מטרים לפני הכוחות המתקדמים.

בשעת ההתקפה, יכול המפקד להשתמש בליווי החמוש שלו למשימות אחרות. אפשר להמשיך בסיוור האזור, אפשר לגלות מראש התקפות־נגד ולסכלן. ממסר־אלחוטי ב־במקום אפשרי בכל אחד מן המסוקים החמושים המרחפים מעל; וכך, במקרה הצורך, אפשר לבצע פינוי נפגעים־ללא־דיחוי באמצעות מסוק אחד או גף מסוקים.

כאשר מלוים את המבצע „בייל־המסוקים” חמשה מסוקים חמושים בעלי מערכת־XM6E3 ורקטות, יעמדו לרשותו של המפקד שעל הקרקע כלי־הנשק דלהלן:

- 20 מקלעים בני 7.62 מ"מ (M-60), שלכל אחד מהם 1,500 כדורים;
- 80 רקטות בנות 2.75 אינש; ו
- 10 כלי נשק קלים (בדרך כלל רובים M-14), היורים בזוגות מדלתותיו של כל מסוק.

השימוש בעצמת־האש של המסוק החמוש ובניידותו מוגבל אך ורק על־ידי דמינון של המפקד שעל הקרקע.

**

אך איולת תהא זה, שלא להצביע על המגבלות שבמסוק החמוש, המופעל במבצע יביל־אוויר. הדלק של המסוק החמוש הנוכחי — UH-1B — מספיק רק לטיסה של שעתיים. טוח זה מגביל את משך שהותו של המסוק מעל למטרה, אם נדרש מן המסוקים זמן רב כדי להגיע אליה. מיכל דלק נוסף, המוסיף 40 דקות לטוח של המסוק, מקצץ בכמות התחמושת שלו.

המסוק החמוש הוסיף עצמת־אש לניידותו של מבצע יביל־אוויר. עצמת־אש זו עומדת לרשותו של המפקד בכל שלבי הסתערוותו. זוהי אש מיידית, קרובה, קטל־נית ומדויקת. כאשר יוצאים הגייסות את מסוקיהם, מרחפת מעליהם ועומדת לשירותם עצמת־אש היכולה להשפיע בנקל על הצלחה בקרב.

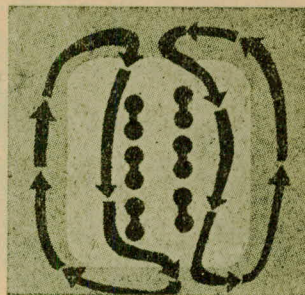

החמושים יספקו אבטחה מקומית בשעת נחיתתם של נושאי־הגייסות (ציור 1). בעת עלית החיילים למסוקים, מבצעים אותם מסוקים חמושים את אבטחת האזור ואת הסיוורים הדרושים ב־שטח. אם עלית החיילים למסוקים נמשכת זמן רב מדי, יכולים המסוקים החמור־שים לנחות ולהיערך היק־פית, לאבטחת אזור ההטענה (ציור 2).

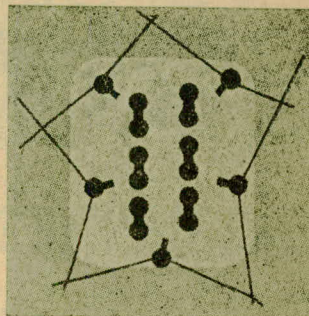
ממש לפני המראתם של נושאי־הגייסות, ימריאו ה־מסוקים החמושים מאזור ההטענה, או יעתיקו את נתיב סיוורם ויאבטחו את נתיב הטיסה של המבנה. עשויה „לחבוך” את פני הקרקע או להעשות בגובה. בכל מקרה, יגנו על האגפים מסוקים חמושים, שיטוסו באותה מהירות בה יטוסו נושאי הגייסות (ציור 3). אם הנתיב עובר מעל לעמ־דוּת אויב, או בסמוך להן, כדאי לרתק אותן באש, כדי לחפות על המבנה של נוש־אי־הגייסות. כמו כן, אפשר לירות בעמדות אויב ידועות או משוערות, כדי להטעות את האויב באשר לנתיב האמתי אל אזור הנחיתה. כאשר כבר נראה אזור הנ־חיתה, יעברו המסוקים הח־

מושים לפני נושאי־הגייסות. אם תוכנן סיוע התקפי או הנחתה ארטילרית לפני הנחיתה, יקדימו המסוקים החמושים את נושאי־הגייסות בשניות מעטות בלבד. אזי יוקף אזור הנחיתה על־ידי המסוקים, אשר ירתקו אותו באש. אם לא נקבעו גיחות התקפיות או הנחתות ארטילריות לפני הנחיתה, יקדימו המסוקים החמושים את נושאי־הגייסות בדקות אחדות, כדי להנחית מכת־אש על אזור־הנחיתה או לסיירו. בכל מקרה, יאובטח אזור הנחיתה לפני נחיתת הגייסות מן המסוקים. עם יציאת החיילים מן המסוקים, ממטירים המסוקים החמושים אש מסביב לאזור הנחיתה. אש מרתקת זו עשויה להעניק למפקד שעל הקרקע דקות אחדות לארגון הסתערוותו. אם נוצר מגע מידי עם האויב, יכול המפקד לדרוש סיוע־התקפי מן המסוקים החמושים. בהשתמשו במכשיר הקשר שלו, הוא יכול לדבר עם מפקד המסוקים החמושים ולהנחותו אל

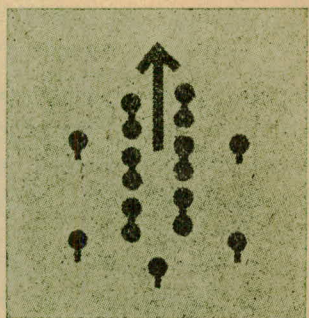
- ← נתיב המסוקים החמושים
- מסוק חמוש
- מסוק נושא גייסות

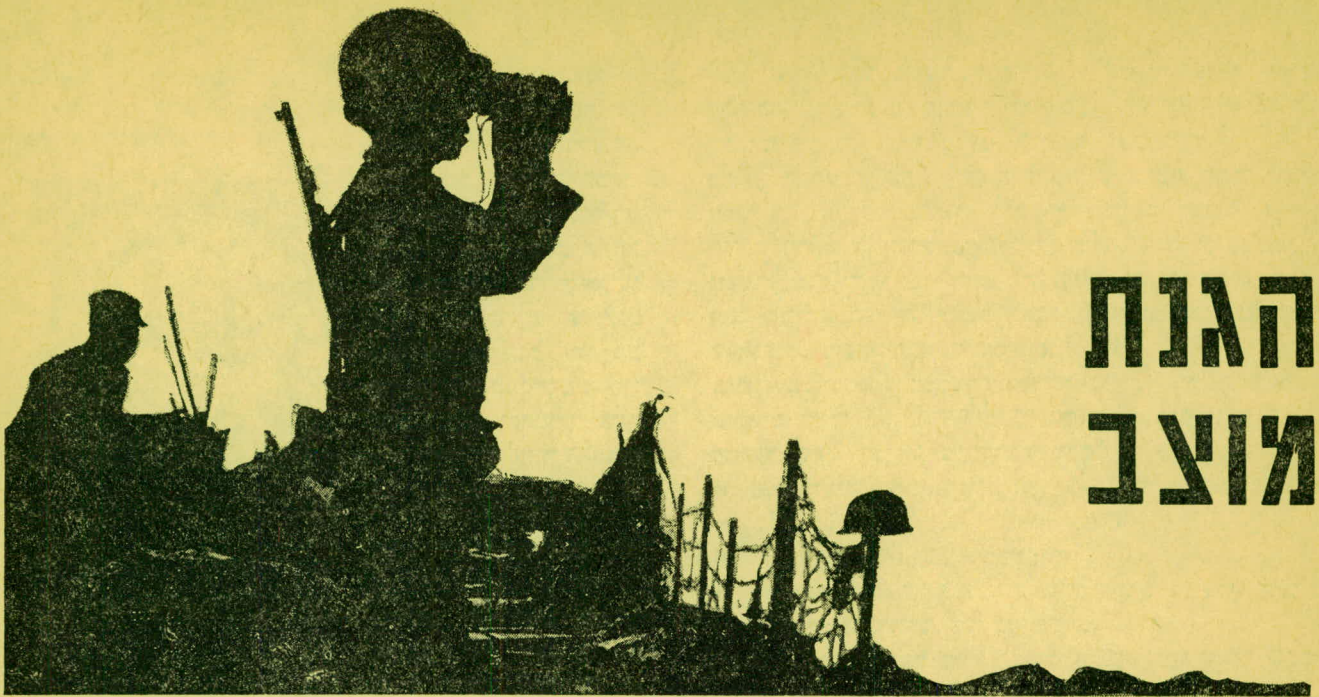
ציור 1

ציור 2

ציור 3

הגנת מוצב

סיפורו של לויט' נגו'יאן קים טואן מצבא דרום ויאט'נאם

חאור המוצב בפואוק-צ'או

המוצב בפואוק-צ'או הוקם בראש גבעה, בריחוק 50 ק"מ ממחוז טאמקי שבחבל קואנג-טיין. דרכי-גישה רבות הובילו אל המוצב — חלקן שקועות וחלקן רמות. בריחוק 200 מ' מהמוצב השתרעו יער עבות ושדות-אורז.

מערכת-ההגנה של המוצב היתה מורכבת משבע מחפורות לבנים או עפר, המחוברות בתעלות-קשר. גדר תיל-דוקרני נמתחה סביב למוצב ולמחפורות. העמדה העיקרית היתה מורכבת משלוש מחפורות שיצרו משולש. אורך כל אחת מצלעותיו — מאה מטרים. גובה מחפורות אלה מעל פני הקרקע לא עלה על שלשה מטרים. הותקנו שדות-מוקשים רבים; כמרכן הונחו סביב למוצב מלכודות-פתאים ומוקשי "קליימור".

לבד מכלי-הנשק האורגניים, כגון מקלעים קלים, "בראונינג", תת-מקלעים, "תומפסון", מקלעים בינוניים ומרגמות בנות 60 מ"מ ו-81 מ"מ, נסתייע המוצב גם באש ארטילרית מכלים בני 105 מ"מ ו-155 מ"מ. סיוע זה הוגש, בשעת הצורך, לפי דרישתו של מפקד המוצב.

הכוחות היריבים

כוחות חיל-המוצב:

- פלוגת רובאים אחת מהצבא הסדיר.
- מחלקה אחת מן ה"משמרה-האזרחי".
- כיתה אחת מ"כוח ההגנה-העצמית".
- סיוע:

(1) תותחים בני 105 מ"מ במוצב שכן בריחוק 8 ק"מ מפואוק-צ'או.

ניתוח אוביקטיבי של מרבית התקפות הויאט-קונג על מוצבינו המבוצרים מצביע על העובדה המדהימה, שהם עדיין פועלים לפי הלקח שהופק מנצחונותיהם במלחמה נגד הצרפתים.

ברם, להוציא מקרים נדירים אחדים, ממדיהן של כמעט כל פשיטות הויאט-קונג על מוצבינו המבוצרים בדרום ויאט-נאם, עצמת-האש שלהן והכוח שהופעל בהן — היו קטנים בהרבה מאלה של הפשיטות שבוצעו על המוצבים הצרפתיים בלה-חא, בקאס-לי ובשדה-התעופה באך-מאי שבצפון.

הערכת המצב של הויאט-קונג

מה היו הגורמים אותם שקלו הויאט-קונג בתכנם את הפשיטה על המוצב בפואוק-צ'או?

הכל נראה נוח בעיני הויאט-קונג. המוצב בפואוק-צ'או הוקם זה מקרוב. לוחמי הגרילה סברו כי ביצוריה-שדה שבו לא היו חזקים די-הצורך. הם נהנו מעדיפות מספרית (בשיעור 20 ל-1) על חיילי-הממשלה שהחזיקו במוצב. כל כוח שהוא מצבא הרפובליקה של ויאט-נאם שנועד לסייע למוצב בפואוק-צ'או צריך היה לעבור בדרך הרת-סכנות. כוח הויאט-קונג שהשתתף במבצע-יפשיטה אלה היה מפעיל מספר ניכר של כלי-נשק קלים וכבדים, מכל הסוגים. לפי הערכת הויאט-קונג, היתה רוחם של חיילי המוצב ירודה מאוד. כמו כן, היו מגיני המוצב, בהשוואה לויאט-קונג, מחוסרי-נסיון, ולוחמי הגרילה ציפו שימלטו על נפשם ברגע בו יותקף המוצב.

ברם, פשיטת הויאט-קונג על פואוק-צ'או נחלה כשלון חרוץ. להלן, נשתדל לנתח את הפשיטה על פואוק-צ'או, בהתבסס על נתונים אוביקטיביים, הלקוחים ממסמכים שונים, מתכניות-הגנה, מדוחות ומפקודות-מבצע, שהוצאו על-ידי שני הצדדים היריבים.

בשעה 0100. בקירוב, ב־25 בנובמבר, הודיעו אנשיה של מחפורת מס' 4 (ציור 1), כי שמעו נביחת כלבים מצד מזרח. כל אנשי המוצב הועמדו במצב הכן, ופצצות-תאורה נורו כדי להקל על התצפית.

מהלך הכניסה

בשעה 0315 פתחו אנשי הוואט־קונג באש מרגמות בנות 60 מ"מ ו־81 מ"מ על המוצב. אש זו לא הפתיעה, שכן מדי פעם נורתה אש מרגמות על המוצב.

בשעה 0330 פוצצו אנשי הוואט־קונג מוקש בפינה הדרום־מזרחית של המוצב (כיוון המאמץ העיקרי של הוואט־קונג). אנשי המוצב הניחו מוקש זה בריחוק 50 מ' מתחומי המוצב. כוח הוואט־קונג כיון את עצמת־האש של כלי־נשקו מכל הסוגים אל הביצורים, והחל בהסתערות.

מרגמותינו בנות 60 המ"מ ו־81 המ"מ ירו פצצות־תאורה. הארטילריה שלנו בת 105 המ"מ, שהועקה באמצעות האלחוט, סייעה בידינו בירית פגזי־תאורה. החיילים שבמוצב ראו חיילי וואט־קונג רבים מספור, שנעו קדימה כנחיל־ארבה, בכיוון המאמץ העיקרי שלהם כנגד צדו הדרום־מזרחי של המוצב.

עצמת־האש של הוואט־קונג היתה חזקה מאוד. אולם האויב לא הפעיל את מרגמותיו בנות 60 המ"מ ו־81 המ"מ נגד הביצורים שלפני כוחות המאמץ העיקרי שלו.

כוחות חיל־המצב הפעילו כלי־נשק מכל הסוגים — נשק אישי, מקלעים־קלים, תת־מקלעים, מקלעים בינוניים ומרגמות — ושטפו באש מדויקת את כל גלייה־הסתערות של הוואט־קונג. כוח הגריליה סבל אבידות כבדות. גלייה־הסתערות אחדים נבלמו ממש אצל הגדר שהקיפה את המוצב. הודות לעמדות־אש שנבחרו־מראש, כיסו המקלעים הקלים והבינוניים באופן יעיל את כל דרכי־הגישה העיקריות. החיילים שבמוצב נעו לאורך תעלות הקשר, והתרכזו במהירות באותן נקודות שהיו נתונות בלחץ החזק ביותר של האויב.

בעת ובעונה אחת, לפי דרישתו של מפקד המוצב, הנחיתו ההוביצרים בני 105 המ"מ ו־155 המ"מ אש כבדה על גליי־ההסתערות של האויב ועל עתודותיו. כמה מטחי־ארטילריה טווחו במדויק והתפוצצו על המטרות בריחוק 40 עד 50 מ' מן המוצב. תותחי ה־105 מ"מ ירו 113 פגזים (כולל 13 פגזי־תאורה), ואילו תותחי ה־155 מ"מ — 97 פגזים. אש הארטילריה טווחה כולה מראש. יתרה מזאת, ברגע בו נפתחה ההתקפה, התקשר מפקד המוצב באלחוט עם הארטילריה וטיוח את אש תותחי 105 המ"מ על גלייה־הסתערות של הוואט־קונג; אש הארטילריה ניפצה אותם כליל. בהתקפת המאמץ העיקרי לא הוסב נזק ניכר לביצורים או לכוחותינו, הגם שאנשי הוואט־קונג קרבו לכדי 80 מ' מן המחפורות שלנו, ופתחו באש מטוח קצר זה.

אש הנשק־הקל של הוואט־קונג נמשכה עד שעה 0415, ואז פסקה. אנו המשכנו לירות בכלי־נשקנו מן המוצב, וקיבלנו סיוע ארטילרי עד שעה 0600, כדי למנוע את אנשי הוואט־קונג מחזור ומאסוף את כלי־נשקם ואת נפגעייהם (אנשי הוואט־קונג היו עושים זאת, לעתים קרובות, בסיומה של התקפה. בתנאים נוחים של מזג־אוויר ופני־קרקע עשויים היו לוחמי־הגריליה לקרוב לכדי 200 מ' בלי שנבחין בהם).

(2) תותחים בני 155 מ"מ במוצב שכן בריחוק 5 ק"מ מפואוק־צ'או.

כוחות הוואט־קונג:

א. 2 גדודי־רגלים (ה־60 וה־70) מהכוח הסדיר.

ב. 9 יחידות מרחביות וגריליה.

ג. צות־הבלה.

ד. מחלקת מודיעין.

ה. עצמת־האש של הוואט־קונג:

(1) כלי־הנשק האורגניים של היחידות הנ"ל.

(2) שלשה תותחי־לא־רתע בני 57 מ"מ.

(3) שלוש מרגמות בנות 60 מ"מ.

(4) שלוש מרגמות בנות 81 מ"מ.

(5) שלשה מקלעים בינוניים.

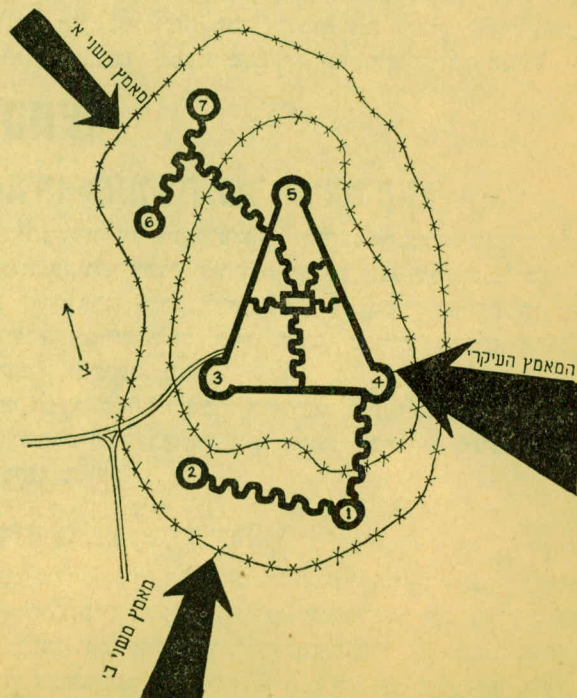
(6) 100 ק"ג חומרי־נפץ, 16 מטעני־צינור וחומרי־נפץ פלסטיים.

בחיל־רגלים היתה לכוח הוואט־קונג עדיפות מספרית על חיל־המצב. היחס היה 20 או 30 ל־1. לאנשי הוואט־קונג היתה עדיפות מוחלטת על חיל־המצב בתותחים־לא־רתע, במרגמות (פי שלשה) ובמקלעים (פי שנים).

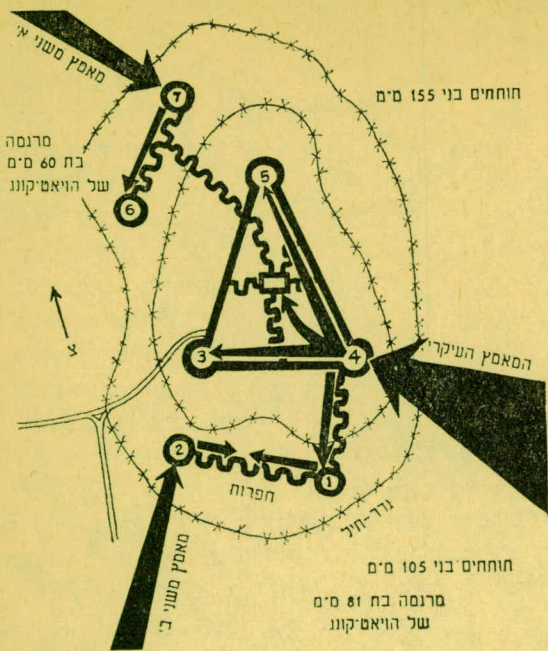
המצב לפני הכניסה

ב־6 בנובמבר הודיעו לכל המוצבים כי צפויה התקפת וואט־קונג באזור זה. המודיעין הגדודי העריך, כי הוואט־קונג יתקיפו את פואוק־צ'או בעצמה של גדוד אחד, בקירוב, ב־24 או ב־25 בנובמבר. ידיעה זו נמסרה מיד למוצב בפואוק־צ'או, וננקטו צעדים ליצור עתודת־תספוקת במוצב.

מפקד המוצב ידע, שמספר אנשים יצאו מאחדים מן הכפרים הסמוכים, ולכן העריך כי אנשי הוואט־קונג עלולים להתקיף בלילה. לפיכך, תיגבר ושיפר את מערכות האבטחה והתצפית שלו.

ציור 1 — המוצב בפואוק־צ'או

ציור 3 הפשיטה על פואוק'צ'או

המאמץ המשני א' היה צריך לכבוש את מחפורת מס' 7 ולהתקדם בכיוון דרום-מערב כדי לכתר ולנתק את כוחות חיל-המצב.

המאמץ המשני ב' היה צריך להתפרס אל מול מחפורת מס' 1 ו-2 כדי לכבשן ולהתחבר עם המאמץ העיקרי. יתרה מזו, אנשי הוואט'קונג לא שכחו להקים שני בסיסי-אש. מרגמה אחת בת 81 מ"מ, שמוקמה בריחוק 500 מ' מדרום-מזרח למוצב, ומרגמה אחת בת 60 מ"מ — 200 מ' מצפון למחפורת מס' 6 — נועדו לסייע באש להתקפה. על כוח אחד הוטל להנחית אש נגד-סוללתית ממרגמות על הארטילריה שלנו; ועל כוח אחר הוטל לחסום את „שרידי" חיל-המצב בפואוק'צ'או, כדי למנוע מהם את אפשרות צליחת הנהר.

לקחים

נקודות התורפה של הוואט'קונג

אחר הפשיטה על פואוק'צ'או — הודות למסמכים שנפלו שלל, לרבות פקודות-מבצע ליחידות הוואט'קונג שהשתתפו בפשיטה — קיבלנו מושג ברור למדי על מספר נקודות תורפה, מגרעות ופגמים אצל הוואט'קונג, במיוחד בתחום התכנון וההכנות להתקפה.

כדאי לציין, שאחת הסיבות החשובות ביותר לתבוסה הטראגית של הוואט'קונג בפואוק'צ'או היתה הערכתם המוטעית של עצמתנו במוצב.

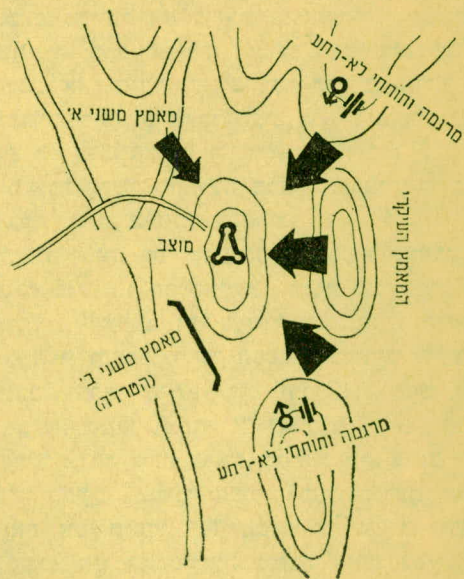
הערכה מוטעית של עצמתנו

אולי בגלל אורח הסתם מסקנות של הוואט'קונג, המושפע ממטריאליזם דיאלקטי, העריכו מפקדי-הגנרליה הערכתית את כוחם ואת עדיפות האש שלהם (20 ל-1), ומשום כך לא שקלו בכובד-ראש את יכולתם ואת כושרם הקרבי של כוחות חיל-המצב.

לפי התפתחות הקרב, ולפי המסמכים השונים ופקודות-המבצע של הוואט'קונג שנתפסו, היתה הפשיטה על המוצב בפואוק'צ'או רבת עצמה ומושגת על כוח רב ולא על הטעיה. מטרתם של לוחמי-הגנרליה היתה להטיל לקרב את כל כוחותיהם ולהפעיל את עדיפות-האש ואת טקטיקת „גלי-ההסתערות" שלהם, כדי לשטוף את המוצב בפואוק'צ'או תוך פרק זמן קצר. משום כך לא נתנו התוקפים את דעתם לטקטיקה השכיחה של הוואט'קונג, לפיה יש „להתקיף מוצב ולשים מארב לתגבורות". אנשי הוואט'קונג סברו, אולי, כי בידודו של המוצב והסכנה שבדרך אותה תיאלץ התגבורת לעבור יבטיחו להם נצחון בקרב, קודם שיגיעו כוחות אחרים. אנשי הוואט'קונג כבר הרסו גשר בדרך, אותה עשויה היתה התגבורת לעבור, כדי לעכב זמנית את תנועתה.

טקטיקה התקפית

בתכנונה של ההתקפה הזאת, ובהוצאתה אל הפועל, יישמו אנשי הוואט'קונג את הטקטיקה הקלאסית של „מאמץ עיקרי ושנים משניים". אם נשווה פשיטה טיפוסית (ציור 2) לתכנית זו של תמרון וארגון-כוחות (ציור 3), נבחין כי הסגל הפיקודי של הוואט'קונג בדרום וואט'נאם לא הצטיין בכושר-המצאה, וגמישותו לגבי מצבים טקטיים מתחלפים היתה דלה מאוד. למעשה, נעשו כל ההכנות הנחוצות, והובאו בחשבון כל האפשרויות — להוציא את אפשרות תבוסתם.

ציור 2 — סכימה של פשיטה

בתכניתם של אנשי הוואט'קונג היה לתקוף את המוצב בשלשה ראשים. המאמץ העיקרי היה צריך לתקוף בצדו הדרום-מזרחי של המוצב. הוא חולק לשני כוחות-הלם ולצוות-חבלה (עם מוקש ומטעני-צינור), במגמה לכבוש במהירות את מחפורת מס' 4 ולהשתמש בה כעמדת-מוצא. אחר-כך היה עליהם לטהר את התעלות המוליכות אל המחפורת מס' 3 ו-5, אל מפקדת המוצב ואל מרכז-הקשר. לאחר כיבושם של היעדים הללו, היה עליהם להתחבר עם המאמץ המשני ב' במחפורת מס' 2.

למעשה, פרצו אנשי הוואטקונג, בשוגג, אחד מן המוקשים שלנו — לכן נאלצו לפתוח בהתקפה, הגם שטרם פולסו דרכי-הגישה הנחוצות. רשלנות זו הקטינה בעליל את הסיכויים של הוואטקונג להצליח בהתקפה.

אי קיום היזמה

לא זו בלבד שאנשי הוואטקונג שגו בהערכת עצמתנו בתכנון ההתקפה, אלא שגם היחס בין דרגי הפיקוד השונים היה בלתי-יעיל ונוקשה יתר-על-המידה, והכוחות המתקפים לא תואמו כראוי.

כאשר נבלם המאמץ העיקרי של האויב על-ידי אש הארטילריה והנשק-הקל שלנו, לא יכלו מפקדיו לארגן-מחדש את כוחותיהם. ההתנגדות החזקה של כוחותינו מנעה מהאויב קיום נאות של תנופת ההתקפה. מפקדי הוואטקונג איבדו את עשתונותיהם. לא נעשו נסיונות נוספים כלשהם לשנות את כיוון המאמץ העיקרי או להטיל את העתודות לקרב, כדי לקיים את תנופת ההתקפה.

תאומה של האש-המסייעת היה גרוע

המרגמות של המסתערים לא הצליחו למלא את המשימה שהוטלה עליהן. היריות לא היו מדויקות, ופצצות הוטלו על אחדים מהכפרים השוכנים למרגלות גבעה, הרחק מעמדות הארטילריה שלנו.

תאומה של אש כלי-הנשק האחרים היה גרוע עוד יותר. כוח-רובאים אחד של הוואטקונג, שנכלל במאמץ העיקרי, הביא עמו שני תותח-לא-רתע בני 57 מ"מ וקרב אל עמדה בה היה מוצב מק"ב. אנשי הוואטקונג ירו ממרחק 75 מ' על העמדה, אך המק"ב שלנו לא נפגע. בהמשך הקרב ניטשו שני התותחנים-לא-רתע הללו ומק"ב אחד בדרכי-הגישה של המאמץ העיקרי של הוואטקונג.

בגלל סיוע-האש הבלתי-יעיל, לא יכלו הרגלים של האויב לפרוץ פרצה בביצורינו. היתה זו הפתעה גדולה לדידם.

כושר קרבי ירוד

מכאן אפשר גם להסיק, כי כושרו הקרבי של הכוח התוקף של הוואטקונג היה ירוד. אפשר היה למחול לו על מגרעת זו, אילו היה הכוח התוקף מורכב מלוחמי-גריליה בלתי סדירים.

לוחמי וואטקונג

בפקודת-המבצע של הוואטקונג, נאמר בסעיף הדן ברוח-הגייסות של האויב: „השפעתם של השגינו המדיניים והצב-איים ופעילות ההטרדה שמנהלים כוחות-הגריליה שלנו, ערערו את רוחו של האויב. בשורות הצבא הסדיר של האויב ישנם מגויסי-חובה רבים, שאינם מאומנים כיאות להגנתה של נקודה-בצורה. המוראל של המשמר-האזרחי ירוד, וגייסות-ההגנה העצמית יראים את המות. בהיותו נתון ברוח מעין זו, ודאי יטוש האויב את המוצב כאשר נתקף אותו“.

הוואטקונג האמינו כי הערכה זו תחשל את הבטחון בנצחון הסופי בלב גייסותיהם. אולם ברגע בו נתקלו בהתנגדות איתנה ונמרצת מצד כוחות חיל-המצב, וכאשר גלי-ההסתערות נבלמו כולם, נוכחו אנשי הוואטקונג לדעת כי קיים הבדל של ממש בין ההסברה ובין המציאות. היה עליהם לשלם מחיר יקר מאוד בשל הערכתם הבלתי-מציאותית.

את יכולת-הסיוע שלנו העריכו אנשי הוואטקונג במלים דלהלן: „הארטילריה של כוחות-הממשלה לא תוכל להשפיע השפעה של-ממש על הפעולה של הוואטקונג“.

לאחר בדיקת החללים שנשארו בשדה-הקרב, העריכו המומחים שלנו כי כ-50 אחוזים מאבידות הוואטקונג נגרמו על-ידי הארטילריה.

העדר הכתעה

נקודת-תורפה אחרת של הוואטקונג היתה — העדר-הפתעה, אחד מעקרונות-היסוד של פשיטה.

קיום הסודיות לא היה שלם. אנשי הוואטקונג לא השכילו להסוות לגמרי את הופעתם של הכוחות התוקפים באזור ההתקפה. אפשר שלוחמי-הגריליה עשו מספר משגים בעת הבאת הכוחות לשטח-הכינוס, או בשלב-ההכנה, שעה שכוח-הגריליה ערך חזרות על אופן ההתקפה על מוצב. פעולות אלה סיפקו ידיעות רבות-ערך לסוכנים שלנו.

הוואטקונג לא שלמו בככריים

אנשי הוואטקונג לא הצליחו לגייס את מלוא סיועם של הכפריים החיים בקרבת המוצב. בהערכת הוואטקונג הוזכרה מגרעת זו: „בין התושבים המקומיים ישנם אנשים רבים המשתפים פעולה עם האויב“. יתרה מזו, ב-24 בנובמבר הניחו אנשי הוואטקונג לכמה אנשים לעזוב את כפריהם. עובדה זו סיפקה, בעקיפין, למפקד המוצב בפואוק-צ'או כמה סימנים, שהעידו על פשיטה ממשמשת ובאה, העלולה להתבצע בלילה. עקרון ההפתעה הופר בעת פריסת הכוחות לקראת ההתקפה. בשעת פריסת כוחותיהם בעמדות ההיערכות השונות, הקימו אנשי הוואטקונג שאון רב, שגילה את פעילותם והסב אליהם את תשומת-לבו של חיל-המצב. פצצות-התאורה — שנורו ברציפות, לצרכי תצפית, מן המוצב החל בשעה 0100 ב-25 בנובמבר — יצרו, בודאי, מבוכה מרובה בשורות הוואטקונג.

ההתקפה נערכה לפני המועד שנקבע מראש. כוחות ההלם נועדו להסתער מיד לאחר שתושלם משימתם של צוותי-החבלה. במלים אחרות, על אנשי הוואטקונג היה לנוע בחשאי ובשקט אל המוצב, כדי להניח מטעני-צינור שיפרצו את חוטי התיל-הדוקרני ויפנו דרך בין המכשולים השונים.

חולשותינו־אנו

כדי ללמוד לקחים מפשיטה זו, מן הראוי להצביע גם על אחדות ממגרעותינו־אנו. מרביתן נוגעות לאורח־הפעולה של המטה ולענייני־מודיעין.

מחוץ למערכינו המבוצרים נחוץ למתוח תיל־דוקרני כמכשול טקטי, שיקיף בשלמות את המוצב; בנוסף על כך, יש להניח שדות־מוקשים לבלימת התקרבותו של האויב — ולא רק לשם אתראה־מוקדמת למוצב.

יש צורך לחזק את ביצורינו ולבנות מחפה־ראש איתן על כל עמדות המקלעים; ואם אפשר — יש לחפור גם תעלות־קשר שיחברו את הביצורים השונים.

צריך לערוך פעולות נמרצות־יותר של עזרה לאוכלוסיה ואר־גונה — במגמה להקים רשת־מודיעין בקרב תושביהם של הכפרים שבקרבת המוצבים. עלינו לרכז את תשומת־לבנו בהקמתה של מערכת־אתראה, שתפעל באמצעות אותות מוס־כמים ביום ובלילה, ושתקשר בין התושבים לאנשי המוצב. יש לתת אמצעים נאותים בידי סוכני־המודיעין הנאמנים שלנו, כדי להקל על מאמציהם באיסוף ידיעות ובהתקשרות עם הצבא.

הגם שפטרול־הסיור שלנו מנוהלים בקפידה, עלינו לתת דעתנו לארגונה של מערכת־אתראה. ככל שירחיקו הפטרולים הללו בפעולתם מהמתחם שלנו, כן תגדל יעילותם. למשל, הסיורים שלנו צריכים לפעול לפי לוח־זמנים גמיש, ואת עמדות־התצפית שלנו יש להקים מחוץ לתחומי המוצב שלנו, כדי ש"יכסו" את כל דרכי־הגישה הסבירות של האויב.

בכל עמדת־התצפית צריכים להימצא תמיד, ביום ובלילה, שני אנשים חמושים בנשק־קל ומצוידים באמצעי־הקשר הנחוצים. ברגע בו מופיע האויב, צריכים אנשים אלה לסגת בחשאי, אזי, בידו של מפקד־המוצב לדרוש הנחתתה של אש־ארטילריה על האויב, או לארגן פטרול־סיור מתאים, כדי לאמת את הידיעות שקיבל.

אם מתקרב האויב במפתיע, ואנשינו במוצב־התצפית אינם יכולים לסגת, צריכים הם להסוות עצמם מיד או לחפש מחפה, כדי שלא יהיו הם־עצמם מכשול לאש־ארטילריה או לאש מנשק־קל, אשר תונחת בעקבות אש התותחים.

מעלותינו־אנו

מודיעין יעיל

בין האמצעים הננקטים נגד פשיטות דרושה תמיד קדימות גבוהה לרשת־מודיעין יעילה. הודות לאיסוף, להערכה ולהפצה בעוד־מועד של ידיעות חשובות על אודות ריכוזים של כוחות הויאט־קונג באזור המוצב פואוק־צ'או, אבד למתקיפים יתרון ההפתעה. אפילו שמתיהן וסמליהן של היחידות הסדירות של הויאט־קונג זוהו בבירור.

יתרה מזו, הודות לידיעות מדויקות, שיערנו את אפשרויות ההסתננות של האויב — לאור היום או באפלולית השחר או בכל שעה שהיא.

מוראל גבוה וכשר קרבי

חיל־המצב שלנו מנה כמה אים (כוחות סדירים, משמר־אזר־חי וכוחות "ההגנה העצמית") והחזיק במוצב קטן, אשר נמצא

אך בקרב זה הפעילו מפקדי הויאט־קונג שני גדודים סדירים, חמושים בכלי־נשק ההולמים את המשימה ובשליטתו המבצ־עית של סגל מפקדים מספיק.

מפקדי הויאט־קונג לא אומנו כראוי בתחומי הטקטיקה, ההערכה והתכנון, התאום והתמרון. במצבי־קרב קשים לא הבינו המפק־דים הללו הבנה יסודית את התמונה הכללית של הקרב, ובהחלטותיהם חסרה גמישות מספקת. היכולת הטכנית של אנשי ה"חילות המקצועיים" (זהו המינוח של הויאט־קונג לגבי צותי־החבלה, המשתמשים במטעני־צינור ובמוקשים, וכן לגבי צותי הנשק־מסייע) היתה דלה. אש־ההשמדה לא הרסה את המפקדה ואת מרכז־הקשר של המוצב, וכמו כן לא עלה בידה לנטרל את הארטילריה שלנו. כושר־קליעתם של חיילי הויאט־קונג היה למטה מכל ביקורת. אף־על־פי שהתקיפו מוצב קטן, וברשותם היה שפע של כלי־נשק, לא עלה בידם להרוס אף מחפורת אחת, או לפרוץ את גדר התיל־הדוקרני, שלא היתה חזקה ביותר, והאבידות שהסבו לכוחות חיל־המצב היו מועטות.

מעלות הויאט־קונג

לעומת המגרעות הנ"ל, היו לאנשי הויאט־קונג מספר מעלות שמן־הראוי להזכירן. מרביתן קשורות בשלב איסוף הידיעות, התכנון וההכנות לפשיטה.

נאספו ידיעות מספיקות

מתוך מסמכי הויאט־קונג ופקודות־המבצע למדנו, כי ידיעות שלוקטו לפני הפשיטה היו מדויקות ומספיקות למדי. ידיעות יסודיות על פני־הקרקע סביב המוצב, ורישומים מפורטים של צריפי־המגורים, הביצורים, המכשולים, מערכות־תעלות־הקשר, מצבת־הכוח וכלי הנשק של חיל־המצב, יכולת הסיוע הלוגיסטי, הקישור והתגבורות — כל אלה נכללו במלואם בפקודות־המבצע של הויאט־קונג.

תכנון והכנה יסודיים

אם כי הערכתם של אנשי הויאט־קונג הושתתה על הנחה מוטעית ומסקנות לקויות לגבי יכולתו של האויב, הרי תכנון וניסוחן של פקודות־המבצע שלהם היו ברורים עד הפרט האחרון. הקצאת הכוחות בהתאם למשימות, והקצבת הציד עד לפרט הקטן ביותר, נקבעו ברורות. כן פורטו תכנית התמרון (לשם שמירת תנופתה של ההתקפה), מערכת הפיקוד, סימני הקוד ודרכי־הפעולה אלטרנטיביות.

ברם, כאשר ננתח מעלה זו, נגלה בהעצמה נקודת תורפה נוספת של הויאט־קונג. היה פער גדול בין ההלכה למעשה. התכנית תוכננה ביסודיות, אך כשהגיעה עת הגשמתה — נכשלו הויאט־קונג. מפקדי הויאט־קונג ידעו רק כיצד לתכנן תכנית על פי כללים נוקשים של אורח־פשיטה, שאבד עליו הכלח ואשר גובש עוד לפני חתימת הסכמי־ז'נבה (ב־1954); שקבעו את חלוקתה של הודו־סין הצרפתית — (המערב). והם לא הביאו בחשבון גורם אחד שחשיבותו מכרעת: יעילות הלחימה הירודה למדי של כוחות הויאט־קונג שהיו או נמצא בדרום ויאט־נאם, ובכך — עיקר סיבות כשלונם ליד פואוק־צ'או.

נאלצו להשאיר מספר רב של כלי־נשק וחללים בשדה־הקרב, נבעה, אמנם, גם מהעדר רוח־הקרב, אך הסיבה העיקרית לכך היתה פחדם מקליעתם היעילה של אנשי חיל־המצב. פטרול־הסיור אורגנו היטב. התצפית והשליטה שהופעלו על־ידי מפקד־המוצב היו נאותות והתקפיות. התצפית, התשמוע וההבחנה בסימנים חשודים בקרבת המוצב אפשרו לאנשי־המוצב להתכונן בעוד־מועד ולבצע במהירות את הפעולות ההגנתיות הנחוצות.

חאוס וציון

בכל משך ההגנה על המוצב בפואוק־צ'או, תרם הסיוע האר־טילרי המצוין תרומה חשובה לנצחון. הארטילריה בלמה את כל גלי־ההסתערות של הויאט־קונג, יצרה תוהו־ובוהו ששיבש את תבנית־ההסתערות של האויב וגם את עתודותיו, ובעת ובעונה אחת — נטעה בטחון עצמי בחיל־המצב שלנו, ועודדה את רוחו.

קשר־האלחוט היה טוב וחפשי מהפרעות בכל משך הפשיטה. גם עובדה זו מעידה על רמת־ביצוע ראוייה־לציון של אנשי־הקשר של המוצב. הודות למערכת־קשר זו ניתנה בעוד מועד אתראה לתגבורת, וחיל־המצב היה מלא בטחון בהלחמו באויב, משום שידע כי לא נגזר עליו להילחם לבדו.

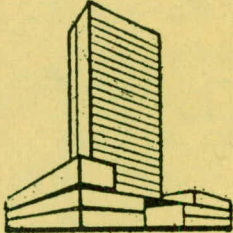
חייל
מצבא
דרום
ויאט־נאם

באזור אליו לא היתה גישה, ואשר עלול היה לעורר קשיי תחזוקה וסיוע טקטי. למרות תנאים אלה עמד חיל־המצב בקור־רוח ובאומץ־לב, במשך שלוש שעות, בפני התקפה שערך אויב בעל עדיפות מספרית ועדיפות בעצמת־האש. ברגע המסוכן ביותר, בהיותם שטופים באש האויב ונתונים בלחץ של גלי ההסתערות, גילו כוחותינו יכולת רבה ביריה מדויקת. 50 אחוזים מאבידות האויב נגרמו על־ידי האש שנורתה מן הנשק־הקל שלנו. העובדה, שאנשי הויאט־קונג

ברכתנו לצה"ל ליום העצמאות ה-17

עירית בת-ים	עירית ירושלים
עירית גבעתיים	עירית תל-אביב
עירית הרצליה	עירית חיפה
עירית חדרה	עירית רמת-גן
עירית חולון	עירית אילת
עירית טבריה	עירית אשקלון
עירית כפר-סבא	עירית באר-שבע
עירית לוד	עירית בני-ברק

ברכתנו לצה"ל ליום העצמאות ה'17

<p>לצה"ל שלוחה ברכתנו ברכת עוז ועוצמה</p> <p>המועצה האזורית עמק חפר</p>	<p>עירית נהריה</p>
<p>המועצה המקומית קרית ביאליק</p>	<p>עירית נתניה</p>
<p>לשכת המס המרכזית תל-אביב, רח' ארלוזורוב 148</p>	<p>עירית עכו</p>
<p>מגדל שלום מאיר ככר הרצל בע"מ</p> 	<p>עירית פתח-ת-קוה</p>
<p>ועד עובדי „המשביר המרכזי“</p>	<p>עירית צפת</p>
<p>ועד עובדי „רסקו“</p>	<p>עירית ראשון-לציון</p>
<p>ועד עובדי „המשביר המרכזי“</p>	<p>עירית רחובות</p>
<p>ועד עובדי „רסקו“</p>	<p>עירית רמלה</p>

ברכתנו לצה"ל ליום העצמאות ה-17

"דן"

אגודה שיתופית
לתחבורה ציבורית בע"מ

משרד ראשי:
תל-אביב, רחוב ארלוזורוב 17
טלפונים: 242311, ת.ד. 6038

ניר בע"מ

מוסד כספי להתיישבות העובדת

תל-אביב, שדרות רוטשילד 28 א'

ספן בע"מ

ביהח"ר: עמק הירדן, טל. כנרת 50053/4
משרדים: תל-אביב, רחוב לינקולן 17, טלפון 31263/4.

ייצור לוחות בידוד, ציפוי וספנית

שכון עובדים בע"מ

תל-אביב

רח' ליאונרדו-דה-וינצ'י 21

ת.ד. 392 טל. 8-228145

תנובה

תנובה משווקת למעלה מ-73 אחוז מכל
תוצרת המשק החקלאי העברי המערב

המשרד הראשי:

תנובה, מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל
בע"מ, בית "תנובה", רח' יהודה הלוי 17, ת.ד. 265

טלפון 7-59511

תעשיית אבן וסיד בע"מ

ככר סולל-בונה

חיפה

טל. 66501

מברך את צה"ל ליום העצמאות ה-17

בחג עצמאותנו שלוחה ברכתנו

לממשלת ישראל
לצבא הגנה לישראל
לציבור הפועלים

לביצור בטחוננו
לקיבוץ נידחים
לעצמאות כלכלית
לאחדות פועלי ישראל

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בא"י

הועד הפועל

מועצת פועלי תל-אביב

מברכת את צה"ל
ביום העצמאות ה-17

"הדפוס החדש" בע"מ

הדפסת עתונים יומיים, כתבי
עת, ספרים, הדפסות צבעוניות,
פלקטים וצרכי משרד מכל
הסוגים.

מתקבלות עבודות בעברית, יידיש, פולנית,
אנגלית, צרפתית, רומנית וכו'.

מחלקה מיוחדת לסידור בערבית.

תל-אביב, בית "על המשמר" רחוב המסגר
טלפון 31276, ת.ד. 736

הקופה המרכזית לתגמולים

ופנסיה לפקיד בע"מ

רח' אלנבי 118, תל-אביב
טלפון 623545

תנועת נושבי העובדים בישראל

רח' ריינס 6, ת"א

טלפון: 221241

"חריש"

חב' קואופרטיבית לחקלאות בע"מ
תל-אביב, רח' לבונטין 30, טל. 614471

ברכתנו לצה"ל ליום העצמאות ה'17

הקיבוץ הארצי
השומר הצעיר

קיבוץ גן-שמואל

משרד ראשי: מרחביה, טל. עפולה 2026

קיבוץ נעון

משרדים בתל-אביב: רח' איתמר בן-אבי 4

טלפון: 22-4141, 22-2497

קיבוץ בית-אלפא

בית חרושת לסיגריות „לוד" בע"מ

תל-אביב, רח' נחלת בנימין 68, טל. 55146

קיבוץ גשר

„לתינוק" בע"מ

תל-אביב, רח' החלוצים 29, טל. 822861

קיבוץ נאות מרדכי

„זקסוניה" מטויה ואריגה בע"מ

רמת-גן, רח' כנרת 3, טל. 727365

קיבוץ משמר העמק

גורדון רוגובין, קבלני בנין בע"מ

תל-אביב, רח' הורקנוס 24, טל. 441716

קיבוץ ניר יצחק

צנורות, חב' משותפת לתעשיות בע"מ

תל-אביב, רח' לבונטין 30, טל. 611961

קיבוץ העוגן

מפעלי זכוכית ישראלים „פניציה" בע"מ

חיפה, ת.ד. 168, טל. 71361

קיבוץ גניגר

„יזרום", תעשית מוצרי חשמל בע"מ

ירושלים, ת.ד. 1414, טל. 24228

קיבוץ כפר-סולד

ארצה

תעשיית ניר רגיש להעתקות
האחים כאהן ושות' בע"מ
ירושלים • תל ארצה • בית חרש טל' 61873

לתכנון • לבנין • להנדסה • לתעשייה • ולפיתוח

לאנשי מערכת הביטחון
ובני משפחותיהם

ברכה נאמנה

ביום חג העצמאות

הנהלת שקם

הסוכנות הראשית למכשירי כתיבה
ריוב לבונטין 26, טלפון 62165, תל-אביב
ברכות ליום העצמאות

אנידה

ניר פחם • סרטים למכונת כתיבה
שעוניות • צבע להכפלה • נוזל לתקון
מחלקה מיוחדת לניר רציף (I-B-M)
וטפסים משרדיים אחרים
"אנידה", ביח"ר לניר פחם
ד"ר אינג' וי. ריזה ובנו בע"מ
תל-אביב, ת-ד. 1700, טל' 32177
המפיץ הראשי:
מכשירי כתיבה
תל-אביב, רח' לבונטין 26, טל' 62165

טקסטיל בית שאן בע"מ

תל-אביב, — ת.ד. 658 — טלפון. 615397

ארגון הקבלנים והבונים

הרצליה — רעננה

מפעלי מחכת פלבס בע"מ

עין-חרוד — איחוד

ביום העצמאות
שלוחה
ברכה
למגינינו

"ל"ים"

הספקה לאניות בע"מ

"עולמית"

חברה א"י למפעלי אסבסט מלט בע"מ

— ♦ —
תל-אביב: שדרות דוד המלך 1
טלפון 233923-233983

ארגמן

מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ

בני-ברק, טלפון: 720146—7—8—9

"קשת" בע"מ

מצבעה ואשפרה לטקסטיל

רמת-גן, רח' הפודים, טל. 722102

"מ.ג.ם"

מפעלי גומי מאוחדים בע"מ

רחוב השרון 8, תל-אביב
טלפון: 31586

ברכתנו לצה"ל ליום העצמאות ה'17

שדות יעיל בנל עסקי בנה
מ"א שדאי לחבר
ע"ת כניות חסכון
המעניקות יתרונות מיוחדים לחוסך

הלואה וחסכון יפו-תל אביב
אגודה הדדית בע"מ

הנופלגה הליברלית - המרכז

תל אביב, רח' אבן גבירול 68
טל. 224165 — 225123

קדמה בע"מ
מכונות וציוד

תל אביב, רחוב בן-אביגדור ♦ טלפון 31466

קופמן אליעזר

סוכן ויבואן

— ♦ —
רח' הרצל 61, תל אביב
טלפון: 8 2 3 7 6 2

„מסד" בע"מ

חברה הדדית להלוואות וחסכונות

תל אביב
שדרות רוטשילד 79, טל. 623306

בנק משכנתאות

לשיכון בע"מ

תל אביב
שד' רוטשילד 50, טל. 623211

בנק אגוד לישראל בע"מ

משרד ראשי — תל אביב,
רחוב אחוזת בית 6, טלפון: 51011

חיפה
רחוב הבנקים 8, טלפון 523281

מכשירי פניקה בע"מ

ירושלים, טלפון: 24775

אושה אחים בע"מ

ביח"ר „רשת"

כביש כפר אתא, טלפון 71204
המחסן: רחוב נאמנים 2, טלפון: 522806

ל. גליקמן בע"מ

חמרי בנין מכל הסוגים
מתכות ומודרי מים

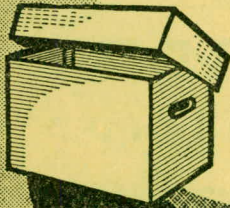
תל אביב: דרך יפו 37, טלפון 59155
חיפה: המגנים 46, טלפון 51202
ירושלים: רחוב שמאי, טלפון 23118

יכין חקל בע"מ

— ♦ —
שד' רוטשילד 22 (בית „צים")
תל אביב, טלפון: 58151
ת.ד. 332

קרגל בע"מ

יצור קרטון גלי.
מיכלים ונייר דבק

בנעלות ובנהול של:
International Paper Co.
and Union Bag-Camp
Paper Corporation of
New York

מברקים: קרגל לוד
טלקס 003/89612

טלפונים: 962202, 971003 • לוד, ת.ד. 65

תנובה אקספורט בע"מ

תל-אביב

רח' לינקולן 15, טלפון 36811

טרה

אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

נהלת יצחק

רחוב גבורי ישראל 65, טל. 31286

פלאחים מכורה סוכר

מפעלים לכריית זיפזיף

סמינר הקיבוצים אורנים

"רסטרום" בע"מ

אזור

נונפט כותנה גלילי בע"מ

"הצפון"

ארגון קניות של מושבי העובדים בצפון

נעלי - צעדה

הנעל ללא מסמרים

נוח גמיש

מאריך ימים.

עץ לבוד בע"מ

פתח תקוה

טל. 911345

ת.ד. 38

החברה המייצגת של חברת

בטוח חיים בע"מ

מברכת את צה"ל

ביום העצמאות ה'77

סוגת - קרית גת

מכשירי תנועה

בע"מ

דרך פתח תקוה 78, טל. 36115 ת"א-יפו

"מרכבים"

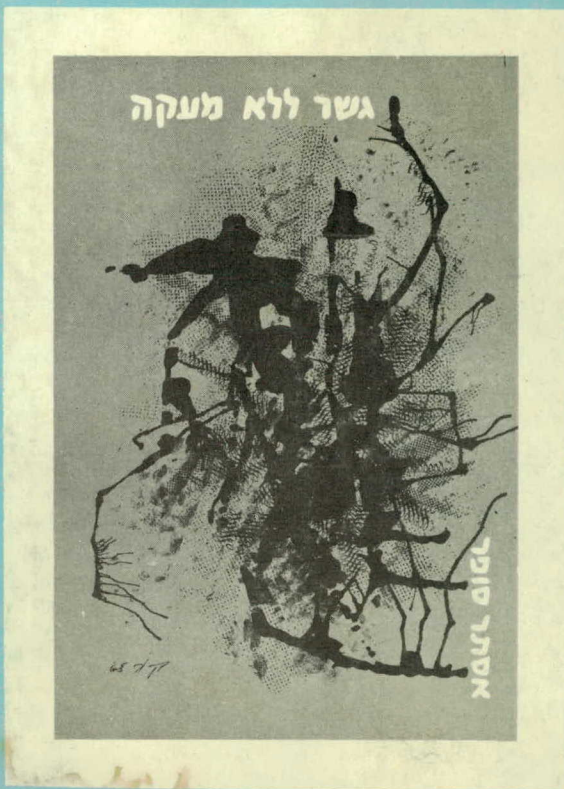
מפעלי מחכת בע"מ

פתח תקוה

תל-אביב, ת.ד. 825

טלפון 913044/5

הופיעו

דואר רשמי